

ACTIVITEITENVERSLAG 2012
RAPPORT D'ACTIVITÉS 2012

Quis custodiet ipsos custodes?

Quis custodiet ipsos custodes? is een publicatiereeks die een bijdrage wil leveren tot het bevorderen van een geïnformeerde discussie over de werking, de bevoegdheden en de controle op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en op het inlichtingenwerk. In deze reeks worden o.m. wetenschappelijke studies, de activiteitenverslagen van het Vast Comité I en verslagboeken van colloquia opgenomen.

Redactie

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, Leuvenseweg 48 bus 5, 1000 Brussel (02 286 29 88).

Reeds verschenen in deze reeks

- 1) D. Van Daele, en B. Vangeebergen, *Inlichtingendiensten en strafprocedure in Nederland, Duitsland en Frankrijk*, 2006, 166 p.
- 2) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2006, 2007*, 147 p.
- 3) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2007, 2008*, 87 p.
- 4) Belgian Standing Committee I (ed.), *All Source Threat Assessments in the Fight against Terrorism – Fusion Centres throughout Europe*, 2010, 220 p.
- 5) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2008, 2009*, 131 p.
- 6) W. Van Laethem, D. Van Daele en B. Vangeebergen (eds.), *De Wet op de bijzondere inlichtingenmethoden*, 2010, 298 p.
- 7) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2009, 2010*, 127 p.
- 8) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2010, 2011*, 119 p.
- 9) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2011, 2012*, 134 p.
- 10) W. Van Laethem en J. Vanderborght (eds), *Inzicht in toezicht. Twintig jaar democratische controle op de inlichtingendiensten*, 2013, 565 p.
- 11) Vast Comité I, *Activiteitenverslag 2012, 2013*, 113 p.

ACTIVITEITENVERSLAG 2012

Vast Comité van Toezicht op de
inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen-
en veiligheidsdiensten

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Voorliggend *Activiteitenverslag 2012* werd door het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten goedgekeurd op de vergadering van 26 juni 2013.

(getekend)

Guy Rapaille, voorzitter

Gérald Vande Walle, raadsheer

Pieter-Alexander De Brock, raadsheer

Wouter De Ridder, griffier

Activiteitenverslag 2012

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

© 2013 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0373-6
D/2013/7849/99
NUR 823

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

INHOUD

<i>Lijst van afkortingen</i>	xi
<i>Woord vooraf</i>	xiii

Hoofdstuk I.

De opvolging van de aanbevelingen van het Vast Comité I	1
I.1. Initiatieven en realisaties in de lijn van de diverse aanbevelingen	1
I.1.1. Wettelijke definitie van de ‘gewichtige feiten, eigen aan de persoon’ in nationaliteitsprocedures	1
I.1.2. Nadere regels voor de samenwerking met buitenlandse diensten	2
I.1.3. Protocolakkoord met de Dienst Vreemdelingenzaken	2
I.1.4. Benoeming plaatsvervangers BIM-Commissie	2
I.2. Een herneming van eerdere aanbevelingen	3

Hoofdstuk II.

De toezichtonderzoeken	5
II.1. De rol van de VSSE in het kader van procedures tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit	5
II.1.1. Het juridisch kader: het Wetboek van de Belgische nationaliteit en de diverse omzendbrieven	6
II.1.2. De afhandeling van de dossiers binnen de VSSE	8
II.1.2.1. Procedure bij de Dienst Veiligheidsverificaties ...	8
II.1.2.2. Procedure bij de Analysedienst	10
II.1.2.3. Procedure bij de Buitendiensten	12
II.1.2.4. De wisselwerking tussen diverse procedures en de opvolging en actualisering van reeds behandelde dossiers	12
II.1.3. De taak van de VSSE in een groter geheel	13
II.1.4. Besluit	14
II.2. De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België	14
II.2.1. Methodologie, begripsdefiniëring en onderzoeks- afbakening	15
II.2.2. Het juridisch kader	17

II.2.2.1.	De wettelijke basis voor de bevoegdheid van de Belgische inlichtingendiensten	17
II.2.2.2.	Inmengingsactiviteiten <i>versus</i> de bescherming van diplomatieke betrekkingen	19
II.2.2.3.	Het wettelijk instrumentarium van de Belgische inlichtingendiensten.	19
II.2.2.4.	Samenwerking met buitenlandse diensten die hun diaspora opvolgen.	20
II.2.3.	De wijze waarop de inlichtingendiensten de materie opvolgen.	20
II.2.3.1.	De prioriteitstelling	20
II.2.3.2.	De inzet van middelen.	21
II.2.3.3.	De output van de Belgische inlichtingendiensten	22
II.2.4.	Enkele specifieke aandachtspunten.	25
II.2.4.1.	Methoden en middelen gehanteerd door buitenlandse inlichtingendiensten om hun landgenoten op te volgen.	25
II.2.4.2.	Met welke moeilijkheden worden de Belgische inlichtingendiensten geconfronteerd bij de opvolging van buitenlandse diensten?.	26
II.2.4.3.	Tegenmaatregelen.	26
II.2.5.	Conclusies	27
II.3.	De eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België	28
II.3.1.	Vaststellingen uit het initiële verslag.	29
II.3.1.1.	Wat voorafging	29
II.3.1.2.	De opvolging door de VSSE van M.J. tijdens en na diens detentie	30
II.3.1.3.	De opvolging door de ADIV van M.J. tijdens en na diens detentie	30
II.3.2.	Besluiten van het eerste onderzoeksverslag	31
II.3.3.	Vaststellingen uit het aanvullend verslag.	32
II.3.3.1.	De niet-opvolging van M.J. tijdens zijn detentie.	32
II.3.3.2.	Protocol met de Dienst Vreemdelingenzaken en het CGVS	33
II.3.3.3.	Het niet-ingevulde kader.	33
II.4.	Syndicale bijstand tijdens het onderhoud naar aanleiding van een veiligheidsonderzoek.	34
II.5.	Gemeenschappelijk onderzoek naar de dreigingsevaluaties van het OCAD inzake buitenlandse VIP's op bezoek in België	35

II.5.1.	De wettelijke basis.	36
II.5.2.	De concrete werkwijze.	36
II.5.3.	Het oordeel van de Algemene Directie van het Crisiscentrum	37
II.6.	De behandeling van verzoeken tot ‘verlof voor opdracht’ bij de VSSE.	38
II.7.	Toezichtonderzoeken waar in de loop van 2012 onderzoeksdad werden gesteld en onderzoeken die in 2012 werden opgestart.	40
II.7.1.	Onderzoek met betrekking tot de activiteiten van de ADIV in Afghanistan	40
II.7.2.	Evaluatie van de wijze waarop de Veiligheid van de Staat haar rol inzake de strijd tegen proliferatie en de bescherming van het WEP waarneemt.	41
II.7.3.	Vermeende strafbare feiten van een buitenlandse inlichtingendienst en de informatiepositie van de VSSE.	41
II.7.4.	De opvolging van extremistische elementen in het leger.	42
II.7.5.	De wijze van beheer, besteding en controle van de speciale fonden	42
II.7.6.	De VSSE en haar wettelijke opdracht van persoonsbescherming	42
II.7.7.	Mogelijke reputatieschade door uitlatingen van de VSSE.	43
II.7.8.	Gemeenschappelijk toezichtonderzoek naar de <i>Joint Information Box</i>	43
II.7.9.	Inlichtingenagenten en sociale media.	43
Hoofdstuk III.		
	Controle op de bijzondere inlichtingenmethoden	45
III.1.	Cijfers met betrekking tot de specifieke en uitzonderlijke methoden	45
III.1.1.	Toelatingen met betrekking tot de ADIV.	46
III.1.1.1.	De specifieke methoden.	46
III.1.1.2.	De uitzonderlijke methoden	47
III.1.1.3.	De belangen en dreigingen die de inzet van de bijzondere methoden rechtvaardigen	47
III.1.2.	Toelatingen met betrekking tot de VSSE	48
III.1.2.1.	De specifieke methoden.	48
III.1.2.2.	De uitzonderlijke methoden	49
III.1.2.3.	De belangen en dreigingen die de inzet van de bijzondere methoden rechtvaardigen	50
III.2.	De activiteiten van het Vast Comité I als jurisdictioneel orgaan en als prejudicieel adviesverlener.	51
III.2.1.	De cijfers	51

III.2.2.	De rechtspraak	54
III.2.2.1.	Wettelijke (vorm)vereisten voorafgaandelijk aan de uitvoering van een methode.	54
III.2.2.1.1.	Toelating van de plaatsvervanger van het diensthoofd.	55
III.2.2.1.2.	Toelating door de bevoegde minister.	55
III.2.2.1.3.	Methode niet gedekt door de toelating of de machtiging.	56
III.2.2.1.4.	Een uitzonderlijke methode zonder voorafgaande machtiging ...	57
III.2.2.1.5.	Voorafgaande kennisgeving van de BIM-Commissie	57
III.2.2.2.	Motivering van de toelating	58
III.2.2.2.1.	Geen enkele motivering	58
III.2.2.2.2.	Geen draagkrachtige motivering ...	58
III.2.2.2.3.	Ambigüiteit in de motivering	59
III.2.2.2.4.	Versterkte motivering in geval van een tweede verlenging.	60
III.2.2.3.	De proportionaliteits- en de subsidiariteits- ...	60
III.2.2.4.	Wettelijkheid van de methode met betrekking tot de aangewende technieken, de ingewonnen gegevens, de duur van de maatregel en de aard van de dreiging	61
III.2.2.4.1.	Maximale wettelijke duur van een methode.	61
III.2.2.4.2.	Wettelijke mogelijkheden en beperkingen van derden die hun medewerking verlenen bij de uitvoering van bijzondere methoden	62
III.2.2.4.3.	De aanwending van een niet- wetsconforme tactiek bij een wettige methode	63
III.2.2.5.	De gevolgen van een onwettig(e) (uitgevoerde) methode	63
III.3.	Conclusies	65
Hoofdstuk IV.		
	Het toezicht op de interceptie van communicatie uitgezonden in het buitenland	67

Hoofdstuk V.	
Adviezen, studies en andere activiteiten	69
V.1. Voorstellen tot wijziging van de BIM-Wet	69
V.1.1. Ontwerp van wetsvoorstel tot wijziging van de W.I&V inzake de identificatie van gebruikers van bepaalde communicatiemiddelen	69
V.1.2. Ontwerp van wetsvoorstel tot wijziging van de W.I&V inzake de hoogdringendheidsprocedures bij de inzet van specifieke en uitzonderlijke methoden	71
V.2. Informatiedossiers	73
V.3. Expert op diverse fora	73
V.4. Academische zitting	74
V.5. Systematisch informatiesysteem voor de inlichtingendiensten	74
Hoofdstuk VI.	
De opsporings- en gerechtelijke onderzoeken	77
Hoofdstuk VII.	
De griffie van het Beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, -attesten en -adviezen	79
Hoofdstuk VIII.	
De interne werking van het Vast Comité I	85
VIII.1. Samenstelling van het Vast Comité I	85
VIII.2. Vergaderingen met de Begeleidingscommissie(s)	85
VIII.3. Gemeenschappelijke vergaderingen met het Vast Comité P	86
VIII.4. Financiële middelen en beheersactiviteiten	86
VIII.5. Vorming	86
Hoofdstuk IX.	
Aanbevelingen	91
IX.1. Aanbevelingen in verband met de bescherming van de rechten die de Grondwet en de wet aan personen waarborgen	91
IX.1.1. Toezicht op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten	91
IX.1.2. In kennis stellen van personen die het voorwerp zijn van een dreiging	92
IX.1.3. Uniforme criteria voor ‘verloven voor opdracht’	92
IX.1.4. Een ‘neutrale waarnemer’ bij veiligheidsonderzoeken	92
IX.2. Aanbevelingen in verband met de coördinatie en de efficiëntie van de inlichtingendiensten, het OCAD en de ondersteunende diensten	93

IX.2.1.	Efficiëntieverhoging bij de afhandeling van nationaliteitsaanvragen	93
IX.2.2.	Het vastleggen en formuleren van haalbare prioriteiten	94
IX.2.3.	Het opstellen en actualiseren van fenomeenanalyses	95
IX.2.4.	Een ministeriële richtlijn voor de uitvoering van artikel 20 W.I&V	95
IX.2.5.	Een aanpassing van artikel 18/9 W.I&V	96
IX.2.6.	Gedocumenteerde werkafspraken tussen de VSSE en de FOD Buitenlandse Zaken	96
IX.2.7.	Gestandaardiseerde methodologie en een uniforme opleiding voor punctuele dreigingsanalyses	96
IX.2.8.	Protocolakkoord met de Dienst Vreemdelingenzaken en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatslozen	97
IX.2.9.	Protocolakkoord met het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen	97
IX.3.	Aanbevelingen in verband met de doeltreffendheid van het toezicht	98
IX.3.1.	Toezicht op de internationale informatie-uitwisseling en de ‘regel van de derde dienst’	98
IX.3.2.	Gemotiveerde, consulteerbare en verifieerbare beslissingen	98
	Bijlagen	99
	Bijlage A.	
	Overzicht van de belangrijkste regelgeving met betrekking tot de werking, de bevoegdheden en het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het OCAD (1 januari 2012 tot 31 december 2012).	99
	Bijlage B.	
	Overzicht van de belangrijkste wetsvoorstellen, wetsontwerpen, resoluties en parlementaire besprekingen met betrekking tot de werking, de bevoegdheden en het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het OCAD (1 januari 2012 tot 31 december 2012).	100
	Bijlage C.	
	Overzicht van interpellaties, vragen om uitleg en mondelinge en schriftelijke vragen met betrekking tot de werking, de bevoegdheden en het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en het OCAD (1 januari 2012 tot 31 december 2012)	103

LIJST MET AFKORTINGEN

ADIV	Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht
BIM	Bijzondere inlichtingenmethoden
BIM-Commissie	Bestuurlijke Commissie belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens door inlichtingen- en veiligheidsdiensten
BIM-Wet	Wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten
BS	Belgisch Staatsblad
CANVEK	Commissie van advies voor de niet-verspreiding van kernwapens
CGVS	Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatslozen
CRIV	Compte Rendu Intégral – Integraal Verslag
ENNIR	<i>European Network of National Intelligence Reviewers</i>
EU	Europese Unie
FOD	Federale overheidsdienst
Parl.St. Hand.	Parlementaire Stukken van Kamer en Senaat Handelingen
HUMINT	<i>Human intelligence</i>
ICT	<i>Information and Communication Technologies</i>
K.B.	Koninklijk besluit
KB C&VM	Koninklijk besluit van 24 maart 2000 tot uitvoering van de Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen
KB OCAD	Koninklijk besluit van 28 november 2006 tot uitvoering van de Wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging
M.B.	Ministerieel besluit
MCIV	Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse

Lijst met afkortingen

OVSE	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
SIGINT	<i>Signals intelligence</i>
Sv.	Wetboek van Strafvordering
UNO	<i>United Nations Organisation</i>
Vast Comité I	Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten
Vast Comité P	Vast Comité van Toezicht op de politiediensten
Vr. en Antw.	Schriftelijke vragen en antwoorden (Kamer of Senaat)
VSSE	Veiligheid van de Staat
W.Beroepsorgaan	Wet van 11 december 1998 houdende oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen
W.C&VM	Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen
W.I&V	Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst
WEP	Wetenschappelijk en economisch potentieel
W.OCAD	Wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging
W.Toezicht	Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse

WOORD VOORAF

Het Vast Comité I heeft zichzelf dit jaar een dubbele missie vooropgesteld.

Vooreerst moeten de toezichtonderzoeken, die de *core business* van het Comité blijven, zo veel als mogelijk geprofessionaliseerd worden. Dit zal gebeuren via een onophoudelijke zoektocht naar een verbetering van de kwaliteit van de onderzoeken en via de ontwikkeling van een duidelijke methodologie die moet toelaten het werk te focussen op elementen die essentieel en pertinent zijn voor de parlementaire controle waaraan het Comité deelachtig is. Dit impliceert onder meer dat het onderzoekswerk wordt afgerond binnen een redelijke termijn. Zonder in dogma's te vervallen, moet – afhankelijk van het onderzoek en van zijn omvang – een termijn van zes maanden tot een jaar een haalbaar objectief zijn.

Ten tweede moet het Vast Comité I zijn lopende projecten verderzetten: een actieve aanwezigheid op internationale fora, de bekendmaking van het Comité in België en initiatieven zoals het *Belgian Intelligence Studies Centre* – het studiecentrum dat tot doel heeft de inlichtingendiensten dichter bij de academische wereld te brengen – en de ‘Werkgroep Analyse’ die een opleidingsprogramma voorbereidt voor de analisten van de twee inlichtingendiensten.

De uitdagingen zijn enorm omdat het Vast Comité I zich niet kan veroorloven om zijn kerntaken, met name de uitoefening van zijn wettelijke toezichtopdracht ten behoeve van het Parlement en de jurisdictionele controle van de bijzondere inlichtingenmethoden, te verwaarlozen omwille van een representatie- of reflectiefunctie. Dat neemt evenwel niet weg dat het Comité, naast deze wettelijke controle op de diensten, zich zowel in België als in het buitenland moet laten gelden en er het ‘Belgische model’ van democratische en parlementaire controle op de inlichtingendiensten moet promoten.

Wat betreft die wettelijke opdrachten is de ‘oogst van 2012’ meer dan bevredigend gebleken. Immers, het Vast Comité I heeft acht interessante toezichtonderzoeken geopend en er werden er zes afgesloten waarvan een gemeenschappelijk onderzoek met het Vast Comité P over een aspect van de werking van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse. Onder de afgesloten onderzoeken vinden we het verslag over de wijze waarop de Belgische inlichtingendiensten de eventuele activiteiten volgen die buitenlandse diensten op ons grondgebied ontplooiën ten aanzien van hun diaspora en het onderzoek naar de manier waarop en de omstandigheden waarin de Veiligheid van de Staat

de inlichtingenverzoeken in het kader van de procedures tot verkrijging van de Belgische nationaliteit, onderzoekt en behandelt.

Ten slotte wil ik voor één keer eindigen met een meer persoonlijke noot. Met een gevoel van fierheid kan ik stellen dat ik werd herbenoemd in mijn functie van voorzitter voor een nieuw mandaat van zes jaar. Het is immers een eer om een organisatie te kunnen leiden die zich resoluut een plaats gegeven heeft in ons democratisch bestel. Wat voor mij tevens een bron van motivatie vormt, is het feit dat ik hierdoor, samen met mijn collega-raadsheren, de mogelijkheid heb gekregen om, vanuit een voortdurende bekommernis om de kwaliteit hoog te houden, de opdrachten verder te zetten die het Parlement aan het Comité heeft toevertrouwd en om te pogen het ‘Belgische model’ van democratische en parlementaire controle op de inlichtingendiensten, uit te dragen.

Guy Rapaille,
Voorzitter van het Vast Comité van Toezicht
op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

1 juni 2013

HOOFDSTUK I

DE OPVOLGING VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET VAST COMITÉ I

Eén van de voornaamste taken van het Vast Comité I bestaat erin om ten behoeve van de wetgever en de uitvoerende macht aanbevelingen te formuleren die in het bijzonder betrekking hebben op de rechtmatigheid, de coördinatie en de doelmatigheid van het optreden van de twee Belgische inlichtingendiensten, van het OCAD en – in beperkte mate – van diens ondersteunende diensten.¹ De aanbevelingen die het Comité in 2012 formuleerde, zijn opgenomen in het laatste hoofdstuk van dit activiteitenverslag. In dit inleidende hoofdstuk worden de belangrijkste initiatieven opgesomd die de diverse actoren namen in de lijn van voorgaande aanbevelingen van het Vast Comité I. Tevens wordt extra de aandacht gevestigd op aanbevelingen die het Comité essentieel acht, maar die vooralsnog nog niet werden geïmplementeerd.

I.1. INITIATIEVEN EN REALISATIES IN DE LIJN VAN DE DIVERSE AANBEVELINGEN

I.1.1. WETTELIJKE DEFINITIE VAN DE ‘GEWICHTIGE FEITEN, EIGEN AAN DE PERSOON’ IN NATIONALITEITSPROCEDURES

In uitvoering van de Wet van 4 december 2012 die wijzigingen aanbracht aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit, werd in een Koninklijk besluit onder meer nader bepaald wat moet begrepen worden onder ‘*gewichtige feiten, eigen aan de persoon*’.² Het Comité had hierop in een recent onderzoek aangedrongen omdat het voor de VSSE niet steeds evident was uit te maken welke informatie

¹ Wat het OCAD en de ondersteunende diensten betreft, gebeuren de onderzoeken samen met het Vast Comité P.

² KB van 14 januari 2013 tot uitvoering van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, BS 21 januari 2013.

dienstig was voor het parket of voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers.³ Artikel 2 van het uitvoeringsbesluit verhelpt hieraan door een *‘gewichtige feit eigen aan de persoon’* onder meer te omschrijven als *‘het feit van zich over te leveren aan enige activiteit die de fundamentele belangen van de Staat bedreigt of kan bedreigen zoals omschreven in de artikelen 7 en 8 van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst.’*

I.1.2. NADERE REGELS VOOR DE SAMENWERKING MET BUITENLANDSE DIENSTEN

Het Comité beval reeds meermaals aan uitvoering te geven aan de verplichting opgenomen in artikel 20 § 3 W.I&V om *‘de voorwaarden van de in § 1 van dit artikel bedoelde samenwerking’* te bepalen. Bedoeld wordt de *‘samenwerking met de buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten’*. De VSSE stelde een gedetailleerde instructie op over de *‘bilaterale samenwerking met correspondenten’*. Het Vast Comité I beschouwt deze richtlijn als zeer waardevol. Wel wil het benadrukken dat de wetgever de taak om dergelijke richtlijnen op te stellen heeft opgedragen aan het Ministerieel Comité. Voor zover het Vast Comité I kon nagaan, heeft het MCIV geen dergelijk initiatief genomen.

I.1.3. PROTOCOLAKKOORD MET DE DIENST VREEMDELINGENZAKEN

Het Comité had aangedrongen op een protocolakkoord tussen de VSSE en de Dienst Vreemdelingenzaken.⁴ Naar aanleiding van het onderzoek naar *‘de eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België’*⁵ werd het Comité in kennis gesteld van het feit dat tussen beide diensten reeds op 27 juni 2011 een dergelijk akkoord was afgesloten.

I.1.4. BENOEMING PLAATSVERVANGERS BIM-COMMISSIE

Eerder kaartte het Vast Comité I het probleem aan van de permanentie van de BIM-Commissie tijdens verlofperiodes, mede gelet op de afwezigheid van plaats-

³ Zie het toezichtonderzoek naar *‘De rol van de VSSE in het kader van de procedures tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit’* (I.1).

⁴ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2005*, 96 en *Activiteitenverslag 2006*, 134.

⁵ Zie II.3.

vervangers.⁶ Begin oktober 2012 werd hieraan verholpen en werden er plaatsvervangers benoemd voor de voorzitter en één lid van de BIM-Commissie.⁷

I.2. EEN HERNEMING VAN EERDERE AANBEVELINGEN

Artikel 35, 3° W.Toezicht geeft het Vast Comité I de opdracht verslag te doen aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Senaat *'wanneer het vaststelt dat, bij het verstrijken van een termijn die het redelijk acht, geen gevolg werd gegeven aan zijn besluiten of dat de genomen maatregelen niet passend of ontoereikend zijn'*. In dit kader herneemt het Comité jaarlijks een of meerdere aanbevelingen die het essentieel acht vanuit zijn dubbele finaliteit: de efficiënte werking van de diensten en het waarborgen van fundamentele rechten.

Het Comité herhaalt zijn aanbeveling om het toezicht op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten in België als specifieke wettelijke opdracht voor de VSSE en de ADIV in te schrijven in de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst.⁸ Het Comité is van oordeel dat voor dergelijke wetswijziging een breed draagvlak bestaat.

⁶ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2011*, 51.

⁷ KB van 20 september 2012 houdende samenstelling van de Bestuurlijke Commissie door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, BS 1 oktober 2012.

⁸ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2006*, 132 en *Activiteitenverslag 2008*, 2. Deze aanbeveling werd in 2012 overigens herhaald in twee afzonderlijke toezichtonderzoeken: 'De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België' (II.2 en IX.1.1) en 'De eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België' (zie II.3 en IX.1.1).

HOOFDSTUK II

DE TOEZICHTONDERZOEKEN

In 2012 werden zes onderzoeken afgesloten waaronder één gemeenschappelijk met het Vast Comité P. Twee onderzoeken gebeurden op verzoek van de Begeleidingscommissie van de Senaat, twee naar aanleiding van een klacht en twee op eigen initiatief, alleen of samen met het Vast Comité P. In wat volgt, worden de zes eindverslagen toegelicht (II.1 tot II.6). Daarna volgt een opsomming en een korte situering van de lopende onderzoeken (II.7). Onder die rubriek staan ook de acht in 2012 geopende toezichtonderzoeken vermeld. Eén daarvan werd geopend op initiatief van de Senatoriële begeleidingscommissie, zes (waarvan één samen met het Vast Comité P) op eigen initiatief en één na klacht van een burger. In totaal ontving het Comité in 2012 zestien klachten of aangiften. Na verificatie van een aantal objectieve gegevens wees het Comité veertien klachten of aangiften af omdat ze kennelijk niet gegrond waren (art. 34 W.Toezicht) of omdat het Comité onbevoegd was voor de opgeworpen vraag.⁹ In die laatste gevallen werden de klagers zo mogelijk doorverwezen naar de bevoegde instantie. In enkele gevallen werden daarenboven de politionele of gerechtelijke overheden in kennis gesteld omwille van een potentieel risico.

II.1. DE ROL VAN DE VSSE IN HET KADER VAN PROCEDURES TOT HET VERKRIJGEN VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT

Ingevolge de bespreking van het toezichtrapport over de zogenaamde zaak-Belliraj, waarin melding was gemaakt van problemen rond de adviezen die de VSSE verstrekt in het kader van naturalisatieaanvragen¹⁰, verzocht de Begeleidingscommissie van de Senaat om een onderzoek *'naar de wijze waarop en de omstandigheden waarin de VSSE de vragen tot inlichtingen met betrekking tot de procedures tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit, onderzoekt en behandelt'*.¹¹ In

⁹ Eén klacht die dateerde van eind 2012 leidde pas begin 2013 tot de officiële opening van een toezichtonderzoek.

¹⁰ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2008*, 33-42 en *Activiteitenverslag 2009*, 30-40.

¹¹ Dit onderzoek werd geopend in december 2010 en afgesloten eind maart 2012.

het verleden besteedde het Comité reeds meermaals aandacht aan bepaalde aspecten van deze problematiek.¹²

II.1.1. HET JURIDISCH KADER: HET WETBOEK VAN DE BELGISCHE NATIONALITEIT EN DE DIVERSE OMZENDBRIEVEN

Ingevolge het toenmalige¹³ Wetboek van de Belgische nationaliteit van 28 juni 1984 (Wb.nat.) kon de Belgische nationaliteit op verschillende manieren ‘verkregen’ of ‘toegekend’ worden. Slechts in vier gevallen werd de VSSE hierin expliciet een rol toebedeeld:

- bij de toekenning op grond van geboorte¹⁴;
- bij de verkrijging door een nationaliteitsverklaring;
- bij de verkrijging door de nationaliteitskeuze; en
- bij de verkrijging door naturalisatie.

Enkel bij naturalisatieaanvragen vermeldt de wet expliciet dat de VSSE een ‘advies’ moet verstrekken (art. 21 Wb.nat.). In de andere gevallen moet de dienst blijkens de ten tijde van het onderzoek geldende richtlijnen¹⁵ zijn ‘opmerkingen’

¹² Zie bijvoorbeeld VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 1999*, 66-81 en *Activiteitenverslag 2010*, 33 e.v.

¹³ Het onderzoek werd begin 2012 beëindigd. Het kon dus geen rekening houden met de belangrijke wijziging die door de Wet van 4 december 2012 aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit werd aangebracht (zie hierover evenwel I.1.1).

¹⁴ Wat betreft de toekenning op grond van geboorte stelde het Comité de vraag of de tussenkomst van de VSSE in dit soort dossiers nodig was. Aangezien de verklaring die tot het toekennen van de Belgische nationaliteit leidt, moest gebeuren voordat het kind twaalf is (toenmalig art. 11bis Wb.nat), was de rol van de VSSE uiterst beperkt, alleen al omdat de dienst in principe geen individuele dossiers bijhoudt van minderjarigen. Uitzonderingen hierop zijn minderjarigen die gekend zijn voor ernstige feiten (bijvoorbeeld de deelname aan trainingskampen van een terreurgroep) of waarvoor een derde dienst (zoals de politie of de Dienst Vreemdelingenzaken) informatie heeft doorgezonden.

¹⁵ Omzendbrief van 6 augustus 1984 betreffende het Wetboek van de Belgische nationaliteit, BS 14 augustus 1984; Omzendbrief van 8 november 1991 betreffende de wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, BS 7 december 1991; Omzendbrief van 20 juli 2000 tot aanvulling van de Omzendbrief van 25 april 2000 inzake de Wet van 1 maart 2000 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de Belgische nationaliteit, BS 27 juli 2000; Omzendbrief van 25 mei 2007 met betrekking tot de wijzigingen aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit die werden ingevoerd door de Wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen, BS 4 juni 2007. Sinds de inwerkingtreding van de Wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van Belgische nationaliteit (BS 14 december 2012) werden deze omzendbrieven vervangen door de Omzendbrief van 8 maart 2013 betreffende bepaalde aspecten van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken (BS 14 maart 2013).

laten toekomen bij de bevoegde parketmagistraat. Hier vermeldt de wet geen expliciete interventie.

Het Comité stelde vast dat de VSSE in de praktijk nooit een eigenlijk ‘advies’ verschaft over de opportuniteit om al dan niet de Belgische nationaliteit toe te kennen, ook niet in het kader van naturalisaties. De dienst beperkt er zich toe inlichtingen of informatie die hij relevant acht over te maken aan de instantie die een advies moet formuleren (het parket) of een beslissing moet nemen (de Kamer). Het Comité toonde begrip voor deze werkwijze. Immers, de aard van het inlichtingenwerk op zich heeft tot gevolg dat duidelijke en definitieve antwoorden – in positieve of in negatieve zin – niet altijd mogelijk zijn. Het werk impliceert per definitie veel onbekende, onzekere of niet-verifieerbare elementen. De dossiers inzake naturalisaties en nationaliteitsverklaringen en -keuzes bevatten trouwens ook adviezen en opinies van andere actoren, zoals bijvoorbeeld van de parketten en van de Dienst Vreemdelingenzaken. Bovendien valt uit de omvang van het ‘advies’ dikwijls wel af te leiden in welke zin de zaak moet worden begrepen. De VSSE zal immers slechts een zeer uitgebreide nota maken indien er werkelijk iets relevant te melden valt. Ook heeft het Vast Comité I kunnen vaststellen dat de Kamercommissie voor de Naturalisaties de aard van het ‘advies’ van de VSSE niet in vraag stelt. Er bestaat dus een consensus tussen de VSSE en de klant. Het Vast Comité I meende dat het niettemin goed zou zijn om deze werkwijze te formaliseren, desgevallend in een soort van protocol.

Belangrijker in deze is echter de vraag welke informatie moet meegedeeld worden. De wet spreekt in dit kader enkel over ‘*gewichtige feiten, eigen aan de persoon*’. In de hogervermelde ministeriële omzendbrieven (voetnoot 15) werd deze omschrijving kort toegelicht. Daaruit bleek bijvoorbeeld dat het niet noodzakelijk om strafrechtelijke veroordelingen moest gaan en dat – omgekeerd – een veroordeling niet per definitie een beletsel hoefde te vormen voor de toekenning van de Belgische nationaliteit. Al bij al boden deze omzendbrieven weinig houvast. Ook bij de VSSE zelf was ter zake zeer weinig schriftelijk vastgelegd. Wel stelt een interne nota uit 1993 dat er slechts binnen de perken van de bevoegdheid van de VSSE (op vragen van de procureur des Konings) geantwoord wordt. In de praktijk meldt de VSSE dus enkel feiten die gerelateerd zijn aan de belangen en bedreigingen die de dienst ingevolge de W.I&V moet opvolgen: extremistische of terroristische activiteiten, spionage of inmenging, de betrokkenheid bij wapenhandel en proliferatie of het lidmaatschap van een schadelijke sekte... Blijft natuurlijk de vraag of datgene wat de VSSE als ‘*gewichtig*’ of minstens meldenswaardig beschouwt, ook door de andere actoren als dusdanig wordt gepercipieerd, en dus welk belang die feiten in het dossier krijgen. Ook deze vraag maakte duidelijk dat het concept ‘*gewichtige feiten, eigen aan de persoon*’ nadere toelichting verdiende.

Ten slotte vermeldt de wet binnen welke termijn de VSSE de informatie waarover ze beschikt, moet doorzenden aan de ‘klant’. In geval van een nationaliteitsverklaring

of -keuze moet de informatie binnen twee maanden vanaf de aanvraag van de betrokkene bij de bevoegde magistraat toekomen; in geval van een naturalisatie beschikt de dienst over vier maanden om de bevoegde Kamercommissie te informeren.

II.1.2. DE AFHANDELING VAN DE DOSSIERS BINNEN DE VSSE

Elke procedure tot verkrijging van de Belgische nationaliteit start met de aanvraag door de vreemdeling ofwel bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn hoofdverblijfplaats, ofwel bij een Belgische buitenlandse zending, ofwel – in geval van een naturalisatie – bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Al deze aanvragen komen (meestal gebundeld) binnen bij de Dienst Veiligheidsverificaties van de VSSE – hetzij rechtstreeks, hetzij via het centrale *Point of Contact*. De dienst gaat na of de aanvrager voorkomt in de centrale database van de VSSE. Is het antwoord negatief, dan krijgt het aanvraagformulier de stempel ‘niet-gekend VS’. Komt de identiteit van de aanvrager wél voor in het bestand, dan wordt het dossier naar de Analysedienst overgezonden. Op dat ogenblik doen zich drie mogelijkheden voor. Ofwel is deze dienst van oordeel dat er geen elementen zijn die aanleiding geven tot negatieve opmerkingen.¹⁶ In dat geval krijgt het dossier de stempel ‘niet ongunstig bekend’. Ofwel is de situatie duidelijk in die zin dat de betrokkene negatief gekend is. Op dat ogenblik wordt de relevante informatie in een ‘gecontextualiseerde nota’ verwerkt en naar de bevoegde instantie doorgezonden. In een beperkt aantal dossiers is de situatie van de betrokkene echter onduidelijk – de beschikbare informatie is bijvoorbeeld verouderd of komt slechts van één bron. In dat geval kan de analist een onderzoek vragen bij de Buitendiensten van de VSSE. In afwachting van de resultaten, wordt aan de klant gemeld dat een ‘onderzoek wordt uitgevoerd’. Na afronding van dit onderzoek en/of de ontvangst van bijkomende gegevens, stelt de Analysedienst zijn ‘gecontextualiseerde nota’ op die vervolgens wordt doorgezonden naar de bevoegde instantie.

In wat volgt, worden al die diverse stappen van naderbij bekeken.

II.1.2.1. Procedure bij de Dienst Veiligheidsverificaties

In de periode 2009-2011 behandelde de Dienst Veiligheidsverificaties jaarlijks tussen de 37.000 en 40.000 ‘nationaliteitsdossiers’. Van deze dossiers had ongeveer één vierde betrekking op naturalisaties.¹⁷

¹⁶ Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de betrokkene weliswaar in een verslag vermeld staat, maar zelf niets te maken heeft met de dreiging.

¹⁷ Het werk van deze dienst behelst echter meer. Over de periode 2009-2011 beschouwd, maakten nationaliteitsaanvragen ongeveer de helft van het werkvolume uit. De dienst ontvangt immers ook alle aanvragen waarin een veiligheidsadvies of -attest moet afgeleverd worden of een veiligheidsonderzoek moet gebeuren.

In principe passeren dossiers en stukken die bij de VSSE binnenkomen en de dienst verlaten via het *Point of Contact*. Hier krijgen ze een vaste datum en een referentie, wat hun interne opvolging mogelijk maakt. Voor de nationaliteitsaanvragen gebeurde dit evenwel niet systematisch: bepaalde dossiers bleken rechtstreeks bij de Dienst Veiligheidsverificaties terecht te komen en werden er niet van een nummer en datum voorzien. Daarenboven werd er weinig of niets genoteerd wanneer de dossiers de dienst verlaten. Dit maakte het quasi onmogelijk de aanvragen inzake naturalisatie, nationaliteitsverklaring en -keuze degelijk op te volgen of om de doorlooptermijnen te bepalen. Het Vast Comité I was van mening dat deze toestand problematisch is. Een degelijk dossierbeheer vereist dat elk dossier afzonderlijk in een centraal systeem wordt geregistreerd.

De eerste inhoudelijke handeling bij de Dienst Veiligheidsverificaties bestaat erin uit te maken of een aanvrager al dan niet 'gekend' is bij de VSSE. Dit gebeurt door zijn of haar naam in te geven in de centrale databank. Deze databank beschikt over een geavanceerd, performant zoekstelsel waarbij rekening kan worden gehouden met fonetische spelwijze (vooral bij niet-Latijnse alfabetten), met alternatieve schrijfwijzen of versies van (voor)namen of nog, met namen die in verschillende delen uiteenvallen.

Het ingeven en opzoeken van alle namen is zeer arbeidsintensief. Dit heeft te maken met verschillende zaken: de juiste schrijfwijze (van vreemde namen) moet gerespecteerd worden, veel gegevens zijn niet digitaal beschikbaar, de samenstelling van de dossiers varieert van gemeente tot gemeente...

Voor de verwerking van de (duizenden) dossiers beschikte de Dienst Veiligheidsverificaties in 2010 over drie voltijdse equivalenten. Het Comité beoordeelde de beschikbare verwerkingstijd voldoende en het arbeidsritme haalbaar.

Verder besteedde het Comité aandacht aan het toezicht op de kwaliteit van het afgeleverde werk. Er kon worden vastgesteld dat er een steekproefsgewijze controle plaatsvond door de dienstchef. Aangezien dit evenwel niet op systematische wijze gebeurde, vond het Vast Comité I deze kwaliteitscontrole niet voldoende. Ook bleek dat de dienstchef zowat 5% van de dossiers (met name de gevallen waarin bij gebrek aan de benodigde identificatiegegevens twijfel bestond omtrent de identiteit van een persoon) zelf afhandelde. Dit was noodzakelijk omdat hij opmerkelijk genoeg de enige was binnen de Dienst Veiligheidsverificaties die toegang bleek te hebben tot het Rijksregister.

Buiten de zoeking van de namen in het databestand, verloopt de afhandeling van de naturalisatiedossiers in essentie 'op papier'. Het hoeft dan ook geen betoog dat hier ruimte voor verbetering bestaat. Naast het feit dat de informatisering een betere dossieropvolging mogelijk zou kunnen maken en ook een elektronische verzending van stukken tot de mogelijkheden zou behoren¹⁸, kan een informatietoepassing monotone (routine)taken van het personeel overnemen of verlich-

¹⁸ Dit aspect kan natuurlijk niet los gezien worden van de werking van de andere actoren (gemeenten, parketten en de Kamercommissie voor de Naturalisaties).

ten. Een goed uitgekende informatisering zou bovendien de kwaliteitsbewaking kunnen ondersteunen.¹⁹

In de dossiers van nationaliteitsverklaring stond de informatisering iets verder. Dit was mogelijk omdat een aantal van deze dossiers elektronisch werden aangeleverd. Alhoewel dit evident voordelen opleverde, dienden ook hier enkele kanttekeningen te worden geplaatst: de dossiers kwamen binnen op specifieke email-adressen en dus niet via het centrale *Point of Contact* waardoor deze aanvragen vanaf dan een ‘afzonderlijk’ elektronisch bestaan leidden en de wijze waarop de elektronische dossiers waren samengesteld, bleek niet uniform.

Gelet op de termijn van twee of vier maanden waarbinnen de VSSE haar afgevoerd product bij de klant moet bezorgen (zie II.1.1), is het Comité van oordeel dat de door de Dienst Veiligheidsverificaties vooropgestelde verwerkingstermijn van één maand werkbaar is. Dit laat de Analysedienst (en eventueel de Buitendiensten) de ruimte om de ‘gekende’ dossiers tijdig te verwerken. Wat de naturalisatieaanvragen betreft, werd deze termijn begin 2012 evenwel niet gehaald: de afhandeling van de dossiers nam gemiddeld twee maanden in beslag.²⁰ Voor de nationaliteitsaanvragen en -keuzes werd de vooropgestelde termijn daarentegen wel gehaald.

II.1.2.2. Procedure bij de Analysedienst

Van alle kandidaat-Belgen bleek jaarlijks zowat 6% ‘gekend’ te zijn bij de VSSE. Hun dossiers belandden dan ook bij de Analysedienst. Het Vast Comité I stelde vast dat deze dienst – net zoals de Dienst Veiligheidsverificaties – naliert de inkomende dossiers te registreren en formeel op te volgen.

De behandeling van de dossiers begint bij de consultatie van de databank waarin de verslagen van de Buitendiensten en eerder gemaakte analyses op een efficiënte manier kunnen worden geconsulteerd.²¹ Het opzoeken van de beschikbare elementen in de *database* kost de analisten dan ook weinig tijd. Een analyse vereist soms echter ook het raadplegen van andere (open) bronnen. Bovendien kan de analist een opdracht geven aan de Buitendiensten om bijkomende gegevens te verzamelen op het terrein.

¹⁹ In samenwerking met de ICT-dienst experimenteerde de Dienst Veiligheidsverificaties eerder met een systeem waarbij een tabel van namen, opgenomen in de inventarislijst van naturalisatiedossiers die door de Kamer aan de VSSE wordt gezonden, in zijn geheel in het opzoekings-systeem werd ingevoerd. Uit de testen bleek echter dat het systeem nog niet volledig betrouwbaar was. De Dienst Veiligheidsverificaties maakte zich sterk dat de problemen die zich hadden gesteld, midden 2012 zouden zijn weggewerkt en het systeem operationeel zou zijn. Dit was eind 2012 evenwel niet het geval.

²⁰ Er mag worden aangenomen dat de achterstand in 2010 ontstond door een stijging van het aantal inkomende dossiers ten gevolge van het Belgische EU-voorzitterschap alsook omwille van de inkrimping van het personeelsbestand. Midden 2012 was deze achterstand door de Dienst Veiligheidsverificaties weggewerkt.

²¹ Uitzonderlijk zijn er nog (oudere) papieren dossiers te raadplegen.

Het aantal verzoeken om bijkomende inlichtingen via 'kantschriften' was eerder beperkt. Voor de periode 2009-2011, betrof het in totaal iets minder dan 400 dossiers. Dit is slechts 5,5% van het aantal 'gekende' dossiers die de Analysedienst voor diezelfde periode diende te behandelen. Om te bepalen welke dossiers voor verder onderzoek naar de Buitendiensten moeten worden gestuurd, bestaan geen geschreven instructies. Hoewel het niet evident is ter zake algemeen geldende regels op te stellen, is het Vast Comité I van oordeel dat bepaalde criteria kunnen worden vooropgesteld: de ouderdom van de beschikbare informatie, de aard van de materie in acht genomen de algemene prioriteiten van de VSSE, de 'zwaarte' van het dossier...

Na afronding van het onderzoek door de analist, gaf ongeveer driekwart van de dossiers aanleiding tot de melding 'niet ongunstig bekend', terwijl een kwart van de aanvragen een '*gecontextualiseerde nota*' tot gevolg had. De redactie van dergelijke nota moet uiteraard met de nodige aandacht gebeuren, zeker wanneer de analist geconfronteerd wordt met geclassificeerde gegevens of informatie gerelateerd aan het bronnengeheim. Enerzijds moeten deze gegevens worden afgeschermd, maar anderzijds mag de nota zijn doel niet voorbijschieten. Elke '*gecontextualiseerde nota*' wordt daarenboven vóór de verzending ervan voorgelegd aan de Juridische Dienst.

Het Comité kon vaststellen dat er ook binnen de Analysedienst aandacht werd besteed aan de kwaliteit van de dossiers. Binnen het analysewerk is 'kwaliteit' weliswaar moeilijk meetbaar. Het Comité peilde evenwel naar de tevredenheid van de Dienst Naturalisaties van de Kamer. Uit de bevraging bleek dat deze dienst voor wat betreft de nota's die door de VSSE worden afgeleverd, geen noemenswaardige problemen onderkende. Het Vast Comité I had evenwel niet de indruk dat over de gewenste kwaliteit reeds een grondig debat was gevoerd, noch binnen de VSSE, noch met de opdrachtgevers.

In het kader van nationaliteitsverklaringen en -keuzes, beschouwde de Analysedienst de beschikbare termijn als een soort van 'vervaltermijn' waarbinnen het dossier *moet* zijn afgerond. Weliswaar werden, indien voorhanden, ook na deze termijn nog bijkomende inlichtingen aan de procureur des Konings doorgegeven. De kans bestaat echter dat de dossiers op dat ogenblik reeds behandeld zijn op het niveau van het parket.

Ingeval van naturalisatieaanvragen beschikt de Analysedienst over meer tijd. Enerzijds bedraagt de termijn voor de VSSE *in casu* vier maanden. Anderzijds is het zo dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers wacht met de behandeling van een dossier wanneer zij van de Analysedienst verneemt dat een '*onderzoek wordt uitgevoerd*'.

De werkdruk werd door de dienst zelf als haalbaar bestempeld. De personeelsinzet bij de Analysedienst voor dergelijke dossiers werd op 5,7 voltijdse equivalenten geraamd (2010), en dit op een totaal van 90 personeelsleden.

II.1.2.3. Procedure bij de Buitendiensten

De manier waarop de Buitendiensten de hen toevertrouwde onderzoeksopdrachten uitvoeren, verschilt niet van andere inlichtingenopdrachten. Wel kunnen in dit kader geen specifieke of uitzonderlijke methoden ingezet worden; men dient zich te beperken tot de gewone methoden. Artikel 18/1, 1° W.I&V beperkt de inzet van de bijzondere methoden tot de inlichtingenopdracht van de VSSE (art. 7, 1° W.I&V). Het onderzoek van 'nationaliteitsdossiers' valt onder toepassing van artikel 7, 4° W.I&V.

Het Comité moest vaststellen dat de responstijd van de Buitendiensten varieerde van 'snel' (binnen de week) tot 'traag' (enige maanden). In sommige gevallen werd geen antwoord gegeven²² en/of was een rappel nodig. Soms kwam de informatie laattijdig, dit is nadat de Analysedienst zijn nota al had verzonden naar de bevoegde instantie. Het Comité oordeelde dan ook dat er aandacht moest besteed worden aan de tijdige doorstroming van bijkomende inlichtingen vanuit de Buitendiensten naar de Analysedienst. Een striktere opvolging van het antwoord van de Buitendiensten op de kantschriften van de Analysedienst was noodzakelijk.

II.1.2.4. De wisselwerking tussen diverse procedures en de opvolging en actualisering van reeds behandelde dossiers

Er bestaat een wisselwerking tussen de procedures inzake nationaliteitsverklaring en -keuze enerzijds en de naturalisaties anderzijds: wanneer een aanvrager in het kader van een verklaring of keuze een negatief advies van de procureur des Konings krijgt en zijn zaak niet bij de rechtbank van eerste aanleg aanhangig maakt, dan wordt de aanvraag ambtshalve naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers gezonden en geldt ze als naturalisatieaanvraag.²³ Het dossier wordt dus als het ware automatisch van de ene procedure in de andere 'omgezet'. Echter, indien de Kamer van Volksvertegenwoordigers dergelijke dossiers voor advies naar de VSSE zendt, wijst niets er op dat ze bij de inlichtingendienst reeds een behandeling kregen. Aangezien ook de Dienst Veiligheidsverificaties geen spoor bijhoudt van de dossiers '*niet-gekend*'²⁴, worden ze in de praktijk tweemaal onderzocht. De creatie van zogenaamde *consultation-lists* waarop wordt bijgehouden ten aanzien van welke personen in het verleden reeds een opzoeking gebeurde, dringt zich dan ook op.

Het is echter niet omdat een persoon gisteren '*niet gekend VS*' was, dat hij dat vandaag of morgen nog is. De gehele nationaliteitsprocedure vergt immers ver-

²² Bijvoorbeeld omdat er geen relevante bijkomende gegevens te melden waren. In dat geval zouden de Buitendiensten dit formeel moeten melden aan de Analysedienst.

²³ Artikelen 12*bis* § 3 en 15 § 3 Wb.nat.

²⁴ Het probleem stelt zich alleen voor personen die 'niet gekend' waren. Bij een 'gekend' dossier is er wel een spoor terug te vinden, met name bij de Analysedienst.

schillende maanden. Het is dus mogelijk dat een persoon op het moment van zijn initiële aanvraag niet in de kijker van de VSSE liep, maar nadien wel. Een *consultation-list* mag er dan ook niet toe leiden dat de Dienst Veiligheidsverificaties zou nalaten om de identiteit van de aanvrager opnieuw te controleren. Wel is het zonder meer nuttig om te registreren wie reeds werd gescreend. Op die manier kent de VSSE minstens de ‘procedurele historiek’ van de betrokkene en kan de dienst ook op het oorspronkelijke dossier inzake nationaliteitsverklaring terugvallen.

Een tweede reden waarom een dergelijke lijst nuttig en zelfs noodzakelijk is, heeft te maken met het actualiseren van informatie. Indien de Dienst Veiligheidsverificaties de aanvraag van de gegadigde in eerste instantie als ‘niet-gekend’ terug heeft gezonden en er nadien nieuwe informatie aan de oppervlakte komt, is het zonder een dergelijke lijst onmogelijk om deze gegevens alsnog te benutten. Hetzelfde doet zich voor bij de dossiers van personen die wél gekend zijn en door de Analysedienst werden behandeld. Ook hier kan er na verloop van tijd nieuwe informatie opduiken en dit zowel in positieve als in negatieve zin. Indien het dossier ondertussen door de Analysedienst werd behandeld, zullen de nieuwe gegevens niet meer bij het parket of de Kamer terecht komen. Het omgekeerde kan zich ook voordoen: indien een dossier – bewust of onbewust – tweemaal kort na elkaar wordt voorgelegd, kan dit leiden tot twee van elkaar verschillende adviezen...

II.1.3. DE TAAK VAN DE VSSE IN EEN GROTER GEHEEL

Het behoort niet tot de opdracht van het Vast Comité I om zich uit te spreken over de procedures inzake nationaliteitsverwerving in het algemeen. Het Vast Comité I boog zich dan ook enkel over de manier waarop deze procedures binnen de VSSE verlopen. Wel is doorheen het toezichtonderzoek tot uiting gekomen dat de dossierbehandeling bij de VSSE van veel externe factoren afhankelijk is.

Het Comité kon vaststellen dat de wettelijke omschrijvingen van wat de VSSE precies moet aanleveren – het ‘advies’ dat betrekking heeft op ‘gewichtige feiten, eigen aan de persoon’ – niet zeer precies zijn. Dit overstijgt de VSSE grotendeels.

Verder is het evident dat de manier waarop de VSSE de dossiers behandelt, afhankelijk is van de wijze waarop de andere actoren hun rol opnemen. Twee voorbeelden maken dit duidelijk. De wijze waarop de gemeenten de dossiers doorzenden (op papier of elektronisch) en de samenstelling en de nauwkeurigheid ervan, heeft een belangrijke invloed op de verdere behandeling door de VSSE. Maar ook het feit dat de VSSE geen zicht heeft over het verloop van de dossiers na haar interventie, maakt het moeilijk om inlichtingen die nadien nog zouden opduiken, te benutten. Het ligt dus voor de hand dat de verbetering van de werking van de VSSE op het vlak van de behandeling van dergelijke dossiers slechts optimaal kan renderen indien ook aan de externe factoren wordt gesleuteld.

In het verslag van de Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging met betrekking tot de ‘Optimalisatie van de administratieve verwerking naturalisatie en nationaliteitsverklaring’ (september 2011)²⁵ werden een aantal voorstellen opgenomen om de procedures te wijzigen. Zo werd gepleit voor de integratie van de ICT-systemen van de diverse actoren. Op die manier kan de informatie efficiënter doorstromen en gemakkelijker worden gedeeld. Vanzelfsprekend moet daarbij rekening gehouden worden met de eigenheid en de behoeften van elke actor. Wat betreft de VSSE bijvoorbeeld, zal in deze ook aandacht moeten worden besteed aan de veiligheids- en classificatieproblematiek. Het Comité beval aan dat de VSSE nu reeds met deze plannen rekening zou houden bij de ontwikkeling van haar eigen procedures.

II.1.4. BESLUIT

In het kader van voorliggend toezichtonderzoek sprongen twee vaststellingen in het oog. Vooreerst bleek dat, ondanks het eerder beperkt aantal personeelsleden die binnen de VSSE belast zijn met dossiers inzake nationaliteitsverklaringen, -keuzes en naturalisaties, de dienst het aanzienlijke instroomvolume wist te beheersen. Anderzijds bleek de – voornamelijk administratieve – opvolging niet optimaal. Dit was mede het gevolg van factoren buiten de VSSE om; de inlichtingendienst vormt immers slechts één schakel in een bredere procedure. De werkwijze van andere actoren hebben onvermijdelijk invloed op de wijze waarop de VSSE haar taken in deze kan vervullen.

II.2. DE OPVOLGING VAN BUITENLANDSE INLICHTINGDIENSTEN TEN AANZIEN VAN HUN DIASPORA IN BELGIË

België blijkt een grote aantrekkingskracht te hebben op inlichtingendiensten van andere landen. De aanwezigheid van de Europese instellingen en de NAVO op het grondgebied is daar niet vreemd aan. Buitenlandse diensten vertonen bovendien veel interesse voor onder meer het Belgisch hoogtechnologisch onderzoek in ruimtevaartprogramma's en de wapenindustrie. Maar sommige van deze diensten volgen ook nauwgezet de activiteiten op van hun eigen migrantengemeenschap in België die om velerlei redenen hun thuisland hebben verlaten. Deze uitwijkelingen hebben vaak geen plannen om terug te keren en verwerven soms de Belgische nationaliteit, maar ze blijven wel een band houden met hun land van oorsprong. Zij behoren tot wat nu gemeenzaam ‘diaspora’ worden genoemd. Bin-

²⁵ www.verereenvoudiging.be.

nen zo'n gemeenschappen zijn uiteraard ook activisten, dissidenten en oppositiegroepen (politiek) actief die de aandacht weerhouden van de respectievelijke buitenlandse inlichtingendiensten.

Op verzoek van de toenmalige Voorzitter van de Senaat, startte het Vast Comité I een onderzoek *'naar de wijze waarop de Belgische inlichtingendiensten de gebeurlijke activiteiten opvolgen die inlichtingendiensten uit belangrijke immigratielanden van buiten de Europese Unie ontplooiën op het Belgisch grondgebied.'*²⁶

II.2.1. METHODOLOGIE, BEGRIPSDEFINIËRING EN ONDERZOEKSAFBAKENING

Voor de selectie van de 'belangrijke immigratielanden' van buiten de Europese Unie hanteerde het Vast Comité I een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve parameters. Voor de cijfermatige benadering baseerde het Comité zich op statistieken van officiële instanties. De kwalitatieve parameters die in ogenschouw werden genomen, waren de volgende:

- de prioriteitstelling²⁷ binnen de Belgische inlichtingendiensten ten overstaan van de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten die in België hun gemeenschap opvolgen;
- de intensiteit waarmee de buitenlandse inlichtingendiensten hun diaspora op Belgisch grondgebied opvolgen²⁸;
- de mate waarin de in België verblijvende diaspora belangrijk is voor het land van oorsprong;
- de intensiteit waarmee de Belgische inlichtingendiensten de diverse diaspora, aanwezig op Belgisch grondgebied, zelf opvolgen;
- de historische (politieke) banden tussen België en het betrokken land;
- de sterkst groeiende diaspora in België of het grootste aantal in de recente asielaanvragen;
- de mate waarin incidenten tussen Belgische en buitenlandse inlichtingendiensten op dat vlak (volgens open bronnen) bekend zijn;
- de prioriteitstelling van de Belgische inlichtingendiensten waarmee ze de door buitenlandse inlichtingendiensten ontwikkelde activiteiten in België opvolgen, maar daarom niet noodzakelijk in het kader van de opvolging van hun diaspora.

²⁶ Dit onderzoek werd geopend halverwege juli 2011 en officieel afgesloten in december 2012.

²⁷ Bijvoorbeeld op basis van de Actieplannen van de Veiligheid van de Staat.

²⁸ In dit kader stelde de VSSE dat hoe groter de interne en externe contestatie rond een bepaald regime is, hoe groter de kans dat deze regimes proberen om hun diaspora te controleren en te manipuleren.

Op basis van een weging van bovenstaande parameters, werd beslist om het toezichtonderzoek te oriënteren naar 'de opvolging van de opvolging' van dertien specifieke diaspora.²⁹

Tevens diende te worden gedefinieerd wat wordt verstaan onder 'activiteiten die de buitenlandse inlichtingendiensten ontplooiën'. Voor het Vast Comité I betekende dit in eerste instantie elke vorm van informatieverzameling en *-processing* zoals overigens ook wordt omschreven in artikel 7 W.I&V, te weten 'het inwinnen, analyseren en verwerken van inlichtingen'. Open bronnenonderzoek leerde dat er tal van methoden bestaan die inlichtingendiensten aanwenden om informatie of inlichtingen in te winnen, te analyseren en te verwerken bij de opvolging van hun diaspora. Een vaak terugkerende manier van werken blijkt de oprichting van zogenaamde 'amicales' of vriendengroepen te zijn. Deze groeperingen, die veelal Noord-Afrikaanse immigranten verenigen, bieden de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, maar tegelijkertijd vergemakkelijken zij het politieke toezicht dat bijvoorbeeld wordt georganiseerd vanuit de ambassades. Dé klassieke methode van inlichtingendiensten om het reilen en zeilen binnen migrantengemeenschappen te volgen, blijft evenwel het uitbouwen van een netwerk van informanten. Bepaalde beroeps categorieën zoals journalisten, tolken, studenten en wetenschappers, mensen uit de zakenwereld maar ook politiefunctionarissen... blijken daartoe sneller dan 'gewone burgers' te worden ingezet. Daarnaast worden ook infiltranten aangewend en meerdere open bronnen maken tevens gewag van het onderscheppen van telecommunicatie als bron van informatie. Een laatste vorm van informatievergaring op dit vlak, blijkt de grensoverschrijdende samenwerking tussen verschillende inlichtingendiensten.

Maar 'activiteiten ontplooiën' houdt meer in dan louter vergaren van informatie. Naast het inwinnen van informatie en inlichtingen, blijken inlichtingendiensten volgens de literatuur ook 'actiever' op te treden door allerhande acties te ondernemen. Deze variëren van het organiseren van betogingen tot al dan niet openlijke (diplomatieke) beïnvloeding, waarbij buitenlandse overheden gebruik maken van hun inlichtingendiensten om te lobbyen, om op heimelijke wijze politieke en ambtelijke besluitvorming te beïnvloeden of om over te gaan tot georkestreerde propaganda in de media. Veelal gaat het enerzijds om het in een kwaad daglicht stellen van tegenstanders en anderzijds om het proberen te voorkomen van negatieve aandacht dan wel het genereren van positieve aandacht voor de desbetreffende buitenlandse belangen. Ook het (fysiek) intimideren van tegenstanders van bepaalde regimes op buitenlandse bodem komt in open bronnen aan bod. Inzake intimidatie zijn er weliswaar gradaties op te tekenen: dit kan gaan van subtiele indicaties dat iemand in het oog wordt gehouden tot het (fysiek) bedreigen van personen of van achtergebleven familieleden.

²⁹ Gelet op het geheime karakter van heel wat informatie uit dit onderzoek, kon het Comité de betrokken diaspora niet *ad nominatim* vermelden.

Naast het vastleggen van de methodologie en de definiëring van de kernbegrippen, diende het onderzoekdomein op twee vlakken duidelijk te worden afgebakend. Vooreerst was de rechtstreekse opvolging van de diverse diaspora door de VSSE en de ADIV zelf niet het voorwerp van onderzoek, tenzij de informatie die naar aanleiding daarvan werd verzameld naar de betrokken buitenlandse inlichtingendienst zou worden overgemaakt (zie II.2.2.4). Hetzelfde gold voor de algemene werking van ambassades. Elke buitenlandse vertegenwoordiging heeft immers het recht om zich actief bezig te houden met haar nationale gemeenschap. Het Comité wees evenwel op de soms vage grens tussen inlichtingenwerk en diplomatie. Een ambassade moet de diplomatieke relaties tussen twee landen onderhouden maar soms gaat ze ook verder en volgt of controleert zij de diaspora. Diplomaten die ‘te ver’ gaan in de opvolging van de opvolging, vielen ook binnen de *scope* van het onderzoek. Omdat er bij de bestrijding van inmengingsactiviteiten van ambassades een conflict zou kunnen ontstaan met wat de VSSE omschrijft als een van haar bevoegdheden (met name ‘de bescherming van diplomatieke betrekkingen van België’ – zie echter II.2.2.1), beschouwde ze deze materie als een delicate aangelegenheid.

II.2.2. HET JURIDISCH KADER

De problematiek van de opvolging van de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun respectievelijke gemeenschap, riep diverse juridische vragen op.

II.2.2.1. *De wettelijke basis voor de bevoegdheid van de Belgische inlichtingendiensten*

De controle op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied is niet *expressis verbis* opgenomen als wettelijke taak voor de Veiligheid van de Staat of de ADIV. Het Vast Comité I heeft er reeds meermaals voor gepleit om deze bevoegdheid expliciet in de wet op te nemen.³⁰ De Belgische inlichtingendiensten zijn immers het best geplaatst om de activiteiten van buitenlandse (partner)diensten te herkennen en te beoordelen. Het Vast Comité I kon vaststellen dat er een breed draagvlak bestaat voor deze aanbeveling. Naast de Belgische Senaat en de Secretaris-generaal van de Raad van Europa³¹, was ook het Europees Parlement van oordeel dat ‘*alle Europese landen over specifieke nationale wetgevin-*

³⁰ Zie VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2006*, 132 en *Activiteitenverslag 2008*, 2.

³¹ ‘*It would appear that most of Europe is a happy hunting ground for foreign secret services. While most of our member states have mechanisms to supervise the activities of their domestic intelligence agencies as well as the presence of foreign police officers on their territory, hardly any country, with the clear exception of Hungary, has any legal provisions to ensure an effective oversight over the activities of foreign security services on their territory*’ (T. DAVIS, in Council

gen moeten beschikken om de activiteiten van geheime diensten van derde landen op hun grondgebied te reguleren en in het oog te houden omwille van een betere bewaking en supervisie, en illegale handelingen of activiteiten [...] te bestraffen.³²

Het ontbreken van dergelijke expliciete bepaling betekent daarom echter niet dat er momenteel geen rol zou zijn weggelegd voor beide inlichtingendiensten.

De bevoegdheid van de VSSE laat zich bepalen door een combinatie van de bij wet vastgelegde ‘te vrijwaren belangen’ en een aantal eveneens bij wet voorziene specifieke ‘bedreigingen’. Qua ‘belangen’ zijn er voldoende aanknopingspunten terug te vinden voor bepaalde acties van buitenlandse inlichtingendiensten: ‘de mensenrechten en de fundamentele vrijheden’³³, ‘de veiligheid en de fysieke en morele vrijwaring van personen’ en ‘het vrijwaren van [...] de soevereiniteit [...] van de Staat’³⁴ (art. 8, 2° W.I&V). Hetzelfde geldt voor de ‘dreigingen’: bepaalde acties van buitenlandse inlichtingendiensten kunnen gekwalificeerd worden als inmening, spionage en zelfs extremisme (art. 8, 1° g, a en c, W.I&V).

Voor de ADIV is het wettelijk aanknopingspunt minder evident maar alleszins op theoretisch vlak niet onbestaande. Ingevolge artikel 11, 1° W.I&V omvat de inlichtingenopdracht van de ADIV onder meer het analyseren en verwerken van inlichtingen die betrekking hebben op:

- elke activiteit die de vervulling van de opdrachten van de strijdkrachten bedreigt of zou kunnen bedreigen (met andere woorden elke uiting van het voornemen om de paraatstelling, de mobilisatie en de aanwending van de Belgische Krijgsmacht, van de geallieerde strijdkrachten of van intergeallieerde defensieorganisaties te neutraliseren, te belemmeren, te saboteren, in het gedrang te brengen of te verhinderen bij opdrachten, acties of operaties in nationaal verband, in het kader van een bondgenootschap of een internationaal of supranationaal samenwerkingsverband);
- de veiligheid van de Belgische onderdanen in het buitenland (met andere woorden elke uiting van het voornemen om het leven of de lichamelijke integriteit van Belgen in het buitenland en van hun familieleden collectief te schaden door verwoesting, afslachting of plundering).

In die optiek kan de ‘opvolging van de opvolging in België’ cruciale informatie opleveren die nuttig kan zijn voor de bescherming van bovengenoemde belangen

of Europe, Speaking notes for the press conference on the report under Article 52 of the ECHR, 1 March 2005 (www.coe.int/t/e/com/files/events/2006-cia/speaking_notes%20_sg.asp).

³² Verslag over verondersteld gebruik door de CIA van Europese landen voor het vervoer en illegaal vasthouden van gevangenen, Europees Parlement, 2006/2200(INI), 30 januari 2007 (onder meer punten 48, 188 en 204).

³³ Zoals het recht op privacy of de vrijheid van vereniging waarop ook vreemdelingen die vanuit België oppositie voeren tegen het regime van hun thuisland, zich kunnen beroepen.

³⁴ Buitenlandse diensten beschikken naar Belgisch recht op ons grondgebied over geen enkele bevoegdheid. Zij mogen doen wat gewone burgers mogen, niet meer of niet minder. Bepaalde vormen van opvolging kunnen als een inbreuk op de nationale soevereiniteit worden beschouwd.

(bijvoorbeeld inzake *modi operandi* van buitenlandse inlichtingendiensten). Het Comité deelde dan ook niet volledig de mening van de ADIV die het standpunt had ingenomen dat het ‘*op basis van de organieke wet [...] niet bevoegd [is] voor de opvolging van inlichtingenactiviteiten van deze diensten ten aanzien van hun diaspora in België*’. Desondanks kon het Comité vaststellen dat de ADIV ter zake inspanningen leverde (cf. *infra*).

II.2.2.2. *Inmengingsactiviteiten versus de bescherming van diplomatieke betrekkingen*

De VSSE beschouwde ‘de bescherming van diplomatieke betrekkingen van België’ als een van haar ‘bevoegdheden’ (zie II.2.1). Alhoewel het Comité zich bewust is van de delicate verhoudingen waarbinnen de VSSE zich moet bewegen – onder meer ingevolge de Conventie van Wenen – benadrukte het dat ‘de bescherming van diplomatieke betrekkingen van België’ *as such* geen wettelijke bevoegdheid is van deze dienst. De VSSE moet inlichtingen verzamelen die een bedreiging kunnen vormen voor onder meer de internationale betrekkingen van ons land. Het Vast Comité I wenste er, voor zover als nodig, op te wijzen dat de eventuele reticentie van de dienst er niet mag toe leiden dat de Regering en de administratieve autoriteiten niet zo accuraat mogelijk zouden geïnformeerd worden. Het komt de Regering of de bevoegde administratieve overheid toe om te bepalen welk gebruik wordt gemaakt van de aangeleverde informatie.

II.2.2.3. *Het wettelijk instrumentarium van de Belgische inlichtingendiensten*

In het kader van de opvolging van de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgische bodem kunnen de VSSE en de ADIV – voor zover deze activiteiten binnen de sfeer van hun competenties vallen – vanzelfsprekend een beroep doen op het volledige instrumentarium dat de wetgever hen ter beschikking heeft gesteld. Dit omvat alle vormen van gegevensverzameling, gaande van het raadplegen van open bronnenmateriaal tot de inzet van BIM-methoden.

Wat de BIM-methoden betreft, viel evenwel te noteren dat artikel 18/9 W.I&V inmenging niet opneemt in de lijst van dreigingen waarvoor de VSSE uitzonderlijke methoden mag inzetten. In zoverre bepaalde activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten in België alleen als inmenging gekwalificeerd kunnen worden, kan de VSSE dus geen dergelijke methoden toepassen. Het Comité zag hiervoor geen overtuigende argumenten, temeer de uitzonderlijke methoden aan een zeer scherpe administratieve en jurisdictionele controle onderworpen zijn. Het beval dan ook aan de wet op dit vlak aan te passen.³⁵

³⁵ Wel toonde het onderzoek niet aan dat deze wettelijke lacune tot op heden voor problemen zou hebben geleid bij ‘de opvolging van de opvolging’.

II.2.2.4. Samenwerking met buitenlandse diensten die hun diaspora opvolgen

Artikel 20 § 1 W.I&V gebiedt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten er voor te zorgen ‘dat er samenwerking is met de buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten.’ De derde paragraaf van diezelfde bepaling draagt het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid op om ‘de voorwaarden van de in § 1 van dit artikel bedoelde samenwerking’ te bepalen. Het Ministerieel Comité heeft echter nog geen dergelijke richtlijn uitgevaardigd. Wel stelde de VSSE een gedetailleerde doch geclassificeerde instructie op over de bilaterale samenwerking met correspondenten. De principes die hierin worden uiteengezet zijn zeker toepasbaar op de opvolging door buitenlandse diensten van hun diaspora, zowel wat betreft de eventuele goedkeuring van activiteiten van buitenlandse diensten op Belgisch grondgebied als de eventuele medewerking aan acties. Met betrekking tot de informatie-uitwisseling beperkt de richtlijn zich echter tot het formele kader; er worden geen precieze richtlijnen verschaft over de aard van de gegevens die aan buitenlandse diensten kunnen meegedeeld worden.

Alhoewel het Vast Comité I deze richtlijn van de VSSE als waardevol beschouwde, wees het naar de rol die de wetgever ter zake aan het Ministerieel Comité heeft toevertrouwd. Bepaalde door de VSSE in haar richtlijn genomen opties, dienden naar het oordeel van het Comité gedragen te worden door de politieke verantwoordelijken. Het Comité herhaalde dan ook nogmaals³⁶ zijn aanbeveling aan het Ministerieel Comité om een dergelijke richtlijn uit te vaardigen.

Ook door de ADIV zou worden gewerkt aan een soortgelijke nota met ‘afoetsbare criteria’ met het oog op een potentiële samenwerking met buitenlandse inlichtingendiensten (in ruime zin).

II.2.3. DE WIJZE WAAROP DE INLICHTINGENDIENSTEN DE MATERIE OPVOLGEN

II.2.3.1. De prioriteitstelling

Inmenging- en spionageactiviteiten (in de ruime zin van het woord en dus niet beperkt tot de ‘opvolging van een diaspora’) van diverse buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied genieten ‘een permanente opvolging’ door de Algemene Dienst inlichting en veiligheid en worden ook ‘actief (en prioritair)’³⁷ door de Veiligheid van de Staat opgevolgd. Maar in welke mate volgen de inlichtingendiensten specifiek activiteiten op die buitenlandse inlichtingendiensten in

³⁶ Zie eerder VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2011*, 5-6.

³⁷ Een actieve prioritaire opvolging betekent dat de VSSE actief en bij absolute voorrang activiteiten ontwikkelt om de informatiepositie met betrekking tot die materies te verwerven, uit te bouwen of te verstevigen. Een ‘gewone’ actieve opvolging houdt hetzelfde in maar er wordt geen absolute voorrang verleend aan de materie.

België ontplooiën ten aanzien van hun gemeenschappen? Op basis van welke criteria wordt bepaald dat deze activiteiten al dan niet moeten worden opgevolgd en welke prioriteit deze opvolging geniet?

Binnen het operationele luik van de jaarlijkse actieplannen van de VSSE worden in totaliteit zowat 150 problematieken ‘actief prioritair’ of ‘actief’ opgesomd. Of de activiteiten van een bepaalde inlichtingendienst ten aanzien van een gemeenschap al dan niet opgevolgd worden, en zo ja met welke prioriteit, wordt hierin vastgelegd. Eén uitzondering niet te na gesproken, bleken alle door het Vast Comité I als ‘belangrijk’ gedefinieerde immigratielanden (zie II.2.1) door de VSSE op vlak van spionage- of inmengingsactiviteiten opgenomen in de geraadpleegde actieplannen, en dit onder de rubriek ‘actief’ of ‘actief prioritair’ op te volgen.

In het algemeen gebeurt het stellen van prioriteiten op basis van evaluaties door de analysediensten en na intern overleg met de operationele diensten. Hierbij wordt rekening gehouden met de personeelscapaciteiten, de actualiteitsnoden, de interne informatiebehoefte en de informatiebehoefte van externe (binnen- en buitenlandse) partners. Er zijn ook diverse andere criteria die een rol spelen. Ze werden door het Comité als waardevol en pertinent beoordeeld. Zij blijken echter nooit in een richtlijn of instructie te zijn opgenomen, hetgeen een uniforme toepassing ervan door de verschillende interne diensten niet bevordert. Het Vast Comité I diende bovendien vast te stellen dat deze criteria binnen de Analyse-dienst niet formeel werden gehanteerd. Daarenboven werden soms andere en bijkomende criteria gehanteerd. Het Comité was van oordeel dat de criteria om een bepaalde ‘opvolging van de diaspora’ op te volgen, niet mochten verschillen in functie van die diaspora. Het Vast Comité I beval dan ook aan deze criteria in een document vast te leggen. Dit moet de diverse secties toelaten om elk binnen hun domein op een meer uniforme wijze de aftoetsing te doen.

Uiteraard vormen ‘inmenging en spionage in de militaire sfeer’ interessegebieden van de ADIV en dit met betrekking tot de inlichtingendiensten van specifieke landen of regio’s. Wat deze bevoegdheid betreft, is de band met een eventuele ‘opvolging van de opvolging’ niet evident. Wat deze ‘opvolging van de opvolging’ betreft, bleek de ADIV bijzondere aandacht te hebben voor één welbepaalde diaspora. De bevoegdheid van de ADIV was in deze mede gebaseerd op zijn rol inzake de bescherming van militaire belangen in het buitenland.

II.2.3.2. De inzet van middelen

Binnen de inlichtingendiensten worden personele middelen niet uitsluitend en eenduidig toegewezen aan één materie, één problematiek (zoals de ‘inmenging door buitenlandse diensten’ of zeker niet de ‘opvolging van de opvolging’) of (niet steeds) aan één geografisch gebied. Bovendien fluctueert het aandeel dat bijvoorbeeld ‘inmenging van een buitenlandse inlichtingendienst’ inneemt in de totale

werklust van de VSSE in de tijd. Het was dan ook onmogelijk om te bepalen welke middelen de VSSE ter zake inzet.

Dit gold ook voor de ADIV in de mate waarin de opvolging van de inlichtingendiensten die permanent worden opgevolgd, informatie oplevert over de wijze waarop deze inlichtingen verzamelen over hun eigen diaspora. Bij de ADIV diende evenwel ook melding te worden gemaakt van het feit dat een analist specifiek aandacht besteedde aan de acties van een bepaalde inlichtingendienst in België (ook die ten aanzien van hun eigen diaspora) en dit in het bredere kader van de opvolging van de betrokken diaspora in België. Dit ondanks het feit dat de ADIV zichzelf ter zake geen organieke bevoegdheid toedichtte en deze thematiek niet als prioritair werd weerhouden.

De ‘opvolging van de opvolging’ gebeurde aan de hand van alle wettelijk toegelaten methoden. Er was op dit vlak niets specifiek te melden. Zo werd bijvoorbeeld geregeld informatie uitgewisseld tussen de VSSE en de ADIV. Maar waar mogelijk werd ook informatie gedeeld met andere overheden (bijvoorbeeld de FOD Buitenlandse Zaken). Tevens werd in deze – vooral door de VSSE – een beroep gedaan op bijzondere inlichtingenmethoden. Hoewel deze methoden vaak worden ingezet in het kader van de strijd tegen inmengings- en spionageactiviteiten van buitenlandse inlichtingendiensten, was het bijzonder moeilijk te bepalen, laat staan te kwantificeren, in welke mate daarbij ‘de opvolging van de opvolging’ werd gevisieerd. Het betrof meestal *targets* die gevolgd werden in het kader van spionage- en/of inmengingsactiviteiten, en waarbij in de marge kon worden vastgesteld dat ze ook de hun in België aanwezige diaspora als voorwerp van interesse hadden.

II.2.3.3. *De output van de Belgische inlichtingendiensten*

De VSSE stelde nota’s op over de problematiek van de inmenging van buitenlandse inlichtingendiensten in de diaspora indien een autoriteit hierom verzocht of uit eigen beweging, indien de dienst dit relevant achtte. Dit laatste was bijvoorbeeld het geval indien de VSSE vaststelde dat de desbetreffende activiteiten als ‘criminele activiteiten’ beschouwd konden worden of als deze een gevaar voor de openbare orde inhielden.

De bestemmingen waren onder meer de Eerste Minister, de ministers van Buitenlandse Zaken, Justitie en Binnenlandse Zaken, de Kabinetschef van de Koning, de Staatssecretaris voor Asiel, Immigratie en Sociale Integratie, diverse diensten binnen de FOD Buitenlandse Zaken, de Belgische ambassadeurs gestationeerd in diverse betrokken landen, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen, de Dienst Vreemdelingenzaken, maar ook de ADIV, het OCAD en het Crisiscentrum van de Regering.

Soms werd er ook informatie omtrent de diaspora doorgegeven naar buitenlandse inlichtingendiensten, al gebeurde dit maar zelden. De VSSE gaat hierbij

telkens uit van haar eigen wettelijke bevoegdheden en opdrachten, en niet van die van de buitenlandse dienst.

Het Vast Comité I polste ook naar het aantal rapporten en analyses die de ‘opvolging van de opvolging’ behandelden. De VSSE beschikte voor 2011 echter enkel over globale cijfers over de opvolging van ‘spionage’ en ‘inmenging’.³⁸ Voor bepaalde van de door het Vast Comité I geselecteerde landen werden in dat jaar verschillende honderden rapporten en analyses opgesteld. Hoeveel van die informatieverlagen en nota’s geheel of gedeeltelijk de ‘opvolging van de opvolging’ betroffen, was niet geweten.

Het aantal rapporten, of de omvang ervan, vormt uiteraard niet steeds een indicatie voor de relevantie van de informatie die ze bevatten. De activiteiten van een inlichtingendienst zijn moeilijk in zuiver kwantitatieve gegevens te vatten. Dit betekent dat de meetbaarheid van de prioritair actieve behandeling van bepaalde problematieken aan de hand van kwantificeerbare gegevens zoals aantallen verslagen en analyses zeer relatief is. Daarom maakte het Comité ook een inschatting (marginale toetsing) van de kwaliteit van de *output*. In dat kader werd de VSSE verzocht om tien analyses en 25 informatierapporten over te maken.

Qua documenten voor intern gebruik werd verwezen naar gewone en operationele informatierapporten van de Buitendiensten van de VSSE, telexen en verslagen van vergaderingen met zusterdiensten.

Wat betreft de analyses, verwees de VSSE naar de ‘Fenomeenanalyse Inmenging (december 2009)’, die de verschillende vormen van inmenging – dus niet alleen deze ten aanzien van diaspora’s in België – door buitenlandse inlichtingendiensten behandelt. Deze goed gedocumenteerde studie vormde voor het Vast Comité I een schoolvoorbeeld van een inlichtingenproduct dat uitermate nuttig is voor zowel intern als extern gebruik.³⁹ Het Vast Comité I onderwierp de overige overgemaakte analysesnota’s (onderzoek inmengingsactiviteiten) aan een marginale toetsing. Met uitzondering van één nota, kon worden vastgesteld dat de besproken thema’s overeenstemden met de eerder door de VSSE vooropgestelde prioriteitenlijst. Het betrof landen die tevens, dezelfde uitzondering niet te na gesproken, voorkwamen in de *checklist* van het Vast Comité I. Het merendeel van de nota’s die het Comité kon inkijken werden op eigen initiatief opgesteld. Alle betrokken nota’s waren – ‘VERTROUWELIJK’ of ‘GEHEIM’ – geclassificeerd. Het Comité kon zich vinden in het feit dat de documenten een classificatiegraad werden toegekend. Wel moest worden vastgesteld dat de reden voor het verschil

³⁸ De cijfers betroffen zowel de informatieverlagen van de Dienst Operaties als de nota’s van de Analysedienst, namelijk de onderzoeksopdrachten (apostilles), nota’s aan binnenlandse autoriteiten, nota’s aan buitenlandse zusterdiensten en synthesesnota’s. Afhankelijk van het opgevolgde land lag de nadruk daarbij eerder op spionage, dan wel op inmenging.

³⁹ Gezien deze fenomeenanalyse evenwel dateert van 2009, achtte het Vast Comité I het aangewezen om deze, aan de hand van het in de punctuele nota’s beschikbare materiaal, te actualiseren en zo de *business continuity* te garanderen. De VSSE – die zich in deze aanbeveling kon vinden – wees echter op een gebrek aan tijd en personeel om dergelijke actualisering te realiseren.

in classificatiegraad in deze niet steeds duidelijk was. In de meest recente rapporten werd ook een urgentiegraad toegevoegd, waardoor de bestemming een zicht kreeg op de snelheid waarmee de opsteller de informatie wenste behandeld te zien. De geconsulteerde nota's waren doorgaans goed gestructureerd, voldoende gedetailleerd, vlot leesbaar en inhoudelijk ter zake. Hoewel het Comité zich niet in de plaats kon stellen van de klanten, was het toch de mening toegedaan dat sommige nota's bondiger konden worden opgesteld. Enkele nota's werden voorafgegaan door een beknopte synthese; dit bood duidelijk een meerwaarde. De nota's bleken goed gedocumenteerd en gaven op genuanceerde wijze de behandelde thematiek weer. Echter, aangezien ze niet gedifferentieerd werden in functie van de bestemming, kon het Comité zich niet van de indruk ontdoen dat niet alle informatie voor eenieder even relevant was (wat interessant is voor een minister is dat niet noodzakelijk voor een politiedienst en omgekeerd).⁴⁰ Het Comité kon zich in dit onderzoek niet uitspreken over het 'tijdige' karakter van de nota's noch over de potentiële 'meerwaarde' en het directe nut ervan voor *decision makers*. Dit vergde een ander soort onderzoek.

Ook aan de ADIV werd gevraagd om analyses en informatierapporten die betrekking hadden op het onderwerp van het toezichtonderzoek, over te maken. Gelet op de eigen 'onbevoegdheidsverklaring' (zie II.2.2.1) was het begrijpelijk dat de ADIV slechts enkele documenten⁴¹ ter beschikking stelde.⁴² Een rapport van circa tien pagina's beschreef onder andere de activiteiten van de ADIV met betrekking tot (de inlichtingendiensten van) drie landen behandelde onderwerpen als 'Intelligence and Espionage', 'Extremism' en 'Terrorism'. Hier en daar werd de 'opvolging van de opvolging' aangehaald. Een ander rapport was veel omvangrijker en gedetailleerder. Het had betrekking op één land en besteedde ook meer aandacht aan de opvolging van de diaspora. Aangezien het Comité slechts over enkele documenten kon beschikken, wenste het geen inhoudelijke beoordeling te maken. Wel kon het vaststellen dat de wijze waarop gerapporteerd werd over de 'opvolging van de opvolging' kaderde binnen de wettelijke opdrachten van de ADIV.

Bij wijze van besluit stelde het Comité vast dat er, in hoofde van beide inlichtingendiensten, weinig documenten werden opgesteld die zeer specifiek betrekking hadden op de 'opvolging van de opvolging'. Anderzijds bleek dat er wel degelijk kennis aanwezig was over dit fenomeen. In het algemeen bleek deze kennis

⁴⁰ De VSSE was het er mee eens dat een differentiatie van de nota's in functie van de bestemming een meerwaarde betekent, maar wees – opnieuw – op haar beperkte personeelsbestand.

⁴¹ Bestemmingen van deze documenten waren onder meer de Chef van het Militaire Huis van de Koning, het Kabinet Defensie, de CHOD, diverse ACOS-afdelingen, de lokale SGRS-CI/C, de SHAPE en de partners VSSE, OCAD en de federale politie. Het Vast Comité I verwonderde zich over het feit dat de FOD Buitenlandse zaken deze documenten niet had aangekregen.

⁴² De ADIV deelde mee te werken aan een derde document dat specifiek betrekking had op de activiteiten van welbepaalde inlichtingendiensten in België. Het document was ten tijde van het onderzoek echter nog niet gefinaliseerd.

echter vooral een persoonlijke *asset* van de medewerkers te blijven, die zelden op papier werd gesteld (bijvoorbeeld onder de vorm van analysenota's). Deze worden slechts opgesteld op uitdrukkelijk verzoek van derden of wanneer het noodzakelijk is de aandacht van beleidsmakers op specifieke situaties of gebeurtenissen te vestigen. Dit brengt uiteraard met zich dat wanneer een personeelslid om welke reden ook zijn functie verlaat, met hem ook deze kennis verdwijnt.

II.2.4. ENKELE SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN

II.2.4.1. *Methoden en middelen gehanteerd door buitenlandse inlichtingendiensten om hun landgenoten op te volgen*

De meeste buitenlandse inlichtingendiensten beschikken over een netwerk van informanten binnen de diaspora. De hoofdtaak van dergelijke netwerken (die kunnen worden ontwikkeld en gerund door leden van inlichtingendiensten die onder een diplomatieke dekmantel actief zijn) is het controleren, manipuleren en saboteren van elke vorm van oppositie. Meestal wordt hierbij vertrouwd op tamelijk klassieke, 'zachte' methoden: het verspreiden van desinformatie, het oprichten van eigen 'oppositiepartijen' om de oppositie te verdelen, het omkopen van opposanten... Ook andere technieken worden aangewend: het faciliteren of bemoeilijken van de uitreiking van officiële documenten of van de terugkeer naar het thuisland, het vrijstellen van militaire dienst... Indien dit geen of onvoldoende resultaten oplevert, wordt er soms overgeschakeld op 'hardere' methoden (zoals bijvoorbeeld het onder druk zetten of intimideren van oppositiefiguren of van hun familieleden in het thuisland). Binnen sommige diaspora's doken er soms geruchten op over 'hit teams' die in opdracht van het regime naar België zouden komen om er opposanten te elimineren. Hiervoor was er echter nog nooit een bewijs geleverd. Het ging vermoedelijk om desinformatiecampagnes.

Een andere vaak gehanteerde methode is het opzetten, financieren⁴³ of manipuleren van allerlei sociaal-culturele 'vriendschapsorganisaties' die ogenschijnlijk bedoeld zijn om de band tussen de diaspora en het moederland te versterken, maar in werkelijkheid ook een ander doel dienen.

Ook kan verwezen worden naar de rol van de politieke controle op de religieuze overtuigingen van een diaspora. Controle op een diaspora houdt immers ook een controle in op de religieuze overtuigingen en praktijken die in een bepaalde diaspora leven, en de mogelijke politieke consequenties ervan.

⁴³ Financiële stimuli vormen trouwens een beproefd middel om zich van de loyauteit van bepaalde aan de diaspora verbonden groeperingen te verzekeren.

II.2.4.2. *Met welke moeilijkheden worden de Belgische inlichtingendiensten geconfronteerd bij de opvolging van buitenlandse diensten?*

Als kleinere inlichtingendienst stelde de VSSE dat zij niet steeds over de nodige capaciteit beschikte om inmengingspogingen van buitenlandse inlichtingendiensten goed op te volgen. Dit kon naar haar oordeel tot lacunes in de informatie leiden. Daarnaast was er het algemene probleem van desinformatie en valse geruchten, wat het inwinnen van informatie uiteraard bemoeilijkt. Ten slotte werd ook gewezen op de pogingen van inlichtingendiensten om België ervan te overtuigen dat binnen hun eigen gemeenschap alles peis en vree is.

II.2.4.3. *Tegenmaatregelen*

Indien buitenlandse inlichtingendiensten heimelijk inlichtingen verzamelen op Belgisch grondgebied, kan dit worden beschouwd als een inbreuk op de soevereiniteit of zelfs een misdrijf opleveren. De vraag rijst vervolgens welke maatregelen de Belgische inlichtingendiensten kunnen of moeten nemen.

Duidelijk is alleszins dat zij niet ‘actief’ kunnen optreden om de loop van gebeurtenissen te beïnvloeden. Het wettelijk kader laat de mogelijkheden tot rechtstreekse interventies slechts beperkt toe. Het hoofd van de VSSE of de ADIV kan zijn buitenlandse collega slechts mondeling interpelleren of de diaspora inlichten van de activiteiten die een buitenlandse inlichtingendienst ten aanzien van die gemeenschap onderneemt.⁴⁴ Mochten echter verdere acties nodig blijken, dan moet de inlichtingendienst hiervan die autoriteiten op de hoogte brengen die hiertoe de bevoegdheid hebben (zoals bijvoorbeeld de gerechtelijke instanties of de FOD Buitenlandse Zaken).⁴⁵

Alhoewel gerechtelijke maatregelen kunnen worden aangewend, merkte het Vast Comité I op dat de definitie van de bedreiging ‘spionage’ uit artikel 8, 1°, a) W.I&V totaal verschilt van de constitutieve elementen van het misdrijf ‘spionage’ en dat ‘inmenging’ (artikel 8, 1°, g) W.I&V) zelfs geen misdrijf uitmaakt. Sommige activiteiten van buitenlandse diensten zijn dan weer wel strafbaar (bijvoorbeeld inbreuken op de Privacywet, op de Wet betreffende de elektronische communicatie...).

Andere tegenmaatregelen – die gehanteerd kunnen worden door de FOD Buitenlandse Zaken – bestaan er bijvoorbeeld in diplomaten *persona non grata* te

⁴⁴ Artikel 19, § 1 W.I&V laat dit toe: ‘De inlichtingen- en veiligheidsdiensten delen de inlichtingen [...] slechts mee [...] aan instanties en personen die het voorwerp zijn van een bedreiging bedoeld in de artikel 7 en 11’.

⁴⁵ Ondanks het feit dat deze overheidsdienst wellicht kan worden beschouwd als zijnde de belangrijkste ‘cliënt’ en zij bovendien de aangewezen dienst is om de VSSE bij te staan om een halt in te roepen ten aanzien van de activiteiten van de buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied, bleken tussen beiden geen gedocumenteerde werkafspraken te bestaan.

verklaren, hun accreditatie niet te verlengen⁴⁶ of het hoofd van de buitenlandse inlichtingendienst in België aan te manen de op clandestiene activiteiten betrapte agent zelf te laten terugroepen.⁴⁷

II.2.5. CONCLUSIES

De controle op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied is als dusdanig niet (expliciet) opgenomen als een wettelijke taak voor de Veiligheid van de Staat of de Algemene Dienst inlichting en veiligheid. Ondanks deze lacune, is het duidelijk dat de VSSE ter zake bevoegd is gelet op de door haar wettelijk 'te vrijwaren belangen' in combinatie met een aantal specifieke, eveneens in de W.I&V opgesomde, 'bedreigingen'. Voor de ADIV is het wettelijk aanknopingspunt minder evident, maar alleszins op theoretisch-juridisch vlak niet onbestaande. Informatie en inlichtingen over de 'opvolging van de opvolging in België' kan cruciale informatie opleveren die nuttig kan zijn voor de bescherming van bepaalde belangen opgesomd in artikel 11, 1° W.I&V.

Het Vast Comité I kon in zijn toezichtonderzoek vaststellen dat de Veiligheid van de Staat aandacht besteedde aan de door de buitenlandse inlichtingendiensten ontwikkelde activiteiten ten aanzien van hun diaspora in België. Het bleek evenwel zeer moeilijk te achterhalen op welke wijze de inlichtingendienst zijn concrete prioriteiten in deze bepaalde en vorm gaf. Er werden aan het Comité waardevolle en pertinente criteria hierover meegedeeld, die echter geen formalisering kenden noch een formele hantering. Door het gebrek aan gedocumenteerde criteria, loert het gevaar van pragmatische prioriteitenstelling om de hoek en is de kans reëel dat aan de vooropgestelde prioriteiten uit de Actieplannen geen corresponderend gevolg wordt voorbehouden. Eén uitzondering niet te na gesproken, werden alle door het Vast Comité I als 'belangrijk' gedefinieerde immigratielanden teruggevonden in het *Actieplan 2012* om onder de ruimere noemer van spionage- en inmengingsactiviteiten minstens 'actief' door de VSSE te worden opgevolgd. Het Comité kon vaststellen dat dit zich ook vertaalde in de praktijk.

De ADIV op zijn beurt had een meer dan behoorlijke informatiepositie met betrekking tot twee welbepaalde buitenlandse inlichtingendiensten. In de marge daarvan, en zonder daar actief naar op zoek te gaan, beschikte de dienst tevens over informatie inzake het optreden van deze buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora. Verder bleek ook dat binnen de ADIV heel wat inlichtingen aanwezig waren omtrent de activiteiten van de inlichtingendiensten van een welbepaald land die actief waren in België, zowel in het algemeen als ten

⁴⁶ In het kader van de accreditatie van ambassadepersoneel verleent de VSSE adviezen aan de voorzitter van het Directiecomité van de FOD Buitenlandse Zaken.

⁴⁷ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2001*, 117-118.

aanzien van hun diaspora. Hier ging de ADIV veel ‘gerichter’ tewerk en dit ondanks het feit dat de dienst zich ter zake (verkeerdelijk) niet bevoegd achtte.

In het algemeen bleek de door de beide inlichtingendiensten verworven kennis echter vooral een persoonlijke *asset* van de medewerkers te blijven, dat slechts zelden werd geformaliseerd. Nota’s komen meestal enkel tot stand hetzij wanneer daartoe een uitdrukkelijke vraag wordt gesteld, hetzij wanneer de omstandigheden van die aard zijn dat het nodig is de aandacht van beleidsmakers op specifieke situaties of gebeurtenissen te vestigen. Dit roept vragen op in het kader van de *business continuity*: wanneer een personeelslid om welke reden ook zijn functie verlaat, verdwijnt immers ook deze kennis. Uitzondering op dit alles is een document als de ‘Fenomeenanalyse Inmenging (december 2009)’ van de VSSE dat, indien regelmatig geüpdatet, door het Vast Comité I wordt beschouwd als een schoolvoorbeeld van een inlichtingenproduct.

II.3. DE EVENTUELE OPVOLGING VAN EEN PARTICULIER TIJDENS EN NA ZIJN OPSLUITING IN BELGIË

In juli 2010 berichtte een Britse krant⁴⁸ dat M.J., die veroordeeld was in het kader van de zaak-Trabelsi en opgesloten in een Belgische gevangenis onder druk zou zijn gezet door een zekere David, die werd voorgesteld als een agent van de Britse inlichtingendienst. Deze laatste zou M.J. hebben aangeboden om voor zijn dienst te gaan werken. Nadat M.J. op dit voorstel was ingegaan, zou hij op onwettige wijze naar Groot-Brittannië zijn overgebracht en op een geheime basis opgesloten. M.J. zou er gedurende twee weken zijn ondervraagd en min of meer zijn gedwongen om voor de Britse inlichtingendienst te werken. Volgens de advocaat van de betrokkene kon deze operatie niet hebben plaatsgevonden zonder de goedkeuring, of minstens het medeweten, van onder meer de Belgische inlichtingendiensten. Daarop opende het Vast Comité I op 28 september 2010 een toezichtonderzoek.

Het eindrapport – waarvan onder II.3.1 een samenvatting is terug te vinden – werd in april 2012 naar de Begeleidingscommissie van de Senaat en naar de bevoegde ministers gezonden en begin mei 2012 besproken binnen de Begeleidingscommissie. Eind mei 2012 werd het Comité echter in kennis gesteld van een nota betreffende dit onderzoeksverslag die de VSSE had gericht aan de minister van Justitie. In die nota formuleerde de VSSE inhoudelijke bemerkingen bij het eindverslag van het Comité. Sommige van die bedenkingen betroffen elementen die niet eerder aan het Comité waren meegedeeld tijdens het toezichtonderzoek en die vragen deden rijzen bij de pertinentie van zijn conclusies en de aanbevelin-

⁴⁸ R. VERKAIK, *The Independent*, 23 juli 2010 (Uncovered: Britain’s Secret Rendition Program).

gen. Het Vast Comité I zag zich dan ook genoodzaakt deze nieuwe elementen nader te onderzoeken aan de hand van bijkomende vragen. De neerslag hiervan is terug te vinden onder II.3.2.⁴⁹

II.3.1. VASTSTELLINGEN UIT HET INITIËLE VERSLAG

II.3.1.1. *Wat voorafging*

M.J. verliet op 16-jarige leeftijd zijn geboorteland Marokko. Hij verbleef in verschillende Europese landen waaronder Spanje, waar hij een eerste keer werd aangehouden. Na zijn vrijlating zocht hij zijn toevlucht in moskeeën. Na een verblijf in Duitsland en Nederland reisde hij naar Londen, waar hij werd opgevangen door de leiders van de radicale moskee van Finsbury Park. Zo werd M.J. lid van een radicaal islamistische groep die personen rekruteert voor een militaire opleiding in Pakistaans-Afghaans gebied of in Georgië. Hij leverde valse paspoorten aan kandidaat-jihadstrijders.

Eind 2001 verliet M.J. Groot-Brittannië. Daar liep er tegen hem een gerechtelijk onderzoek. In december 2001 werd hij door de Nederlandse politie aangehouden. Begin januari 2002 werd hij aan ons land uitgeleverd op verdenking van betrokkenheid bij een Afghaanse *filière*. Na afloop van het gerechtelijk onderzoek, waaraan de VSSE haar medewerking verleende, werden M.J. en zeven andere beklaagden door de correctionele rechtbank veroordeeld tot gevangenisstraffen van dertig maanden tot tien jaar.⁵⁰ De belangrijkste tenlasteleggingen waren bendevoorming, valsheid in geschrifte, vervalsing of namaking van paspoorten en ronselen van personen ten voordele van buitenlandse troepen. M.J., die ook schuldig werd bevonden aan onwettig verblijf in België en valse naamdracht, werd veroordeeld tot vier jaar opsluiting met uitstel van vijf jaar voor de helft van de straf. Het vonnis maakt melding van het feit dat de beklaagde tijdens zijn proces ‘*een idee geeft van zijn religieuze onverdraagzaamheid en zijn antiwesters radicalisme*’ (vrije vertaling).

M.J. werd opgesloten in de gevangenis. Aangezien hij bij zijn strafeinde nog steeds geacht werd onwettig in België te verblijven, diende hij in december 2003 een regularisatieverzoek in. Hij vreesde namelijk dat hij naar zijn land van herkomst zou worden gerepatriëerd. Het verzoek werd echter afgewezen. Bij strafeinde, midden december 2003, stond M.J. dan ook ter beschikking van de Dienst Vreemdelingenzaken. Hij bleef opgesloten maar nu als ‘administratief gehechte’ in afwachting van zijn uitlevering of repatriëring. Hiervoor waren de nodige stappen in voorbereiding.

⁴⁹ Het aanvullende verslag werd afgesloten midden oktober 2012.

⁵⁰ Een van de andere beklaagden op dit proces was Nizar Trabelsi die werd veroordeeld voor het voorbereiden van een zelfmoordaanslag tegen de Amerikaanse basis van Kleine Brogel.

In februari 2004 liet de advocaat van M.J. aan de Dienst Vreemdelingenzaken weten dat zijn cliënt naar Groot-Brittannië wenste te worden gerepatrieerd omdat hij daar over een geldige verblijfsvergunning beschikte. Daarop nam de Dienst Vreemdelingenzaken contact op met de Britse overheden, die de authenticiteit en de geldigheid van deze verblijfsvergunning bevestigden. In navolging hiervan kreeg M.J. tweemaal het bezoek van twee afgevaardigden van het Britse consulaat te Brussel om zijn repatriëring naar Groot-Brittannië voor te bereiden. In april stemden de Britse overheden in met de repatriëring en werd hij effectief overgebracht.

II.3.1.2. De opvolging door de VSSE van M.J. tijdens en na diens detentie

Uit geen enkel document bleek dat de VSSE M.J. had gevolgd na zijn veroordeling, noch tijdens, noch na zijn opsluiting. De dienst verklaarde wel kennis te hebben genomen van de feiten uit juli 2010 via de krantenartikelen in de Britse en nadien de Belgische pers. De VSSE beschikte echter niet over enige informatie op grond waarvan ze het verhaal kon bevestigen of ontkrachten. De dienst ontkende evenwel uitdrukkelijk op voorhand kennis te hebben gehad van deze feiten en benadrukte dat het op geen enkele wijze had deelgenomen aan de overbrenging van betrokkene naar Groot-Brittannië. Zo verklaarde de VSSE dat ze aan de buitenlandse inlichtingendienst geen enkele informatie had bezorgd met betrekking tot de overbrenging van M.J. Het toezichtonderzoek van het Vast Comité I heeft geen enkel element aan het licht gebracht dat deze verklaringen kon ontkrachten.

Volgens de VSSE zou M.J. ervoor hebben gekozen zijn verhaal aan de media te slijten om de Britse regering, die hij verantwoordelijk achtte voor zijn problemen met de immigratiediensten en de openbare bijstand, in verlegenheid te brengen. In augustus 2010 stuurde de VSSE een geclassificeerde nota naar de minister van Justitie om hem hiervan kennis te geven.

II.3.1.3. De opvolging door de ADIV van M.J. tijdens en na diens detentie

M.J. was bij de ADIV slechts gekend aan de hand van een synthese van het gerechtelijk dossier met betrekking tot Nizar Trabelsi en Maaroufi Tarek. Daarin stond te lezen dat M.J. was veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar wegens zijn bemiddelingsrol voor kandidaat-jihadstrijders die naar Afghanistan wilden afreizen. De ADIV had deze inlichtingen ontvangen van de federale politie.

Er werd bij de ADIV echter niet het minste spoor van enige opvolging van M.J. gevonden. Zelfs de berichten in de Belgische en Britse pers uit juli 2010 leken niet de aandacht van de ADIV te hebben getrokken. Ten slotte bestond er bij de ADIV geen spoor van enige uitwisseling van inlichtingen over M.J. met homologe buitenlandse diensten.

II.3.2. BESLUITEN VAN HET EERSTE ONDERZOEKSVERSLAG

Het Comité moest besluiten dat de ADIV in deze zaak volkomen afzijdig was gebleven. Ook de VSSE leek op geen enkele manier te hebben deelgenomen aan de stappen die werden ondernomen om M.J. te repatriëren naar Groot-Brittannië. De Belgische inlichtingendiensten hebben bijgevolg geen afbreuk gedaan aan de rechten die de Grondwet en de wet verlenen aan deze persoon. Overigens had de repatriëring naar het Verenigd Koninkrijk niets onwettigs.

Wat betreft de coördinatie en efficiëntie van beide inlichtingendiensten kwam het Comité tot een ander oordeel. Hoewel de zaak betrekking had op een persoon die was veroordeeld in het kader van een ernstige zaak van terrorisme, bleek dat de VSSE noch de ADIV de situatie van de betrokkene hadden opgevolgd na zijn veroordeling. Evenmin hadden zij getracht in te schatten welke zijn situatie zou zijn na diens vrijlating. Beide diensten hebben hierover ook niet de minste informatie uitgewisseld. Ze zijn in de onwetendheid gebleven zowel over de administratieve situatie van de betrokkene bij strafeinde als over de maatregelen die de Dienst Vreemdelingenzaken had genomen om hem te transfereren naar het Verenigd Koninkrijk.

Hoewel er in de periode waarin de feiten zich hebben afgespeeld nog geen samenwerkingsprotocol bestond tussen de VSSE (en de ADIV) enerzijds en het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen⁵¹ of met de Dienst Vreemdelingenzaken en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen⁵² anderzijds, bood artikel 14 W.I&V nochtans de mogelijkheid om informatie op te vragen bij deze overheidsinstanties.

Zelfs nadat ze kennis hadden gekregen van de berichten in de pers over de overbrenging van M.J. naar Groot-Brittannië, heeft de VSSE noch de ADIV enig initiatief genomen om deze feiten te controleren, meer bepaald door te onderzoeken onder welke omstandigheden en met welke bedoelingen M.J. kort vóór het einde van zijn hechtenis het bezoek had gekregen van vertegenwoordigers van ambassades. Door niet op deze informatie te reageren, heeft de VSSE een passieve houding aangenomen die niet strookt met de houding die deze dienst steeds heeft verklaard aan te nemen tegenover bevriende buitenlandse inlichtingendiensten die geacht worden in België te opereren. Die houding bestaat erin dat voornoemde

⁵¹ Een dergelijk protocol werd gesloten op 20 november 2006, in het zog van het plan-Radicisme. De voornaamste doelstelling van het protocolakkoord bestaat erin de voorwaarden vast te leggen voor samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de VSSE en het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen (DGUSM) met betrekking tot gedetineerden die wegens terrorisme zijn veroordeeld. Volgens het Vast Comité I zou de toepassing van de maatregelen waarin dit protocolakkoord voorziet de VSSE (en aan de ADIV) de mogelijkheid hebben geboden om na te gaan wie er contact had opgenomen met M.J. tijdens zijn opsluiting.

⁵² Het Vast Comité I was van mening dat met een dergelijk protocolakkoord de VSSE misschien geïnformeerd was geworden over de administratieve situatie van M.J. bij zijn strafeinde.

diensten alleen actief mogen zijn in ons land voor zover ze het Belgisch recht naleven, over de voorafgaande toestemming van de VSSE beschikken en volledig onder de controle van deze laatste dienst handelen.⁵³

II.3.3. VASTSTELLINGEN UIT HET AANVULLEND VERSLAG

II.3.3.1. *De niet-opvolging van M.J. tijdens zijn detentie*

In zijn oorspronkelijke verslag laakte het Comité onder meer het feit dat de VSSE had nagelaten de (situatie van) betrokkene op te volgen tijdens zijn detentie. De VSSE gaf hiervoor in een nota aan de minister van Justitie verschillende verklaringen die evenwel op geen enkele wijze ter sprake waren gebracht tijdens het initiële toezichtonderzoek. De VSSE verklaarde daarin dat M.J. niet meer verder werd opgevolgd tijdens zijn detentie omdat de dienst van oordeel was dat hij tijdens zijn opsluiting geen schade meer kon berokkenen en omdat de dienst in die periode onderbemand was én overbevraagd ingevolge de bijstand die ze moest verlenen aan belangrijke terrorismedossiers. Tevens werd gesuggereerd dat de opvolging niet nodig was omdat M.J. tijdens het gerechtelijk onderzoek gedetineerd was en bijgevolg onder controle stond van de gerechtelijke overheden. Tijdens zijn administratieve hechtenis werd hij dan weer opgevolgd door de Dienst Vreemdelingenzaken.

Het Comité wees er vooreerst op dat de VSSE zelf – volkomen terecht – steeds benadrukt dat de gerechtelijke overheden een andere finaliteit nastreven dan een inlichtingendienst. Het kwam het Comité dan ook vreemd voor dat de dienst haar eigen stilzitten legitimeerde door een mogelijke controle door de justitiële autoriteiten. Hetzelfde gold uiteraard wat betreft de ‘controle’ door de Dienst Vreemdelingenzaken: deze dienst volgt het verblijfsstatuut van opgesloten vreemdelingen op, niet de mogelijke dreiging die van hen uitgaat tegen de in- of uitwendige veiligheid van de Staat.

Maar ook de twee eerste bedenkingen van de VSSE konden het Vast Comité I niet overtuigen: het feit van de detentie sluit zeker niet uit dat de betrokken gedetineerde en zijn eventuele contacten moesten worden opgevolgd.

In antwoord op de bijkomende vragen van het Comité preciseerde de VSSE dat de beslissing om M.J. niet te volgen, werd genomen rekening houdend met de toenmalige dreiging, de werklast van de dienst, de beschikbare middelen en de prioriteiten. Het Comité stelde echter vast dat aan deze ‘beslissing’ geen analyse

⁵³ Zie bijvoorbeeld A. WINANTS, ‘Anything you can do I can do better?’, *Orde van de Dag, Thema: Een publiek debat over geheime methoden*, J. VANDERBORGHT en B. VANGEEBERGEN (eds.), Kluwer, december 2011, 45.

– met als resultaat een geschreven nota opgesteld door de analysediensten – was voorafgegaan.

Het Comité herinnerde aan zijn vaststelling dat betrokkene op dat moment een van de weinige personen in België was die veroordeeld was in het kader van terrorisme, welk fenomeen logischerwijs een absolute prioriteit van de dienst uitmaakte.

Het Comité was er zich terdege van bewust dat het voor een inlichtingendienst onmogelijk is iedereen die een potentiële dreiging vormt (even intensief) op te volgen, dit gelet op de evidente beperkte middelen. Er dienen dus keuzes te worden gemaakt, zelfs indien het kader volledig zou zijn ingevuld (zie ook II.3.3.3). Maar het Comité benadrukte dat hieraan, voor de in het kader van de dreigingen waarop de VSSE moet toezien veroordeelde personen, minstens een reële analyse moet voorafgaan die resulteert in een gemotiveerde, consulteerbare en verifieerbare beslissing. Het Comité wees in deze op het feit dat de VSSE zelf de noodzaak hiertoe had erkend in zijn *‘Instructie voor de bilaterale samenwerking met de correspondenten’*. Onder de hoofding *‘Transparantie en traceerbaarheid’* wordt vereist dat er van elke actie een *‘administratief spoor’* bestaat, dit onder meer met het oog op de controle door het Vast Comité I. Het Comité kan dergelijke instructies alleen maar toejuichen.

II.3.3.2. Protocol met de Dienst Vreemdelingenzaken en het CGVS

In zijn oorspronkelijke verslag had het Comité de inlichtingendiensten aanbevolen een samenwerkingsakkoord te sluiten met de Dienst Vreemdelingenzaken en met het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. Naderhand bleek dat dergelijk akkoord reeds was afgesloten met de Dienst Vreemdelingenzaken op 27 juni 2011 maar dat de VSSE had nagelaten het Comité hiervan uit eigen beweging in kennis te stellen, zoals nochtans voorzien door artikel 33 W.Toezicht.

II.3.3.3. Het niet-ingevulde kader

Het Comité wenste van de VSSE te weten of haar actuele kader volstond om beter de opvolging te garanderen van bepaalde gedetineerden en van de activiteiten van buitenlandse diensten op Belgisch grondgebied. De VSSE noemde de situatie *‘nog even problematisch als in 2003 zodat de dienst keuzes moet maken in de personen/activiteiten/fenomenen die kunnen worden opgevolgd.’* Alhoewel het Comité vaststelde dat het aantal fulltime equivalenten van de Buitendiensten sinds 2003 met bijna 30% was toegenomen tegenover 2012, betreurde het dat het globale kader niet was ingevuld en dat de onderbezetting procentueel gestegen was. Het Comité begreep dat hierdoor keuzes moesten worden gemaakt. Het Comité was echter evenzeer de overtuiging toegedaan dat het vraagstuk van de prioritering zal blijven bestaan, ook al wordt het kader volledig opgevuld.

II.4. SYNDICALE BIJSTAND TIJDENS HET ONDERHOUD NAAR AANLEIDING VAN EEN VEILIGHEIDSONDERZOEK

Eind 2011 deed een erkende vakbond een aangifte bij het Vast Comité I. Agenten van de Divisie Veiligheid van de ADIV hadden een vaste afgevaardigde van de betrokken vakbond de toegang ontzegd tot hun lokalen. Gevolg was dat deze vakbondsmedewerker niet aanwezig kon zijn bij een onderhoud tussen de agenten van de ADIV en een militair in het kader van zijn veiligheidsonderzoek. Volgens de ADIV verzette de Wet op de inlichtingendiensten van 30 november 1998 en de Classificatiewet van 11 december 1998 zich tegen deze aanwezigheid. De vakorganisatie meende echter dat artikel 13 van de Wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakorganisaties van het militair personeel en – vooral – artikel 2 W.I&V het recht inhouden om aanwezig te zijn bij dergelijke interviews en dit ter verdediging van de individuele belangen van zijn leden. Het Comité besloot de zaak te bestuderen en breidde het onderzoek uit tot de VSSE.⁵⁴

Het Comité stelde vast dat de reglementering met betrekking tot de veiligheidsonderzoeken (met name de Classificatiewet van 11 december 1998, het uitvoeringsbesluit van 24 maart 2000 en de richtlijn van het Ministerieel Comité van 16 februari 2000 die in detail de veiligheidsonderzoeken regelt) de kwestie van de eventuele aanwezigheid van een derde bij een interview of onderhoud niet behandelt.

Ook in artikel 2 W.I&V las het Comité geen dergelijke norm. Deze bepaling stelt dat de inlichtingendiensten *‘[b]ij het vervullen van hun opdrachten zorgen [...] voor de naleving van, en [bijdragen] tot de bescherming van de individuele rechten en vrijheden alsook tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij.’* Het Comité was van oordeel dat uit deze bepaling – hoe belangrijk ook als algemeen kader voor het optreden van inlichtingendiensten in een democratische samenleving – geen precieze, subjectieve rechten konden worden afgeleid.

Ook de door de aangever gemaakte verwijzing naar de ‘rechten van verdediging’ als administratief rechtsbeginsel, was in deze niet relevant aangezien deze notie alleen geldt in tucht- en strafzaken.⁵⁵ Een veiligheidsonderzoek heeft een andere finaliteit en kent een eigen procedure.

⁵⁴ Kort na de start van het toezichtonderzoek eind december 2011 tekende de betrokken militair beroep aan bij het Beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, -attesten en -adviezen tegen de intrekking van zijn veiligheidsmachtiging. Hoewel de aangifte niet uitging van die militair oordeelde het Comité het toch opportuun om toepassing te maken van artikel 3 W. Beroepsorgaan: het toezichtonderzoek werd opgeschort in afwachting van de beslissing van het Beroepsorgaan. Deze uitspraak viel midden februari 2012. Het onderzoek werd afgesloten eind september 2012.

⁵⁵ Zie I. OPDEBEEK, ‘De hoorplicht’, in *Beginselen van behoorlijk bestuur*, I. OPDEBEEK en M. VANDAMME (eds.), Brugge, die Keure, 2005, 236.

Ten slotte analyseerde het Comité de verschillende wetten die betrekking hebben op de relatie tussen vakbonden en overheid: de Wet van 11 juli 1978 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakorganisaties van het militair personeel (art. 13), de Wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel (art. 16) en de Wet van 17 maart 2004 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van het personeel van de Buitendiensten van de Veiligheid van de Staat (art. 15). Uit geen van deze bepalingen kon een recht worden afgeleid om aanwezig te zijn bij interviews in het kader van veiligheidsonderzoeken.

Het Comité besloot dan ook dat er voor militairen noch voor niet-militairen een verplichting bestaat om vakbondsafgevaardigden toe te laten.

Anderzijds stelde het Comité zich de vraag of er regels bestaan die dit konden verbieden. Het wees op de bepalingen van de Classificatiewet die een belemmering vormen voor de aanwezigheid van een afgevaardigde tijdens een interview wanneer deze niet over een veiligheidsmachtiging beschikt. Enerzijds bepaalt artikel 8 van de Classificatiewet dat de kennisname van geclassificeerde informatie alleen kan onder een dubbele voorwaarde: men is houder van een veiligheidsmachtiging en men beschikt over een *need to know*. Het is duidelijk dat het onder die voorwaarden allerminst evident is om een vakbondsafgevaardigde toe te laten bij een gesprek indien daar geclassificeerde informatie ter sprake moet worden gebracht. Anderzijds kan ook de toelating tot geclassificeerde zones⁵⁶ aan beperkende voorwaarden worden onderworpen. Maar, zo stelde het Comité, dit laatste mag geen drogreden zijn om de aanwezigheid van een vakbondsafgevaardigde per definitie onmogelijk te maken aangezien een interview ook steeds kan plaatsvinden buiten dergelijke zones.

Het Comité besloot dan ook dat, met uitzondering van de situatie waarbij geclassificeerde informatie zou worden besproken, de aanwezigheid van een 'neutrale waarnemer' bij het verhoor niet verboden noch verplicht is. Desgevraagd toonde geen van beide inlichtingendiensten zich alvast voorstander van een systeem waarbij een vakbondsafgevaardigde een recht van bijstand zou krijgen.

II.5. GEMEENSCHAPPELIJK ONDERZOEK NAAR DE DREIGINGSEVALUATIES VAN HET OCAD INZAKE BUITENLANDSE VIP'S OP BEZOEK IN BELGIË

Toen bleek dat het OCAD regelmatig dreigingsevaluaties verrichtte naar aanleiding van bezoeken door buitenlandse persoonlijkheden in België, besloten de

⁵⁶ Een geclassificeerde zone is 'de plaats hoofdzakelijk bestemd voor de behandeling en bewaring van geclassificeerde stukken en beschermd door een veiligheidssysteem bestemd om de toegang van elke niet-gemachtigde persoon te verhinderen' (art. 1, 7° KB C&VM).

Vaste Comités P en I midden 2010⁵⁷ een toezichtonderzoek te openen. Bedoeling was onder meer na te gaan of dit een wettelijke opdracht is van het OCAD, hoe de dienst zich van deze taak kwijt en op welke wijze de kwaliteit van de evaluaties wordt gewaarborgd.

II.5.1. DE WETTELIJKE BASIS

De evaluatie van de dreiging tijdens een bezoek van een buitenlandse VIP in België behoort tot de wettelijke opdrachten van het OCAD. Immers, een van zijn taken is *'op punctuele basis een gemeenschappelijke evaluatie uit te voeren die moet toelaten te oordelen of dreigingen, bedoeld in artikel 3, zich voordoen en welke maatregelen in voorkomend geval noodzakelijk zijn'* (art. 8, 2° W.OCAD). De in artikel 3 W.OCAD bedoelde dreigingen zijn het terrorisme en het extremisme zoals gedefinieerd in artikel 8, 1°, b) en c) W.I&V. Voor andere dreigingen (bijvoorbeeld dreigingen die verband houden met een criminele organisatie of met de openbare orde) is het OCAD niet bevoegd.

II.5.2. DE CONCRETE WERKWIJZE

De punctuele evaluaties worden uitgevoerd door de deskundigen gedetacheerd uit de ondersteunende diensten.⁵⁸ Deze deskundigen (in 2012 elf in totaal) zijn zowel bevoegd voor bepaalde landen of regio's in de wereld als voor bepaalde thema's. In 2010 verrichtten zij 178 evaluaties voor buitenlandse VIP's op bezoek in België.⁵⁹

In een interne nota uit 2011 verduidelijkt het OCAD dat *'de punctuele evaluatie [...] steeds [het volgende omvat]: de uiteenzetting van de gebeurtenis, de omschrijving van de context (politieke toestand, historische precedentes, ...), de bepaling van het dreigingsniveau en, in voorkomend geval, het voorstellen van bepaalde maatregelen.'* Verder verklaarde het OCAD dat de door de bevoegde deskundige

⁵⁷ Het onderzoek – dat officieel geopend werd eind juni 2010 – kon niet binnen een kortere tijdspanne (begin februari 2012) beëindigd worden gezien de vrij lange antwoordtermijnen die door het OCAD werden gehanteerd en de moeilijkheden die werden ondervonden om vergaderingen te beleggen met de leden of de verantwoordelijken van het OCAD. De Vaste Comités P en I betreurden dan ook dat het OCAD zich weinig coöperatief had opgesteld in dit onderzoek.

⁵⁸ Artikel 7, 1° W.OCAD en het Koninklijk besluit van 23 januari 2007 betreffende het personeel van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse. Het profiel van de deskundige en diens functiebeschrijving werd uitvoerig opgenomen in bijlage 3 van het Koninklijk besluit van 23 januari 2007.

⁵⁹ In eerste instantie deelde het OCAD volgende cijfers mee: 665 aanvragen tot evaluaties en 728 uitgevoerde evaluaties. Nadien bleken er slechts 220 punctuele evaluaties van Belgische (42) en buitenlandse (178) VIP's te zijn uitgevoerd.

voorgestelde evaluatie op zijn kwaliteit wordt gecontroleerd via een informele ‘peer counseling’. Deze vindt plaats tijdens de dagelijkse vergaderingen met het departementshoofd en/of de directeur van het OCAD en wordt bijgewoond door een tweede deskundige die niet was betrokken bij de opstelling van de evaluatie.

Hoewel de punctuele evaluaties dus opgemaakt worden volgens een gestandaardiseerd schema, moesten de Vaste Comités P en I vaststellen dat er geen geformaliseerde werkwijze of analysecriteria voorhanden waren. Het OCAD maakte geen gebruik van *checklists* of werkfiches. Het was zelfs van oordeel dat een geformaliseerde procedure niet nodig was en beriep zich daarvoor op de specificiteit van elk geval en op ‘de algemene principes inzake analyse’. Het Coördinatieorgaan was van oordeel dat de enige garantie op een uniforme controle de aftoetsing is door de directie aan de algemene strategie van het OCAD. Het beweerde dat de homologe buitenlandse diensten een identieke of zeer gelijklopende werkmethode hanteerden. Het OCAD reikte echter geen enkel concreet element aan om zijn standpunten te staven. De Comités verwezen integendeel naar de werkwijze van de federale politie, die bevoegd is gebleven voor de evaluaties van dreigingen andere dan terrorisme of extremisme. Zij hanteert een specifieke methodologie (waarbij een weging wordt gemaakt van criteria) die werd ontwikkeld vertrekkend vanuit buitenlandse voorbeelden. De hiërarchie van het OCAD verklaarde echter niet te geloven in een methodologie waarbij de evaluatie een bepaald canvas moet volgen.

Ten slotte hadden de Comités aandacht voor de kennisopbouw en -overdracht door de deskundigen. Zij stelden vast dat dit op weinig gestructureerde wijze verliep en vaak berustte op persoonlijke initiatieven. Er werd ook geen enkel opleidingsplan voorgelegd.

Wat ‘de concrete werkwijze’ betreft, kwamen de Vaste Comités P en I dan ook tot de conclusie dat de evaluaties op niet-geformaliseerde wijze verliepen en dat de deskundigen zelfs geen eenvormige opleiding kregen. Deze situatie zou voor het OCAD problematisch kunnen blijken indien er zich een incident zou voordoen en er uitleg zou gevraagd worden over de gehanteerde methodologie. De Comités benadrukten dat de expertise, die zeker aanwezig is binnen het OCAD, niet strijdig is met het gebruik van een gestandaardiseerde methodologie wanneer daarbij rekening wordt gehouden met de bepaalde specificiteiten.

II.5.3. HET OORDEEL VAN DE ALGEMENE DIRECTIE VAN HET CRISISCENTRUM

De belangrijkste ‘klant’ inzake VIP-evaluaties is de Algemene Directie van het Crisiscentrum (ADCC). De ADCC verklaarde dat het systematisch om het advies van het OCAD verzoekt wanneer het bezoek van een buitenlandse VIP wordt aangekondigd. Enkel wanneer er concrete elementen van een criminele dreiging zijn, wendt ze zich daarenboven tot de politie.

De Vaste Comités P en I stelden vast dat het ADCC het geleverde werk positief beoordeelde. De directie verklaarde zeer tevreden te zijn over de evaluaties, zowel inhoudelijk als wat betreft de snelheid waarmee ze haar worden overgemaakt. Volgens de ADCC waren de evaluaties van groot nut om de benodigde maatregelen te treffen.

Wel benadrukte de ADCC dat het van belang was om steeds het onderscheid te bewaren tussen (a) de evaluatie van de dreiging (die aan het OCAD toekomt), (b) de taak om te beslissen welke maatregelen zich opdringen (die bij het ADCC berust) en (c) de uitvoering van die maatregelen (wat een taak is voor de politie of de Veiligheid van de Staat).

II.6. DE BEHANDELING VAN VERZOeken TOT 'VERLOF VOOR OPDRACHT' BIJ DE VSSE

Een lid van de VSSE diende bij het Vast Comité I een klacht in omdat zijn zogenaamde 'verlof voor opdracht voor algemeen belang' was geweigerd. Hij beweerde ongelijk te zijn behandeld in vergelijking met collega's aan wie wél een dergelijk verlof was toegestaan.^{60, 61}

Zowel voor het personeel van de binnendiensten⁶² als van de buitendiensten⁶³ van de VSSE bestaat er een duidelijk reglementair kader aangaande deze vorm van verloven. Soms betreft de toekenning ervan een recht, in andere gevallen dan weer een gunst waarbij voorafgaand een 'machtiging' vereist is of waarbij de

⁶⁰ Omdat er eerst sprake van was dat andere personen een soortgelijke klacht zouden indienen, besloot het Vast Comité I te wachten met het onderzoek. Toen evenwel bleek dat er zich geen andere klagers aandienden, opende het Comité zijn toezichtonderzoek op 8 februari 2012. Het werd midden 2012 afgesloten.

⁶¹ De betrokkene wenste bij toepassing van artikel 40, laatste lid, W.Toezicht dat zijn identiteit beschermd zou worden.

⁶² Artt. 99-112 KB van 19 november 1998 betreffende de verloven en afwezigheden toegestaan aan de personeelsleden van de Rijksbesturen en Omzendbrief nr. 476 van 28 mei 1999 van de minister van Ambtenarenzaken (BS 17 juni 1999). De omzendbrief vermeldt bijvoorbeeld dat *'De minister van Ambtenarenzaken [...] het karakter van algemeen belang van de opdracht nog slechts [zal] kunnen erkennen, indien de minister onder wie de ambtenaar ressorteert het belang aantoonde dat het land, de regering of de administratie heeft bij het vervullen van de opdracht'*.

⁶³ Artt. 184 en 187 KB van 13 december 2006 houdende het statuut van de ambtenaren van de buitendiensten van de Veiligheid van de Staat en de dienstnota's van 20 februari 2007 en 7 december 2007 van de VSSE. Deze dienstnota's vermelden onder andere dat *'er een algemeen belang moet zijn dat voldoende aangetoond moet worden en dat er ook een belang/een meerwaarde voor de dienst moet bestaan dat/die aangetoond moet worden'*. Verder wordt gesteld dat *'elk dossier ad hoc [wordt] beoordeeld en geplaatst binnen de situatie zoals deze zich op dat moment voordoet binnen de Veiligheid van de Staat en worden de gevolgen van het toestaan van het verlof voor opdracht van algemeen belang voor de organisatie van de diensten van de Veiligheid van de Staat geëvalueerd. Hiermee wordt bedoeld dat o.a. rekening gehouden wordt met de personeelssituatie binnen de sectie/bijzondere eenheid waartoe het personeelslid behoort, de functie die het personeelslid bekleedt'*.

opdracht wordt ‘toevertrouwd’. De criteria waarbinnen de bevoegde overheid verlopen al of niet kan toestaan, werden – zeker wat betreft de buitendiensten – vrij nauwkeurig omschreven.⁶⁴

Ondanks het verschil in explicitering van de regels wat betreft de binnen- en de buitendiensten, wees het Vast Comité I op het feit dat het gevoerde beleid inzake het toestaan van verlopen voor opdracht voor beide personeelsgroepen op dezelfde leest geschoeid was en als dusdanig dezelfde regels en filosofie volgde. Ook de procedure voor de afhandeling van de verlofaanvragen was identiek voor beide groepen, met dien verstande dat voor de Buitendiensten – naast het advies van de HR-dienst – een bijkomend advies werd verleend door de Directeur Operaties. Bij het formuleren van adviezen werd, naast de problematiek van het algemeen belang en de meerwaarde voor de dienst, ook rekening gehouden met de weerslag van de opdracht op de werking van de dienst waarin de aanvrager tewerkgesteld is. In de Buitendiensten kwam daarbij dat de uit de dienst afwezige personeelsleden niet door contractuelen konden vervangen worden. Ook de impact van de afwezigheden op de uitvoering van BIM-methoden was een factor die in rekening werd gebracht.

Tussen 2007 en 2012 dienden 27 personen een aanvraag voor verlof in voor functies binnen de EU, de NAVO, de UNO, de OVSE, het Europees Defensie Agentschap en het Internationaal Strafhof.⁶⁵ In de binnendiensten betrof het in totaal drie kandidaten voor twee opdrachten. Twee medewerkers kregen het gevraagde verlof. In de buitendiensten vroegen 24 personen een verlof aan en dit voor 16 verschillende functies.

Alhoewel het Comité moest vaststellen dat het aantal personeelsleden van de VSSE dat een verlof voor opdracht uitvoerde in vergelijking met de andere federale overheidsdiensten verhoudingsgewijs hoger lag, betrof het slechts minder dan 1% van het totale personeelsbestand. Deze personeelsleden kregen op deze manier een unieke kans om nuttige (internationale) ervaring op te doen en netwerken uit te bouwen, hetgeen zowel voor de betrokkene als voor de VSSE een pluspunt kan vormen. De aanwezigheid van een dergelijke meerwaarde wordt, naar oordeel van het Comité, terecht bij de beoordeling van de aanvragen voor een opdracht (of voor de verlenging ervan) in rekening gebracht.

Het Comité stelde ten slotte vast dat de VSSE de aanvragen voor verlof voor opdracht op een rechtmatige wijze behandelde: de gehanteerde criteria lagen vooraf vast, de beslissingen werden afdoende gemotiveerd en er waren geen aan-

⁶⁴ In zijn arrest van 24 april 2012 (Zinzen, nr. 219.010) stelde de Raad van State dat de door de VSSE gehanteerde criteria volstaan om beslissingen te nemen in het kader van de al dan niet toekenning van verlopen voor opdracht van algemeen belang.

⁶⁵ Er zijn nog functies naar welke medewerkers van de VSSE kunnen gedetacheerd worden. Wij denken bijvoorbeeld aan Europol, het OCAD en de Dienst Enquêtes van het Vast Comité I. In deze gevallen wordt de betrokkene doorbetaald door de VSSE (eventueel met terugvordering op de dienst waar de persoon effectief is tewerkgesteld), terwijl bij een verlof voor opdracht van algemeen belang, de lonen uitgekeerd worden door de tewerkstellende dienst.

wijzingen dat de aanvragen ongelijk zouden worden behandeld. Wel viel te noteren dat een aantal personen die hun (verlenging van hun) aanvraag geweigerd zagen, de dienst verlieten. Dit fenomeen, dat mede beïnvloed was door een aantal externe factoren – zoals bijvoorbeeld het verschil in loon tussen de VSSE en dit van bepaalde internationale instellingen – was evenwel zeer beperkt en in die zin niet problematisch.

II.7. TOEZICHTONDERZOEKEN WAAR IN DE LOOP VAN 2012 ONDERZOEKSDADEN WERDEN GESTELD EN ONDERZOEKEN DIE IN 2012 WERDEN OPGESTART

Dit onderdeel bevat een opsomming en een korte situering van alle in 2012 opgestarte onderzoeken en van die onderzoeken waaraan tijdens het werkingsjaar 2012 werd verder gewerkt maar die nog niet konden worden afgerond.

II.7.1. ONDERZOEK MET BETREKKING TOT DE ACTIVITEITEN VAN DE ADIV IN AFGHANISTAN

In december 2001 besliste België om toe te treden tot de internationale vredesmacht ISAF (*International Security Assistance Force*) in Afghanistan. Sindsdien zijn Belgische militairen gestationeerd op het vliegveld van de hoofdstad Kaboel en de Noord-Afghaanse provincie Kunduz. Vanaf 2008 opereren vanuit Kandahar Belgische F-16 gevechtsvliegtuigen.⁶⁶

Uit een briefing van de ADIV over de situatie ter plaatse, bleek dat de dienst heel wat inlichtingenmethoden (HUMINT, OSINT, IMINT, SIGINT...) inschakelde en er nauw samenwerkte met inlichtingendiensten van andere landen. Met het oog op het krijgen van een totaalbeeld besliste het Comité over te gaan tot de opening van een toezichtonderzoek '*naar de rol van de ADIV bij de opvolging van de situatie in Afghanistan*'. Daarbij zijn topics als het ingezette personeel, de gehanteerde inlichtingenmethoden, de samenwerking met buitenlandse inlichtingendiensten en de transmissie van inlichtingen aan de orde.

Het Vast Comité I sluit dit toezichtonderzoek midden 2013 af.

⁶⁶ De Belgische regering besliste eind 2011 om vanaf 2012 aan te vatten met de terugtrekking van de Belgische soldaten. Eind 2014 komt er een einde aan de 'veiligheidsmissie' van internationale troepen in Afghanistan. De NAVO plant een vervolgmisssie, die zich vanaf 2015 zal concentreren op vorming en bijstand bij de wederopbouw van het land. Een mogelijke Belgische inbreng aan deze missie staat nog open.

II.7.2. EVALUATIE VAN DE WIJZE WAAROP DE VEILIGHEID VAN DE STAAT HAAR ROL INZAKE DE STRIJD TEGEN PROLIFERATIE EN DE BESCHERMING VAN HET WEP WAARNEEMT

Het Vast Comité I deed reeds meermaals onderzoek naar de problematiek van de strijd tegen de proliferatie⁶⁷ en naar de bescherming van het wetenschappelijk en economisch potentieel (WEP)⁶⁸ door de inlichtingendiensten. De VSSE heeft in beide materies een uitermate belangrijke rol te spelen naar diverse overheidsdiensten toe. Maar de inlichtingen die de VSSE doorgeeft of de wijze waarop er mee wordt omgesprongen, kunnen voor (rechts)personen nadelige gevolgen ressorteren. Daarenboven lopen de belangen die enerzijds gelden in de strijd tegen de proliferatie en anderzijds bij de bescherming van het WEP, niet noodzakelijkerwijs samen. Met dit onderzoek wil het Vast Comité I aan de hand van een concreet geval nagaan of de VSSE in dit kader zorgvuldig tewerk is gegaan. De gekozen casus biedt de mogelijkheid een evaluatie uit te voeren die betrekking heeft op een vrij lange periode.

In 2012 werden in dit toezichtonderzoek diverse onderzoekverrichtingen gesteld (briefings door de inlichtingendiensten, bedrijfsbezoek, onderhoud met experts ter zake...).

II.7.3. VERMEENDE STRAFBARE FEITEN VAN EEN BUITENLANDSE INLICHTINGDIENST EN DE INFORMATIEPOSITIE VAN DE VSSE

Begin december 2011 wordt het Vast Comité I op de hoogte gebracht van een klacht met burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter. De klacht betrof feiten van ontvoering, hechtenis en slagen en verwondingen gepleegd in Nederland en in België en toegedicht aan inlichtingenagenten van een buitenlandse mogendheid.

Hoewel het niet over de wettelijke bevoegdheid beschikt om toezicht uit te oefenen op buitenlandse inlichtingendiensten, achtte het Comité het aangewezen om de informatiepositie van de Veiligheid van de Staat te onderzoeken. De aangeklaagde feiten zouden zich immers gedeeltelijk op Belgisch grondgebied hebben afgespeeld.

Het toezichtonderzoek werd begin 2013 afgesloten.

⁶⁷ Zie bijvoorbeeld VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2005*, 8-27; *Activiteitenverslag 2008*, 42-57 en *Activiteitenverslag 2011*, 37-40.

⁶⁸ Zie bijvoorbeeld VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2005*, 67 en 98-145 en *Activiteitenverslag 2008*, 60-66.

II.7.4. DE OPVOLGING VAN EXTREMISTISCHE ELEMENTEN IN HET LEGER

Naar aanleiding van briefings gegeven door de ADIV, nam het Vast Comité I kennis van de problematiek van militairen die zich binnen extremistische kringen bewegen en militairen die lid of sympathisant zijn van motorbendes. In diezelfde periode maakte de media gewag van de aanwezigheid van een militant-djihadist bij het Bataljon Ardense Jagers, die met de opgedane ervaring gevechtshandboeken zou hebben opgesteld. Het Comité besloot dan ook een toezichtonderzoek te openen naar *'de opvolging door de ADIV van extremistische militairen binnen de Krijgsmacht'*. Het onderzoek wil nagaan of de ADIV deze problematiek op een efficiënte wijze aanpakt en of ze hierbij de rechten van de burgers respecteert.

Het toezichtonderzoek zal worden afgerond in de loop van 2013.

II.7.5. DE WIJZE VAN BEHEER, BESTEDING EN CONTROLE VAN DE SPECIALE FONDEN

Eerder werden twee gerechtelijke onderzoeken opgestart naar het eventuele misbruik van gelden bestemd voor de vergoeding van informanten. Daartoe werd de Dienst Enquêtes I ingeschakeld (zie Hoofdstuk VI). Gezien de elementen waarover het Vast Comité I kon beschikken, wezen op mogelijke structurele problemen, werd begin september 2012 beslist een thematisch onderzoek te openen naar *'de wijze van beheer, besteding en controle van de fondsen bestemd voor de vergoeding van informanten van de VSSE en de ADIV'*.

Gelet op de lopende strafonderzoeken, werd het toezichtonderzoek tot nader order opgeschort.

II.7.6. DE VSSE EN HAAR WETTELIJKE OPDRACHT VAN PERSOONSBESCHERMING

In de marge van het *'gemeenschappelijk toezichtonderzoek naar de dreigingsevaluaties van het OCAD inzake buitenlandse VIP's op bezoek in België'* (*supra*, II.5), diende te worden vastgesteld dat er zich problemen voordeden met de beschikbaarheid van de VSSE bij het uitvoeren van bepaalde beschermingsopdrachten. De VSSE riep hiervoor meermaals dwingende redenen van overbelasting en gebrek aan middelen in.

Daarop besliste het Vast Comité I een toezichtonderzoek te openen waarin wordt bestudeerd of de Veiligheid van de Staat haar persoonsbeschermingsactiviteiten conform de wet invult en of zij daarbij doelmatig te werk gaat.

Het onderzoek bevindt zich in zijn eindfase.

II.7.7. MOGELIJKE REPUTATIESCHADE DOOR UITLATINGEN VAN DE VSSE

In juli 2012 ontving het Vast Comité I een klacht van een particulier over de VSSE. De klager oefende beroepsactiviteiten uit in de sector van de economische informatievergaring en beweerde dat de Veiligheid van de Staat zijn reputatie besmeurde. Deze situatie zou nefaste gevolgen hebben voor zijn professionele relaties.

Op 19 september 2012 opende het Vast Comité I een toezichtonderzoek *‘naar de informatie die de VSSE eventueel heeft verspreid over een particulier’*. Het onderzoek werd afgerond in april 2013.

II.7.8. GEMEENSCHAPPELIJK TOEZICHTONDERZOEK NAAR DE *JOINT INFORMATION BOX*

De oprichting van een zogenaamde *Joint Information Box* (JIB) – goedgekeurd door het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid – vormde volgens de initiatiefnemers het speerpunt van het *‘Actieplan Radicalisme’*. Het betreft een werkbestand dat werd ingeplant bij het OCAD, en dat de *‘structurele verzameling van informatie over entiteiten die in het kader van het Actieplan Radicalisme worden opgevolgd’* tot doel heeft.

In een gezamenlijke vergadering van de Vaste Comités P en I van midden november 2012 werd beslist een toezichtonderzoek te openen *‘over de wijze waarop het OCAD de informatie, opgeslagen in de Joint Information Box (JIB) beheert, analyseert en verspreidt, overeenkomstig de uitvoering van het Plan Radicalisme’*.

II.7.9. INLICHTINGENAGENTEN EN SOCIALE MEDIA

Eind november 2012 berichtte de media over profielen van medewerkers van de inlichtingendiensten op sociale netwerksites als Facebook en LinkedIn. Dienvolgens verzocht de Senatoriële Begeleidingscommissie het Vast Comité I een toezichtonderzoek te openen naar *‘wat de omvang is van het fenomeen dat medewerkers van de Veiligheid van de Staat, maar eventueel ook van de ADIV en OCAD, zich hun hoedanigheid van agent van die instellingen bekend maken op Internet via sociale media’*. Tevens diende het Comité na te gaan welke risico’s dergelijke bekendmaking met zich kan brengen en in welke mate hiertegen maatregelen kunnen en mogen genomen worden.

Het Vast Comité I nam in december 2012 een aanvang met zijn toezichtonderzoek met betrekking tot de medewerkers van de ADIV en de VSSE. Wat betreft het luik met betrekking tot de medewerkers van het OCAD, werd begin 2013 een gemeenschappelijk toezichtonderzoek opgestart met het Vast Comité P.

HOOFDSTUK III

CONTROLE OP DE BIJZONDERE INLICHTINGENMETHODEN

Artikel 35 § 1, 1° W.Toezicht bepaalt dat het Comité in zijn jaarlijks activiteitenverslag *'specifiek aandacht [moet besteden] aan de specifieke en de uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, zoals bedoeld in artikel 18/2 van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten [en] aan de toepassing van hoofdstuk IV/2 van dezelfde wet'*.⁶⁹ Dit hoofdstuk behandelt dan ook de inzet van bijzondere inlichtingenmethoden door de beide inlichtingendiensten en de wijze waarop het Vast Comité I zijn jurisdictionele rol in deze waarneemt. Het vormt de verkorte weergave van de twee zesmaandelijks verslagen die het Comité ten behoeve van de Begeleidingscommissie van de Senaat opstelde.^{70, 71}

III.1. CIJFERS MET BETREKKING TOT DE SPECIFIEKE EN UITZONDERLIJKE METHODEN

Tussen 1 januari en 31 december 2012 werden door de twee inlichtingendiensten samen 848 toelatingen verleend tot het aanwenden van bijzondere inlichtingenmethoden, 757 door de VSSE (waarvan 655 specifieke en 102 uitzonderlijke) en 91 door de ADIV (waarvan 67 specifieke en 24 uitzonderlijke).

⁶⁹ Zie voor een bespreking van de bijzondere inlichtingenmethoden en de controle hierop: VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2010*, 51-63 en W. VAN LAETHEM, D. VAN DAELE en B. VANGEEBERGEN (eds.), *De Wet op de bijzondere inlichtingenmethoden*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 299 p.

⁷⁰ Art. 35 § 2 en 66bis § 2, derde lid, W.Toezicht.

⁷¹ Bij de voorstelling van zijn *'Verslag over de toepassing van de specifieke en uitzonderlijke methoden door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de controle hierop door het Vast Comité I (1 januari tot 31 december 2011)'*, werd het Comité door de Begeleidingscommissie gevraagd om twee ontwerpen van wetsvoorstel tot wijziging van de BIM-Wet voor te bereiden. Het betrof enerzijds een wijziging van de regeling in verband met de identificatie van gebruikers van bepaalde communicatiemiddelen als specifieke methode en anderzijds een wijziging van de hoogdringendheidsprocedure voor specifieke en uitzonderlijke methoden. Een korte voorstelling van deze voorstellen werd opgenomen in hoofdstuk V van dit activiteitenverslag.

Onderstaande tabel maakt een vergelijking met de cijfers van 2011, zijnde het eerste volledige jaar waarin de BIM-methoden konden worden aangewend.

	ADIV		VSSE		TOTAAL
	Specifieke methoden	Uitzonderlijke methoden	Specifieke methoden	Uitzonderlijke methoden	
2011	60	7	731	33	831
2012	67	24	655	102	848

Behoudens de nuancering die verder in dit verslag zal gemaakt worden (zie III.1.2.1), is het aantal ingezette methoden ongeveer stabiel gebleven. Opvallend is wel de verschuiving naar méér uitzonderlijke methoden: voor allebei de diensten geldt dat deze in 2012 met méér dan factor drie groeiden ten opzicht van het jaar voordien.

In wat volgt, worden per dienst drie grote rubrieken onderscheiden: cijfers over de specifieke methoden, cijfers over de uitzonderlijke methoden en cijfers inzake de dreigingen en te verdedigen belangen die door de methoden geïmplementeerd worden.

III.1.1. TOELATINGEN MET BETREKKING TOT DE ADIV

III.1.1.1. De specifieke methoden

AARD SPECIFIEKE METHODE	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Betreden van en observeren op of in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel	7	8
Betreden en doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel	0	0
Kennisnemen van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator	0	0
Kennisnemen van identificatiegegevens van elektronisch communicatieverkeer; het vorderen van de medewerking van een operator; of de rechtstreekse toegang tot gegevensbestanden	23	25
Kennisnemen van oproepgegevens van elektronisch communicatieverkeer en het vorderen van de medewerking van een operator	17	30
Kennisnemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatieverkeer en het vorderen van de medewerking van een operator	13	4
TOTAAL	60	67 ⁷²

⁷² In één geval had de toelating betrekking op een van de beschermde beroepscategorieën, te weten een advocaat, arts of beroepsjournalist.

III.1.1.2. *De uitzonderlijke methoden*

AARD UITZONDERLIJKE METHODE	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Betreden van en observeren in niet publiek toegankelijke plaatsen met of zonder een technisch middel	0	1
Betreden en doorzoeken van niet publiek toegankelijke plaatsen met of zonder een technisch middel	0	0
Oprichten en gebruiken van een fictieve rechtspersoon	0	0
Openmaken en kennismaken van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post	0	0
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen	5	7
Binnendringen in een informaticasysteem	0	2
Afluisteren, kennismaken en opnemen van communicaties	2	14
TOTAAL	7	24 ⁷³

III.1.1.3. *De belangen en dreigingen die de inzet van de bijzondere methoden rechtvaardigen*⁷⁴

De ADIV mag de specifieke en de uitzonderlijke methoden aanwenden in het kader van drie van zijn opdrachten die elk op zich specifieke te vrijwaren belangen behelzen:

- de inlichtingenopdracht die gericht is op dreigingen tegen onder meer de onschendbaarheid van het nationaal grondgebied, de militaire defensieplannen en het wetenschappelijk en economisch potentieel op vlak van defensie (art. 11, 1° W.I&V);
- de opdracht inzake de militaire veiligheid die bijvoorbeeld gericht is op het behoud van de militaire veiligheid van het defensiepersoneel, van de militaire installaties en de militaire informatica- en verbindingssystemen (art. 11, 2° W.I&V);
- de bescherming van militaire geheimen (art. 11, 3° W.I&V).

AARD VAN DE OPDRACHT	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Inlichtingenopdracht	38	63
Militaire veiligheid	8	7
Bescherming geheimen	19	21

⁷³ In één geval had de toelating betrekking op een van de beschermde beroepscategorieën, te weten een advocaat, arts of beroepsjournalist.

⁷⁴ Per toelating kunnen meerdere belangen en dreigingen aan de orde zijn.

Anders dan voor de VSSE, staan de dreigingen waaraan de ADIV aandacht mag of moet besteden, niet in de wet omschreven. Toch vermeldt deze dienst in zijn toelatingen systematisch welke bedreiging wordt gevisieerd. Dergelijke transparantie verdient inderdaad aanbeveling. De cijfers tonen aan dat, wat betreft de inzet van bijzondere methoden, de strijd tegen spionage de eerste prioriteit van de militaire inlichtingendienst is gebleven.

AARD DREIGING	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Spionage	54	78
Terrorisme (en radicaliseringsprocessen)	10	3
Extremisme	3	3
Inmenging	0	2
Criminele organisatie	0	1
Andere	0	5

III.1.2. TOELATINGEN MET BETREKKING TOT DE VSSE

III.1.2.1. De specifieke methoden

AARD SPECIFIEKE METHODE	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Betreden van en observeren op of in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel	89	75
Betreden en doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel	0	1
Kennisnemen van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator	4	2
Kennisnemen van identificatiegegevens van elektronisch communicatieverkeer; het vorderen van de medewerking van een operator; of de rechtstreekse toegang tot gegevensbestanden	355	254
Kennisnemen van oproepgegevens van elektronisch communicatieverkeer en het vorderen van de medewerking van een operator	237	147
Kennisnemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatieverkeer en het vorderen van de medewerking van een operator	46	176
TOTAAL	731	655 ⁷⁵

⁷⁵ In zeventien gevallen had de toelating betrekking op een van de beschermde beroeps categorieën, te weten een advocaat, arts of beroepsjournalist. Vorig jaar betroffen het negen gevallen.

Wat betreft de specifieke methoden ingezet door de VSSE, toont de vergelijking met 2011 drie opvallende cijfers: het aantal 'Kennisnames van identificatiegegevens' en 'Kennisnames van oproepgegevens' daalde significant terwijl het aantal 'Kennisnames van lokalisatiegegevens' sterk steeg. Een gedeeltelijke verklaring hiervoor is mogelijks te vinden in de wijze waarop de VSSE heeft gereageerd op een bepaalde rechtspraak van het Vast Comité I. Het juridische orgaan had namelijk vastgesteld dat de VSSE er van de operatoren ongevraagd lokalisatiegegevens bijkreeg wanneer zij oproep- of identificatiegegevens opvroeg. Aangezien het opvragen van lokalisatiegegevens een te onderscheiden methode vormt, riep het Comité een halt aan deze praktijk. Naar alle waarschijnlijkheid is de VSSE vervolgens de lokalisatiegegevens expliciet gaan opvragen, omdat zij interessante informatie konden opleveren.

Een ander element dat aandacht verdient, heeft te maken met de gehanteerde telling. 274 identificaties van oproepgegevens werden immers niet meegeteld omdat ze waren opgenomen in de toelating tot 'Kennisnames van oproepgegevens'. Vorig jaar waren er dat slechts 116. Wanneer we alsnog met deze cijfers rekening houden, dan is er niet langer sprake van een daling van het aantal 'Kennisnames van identificatiegegevens' maar wel van een stijging.

III.1.2.2. De uitzonderlijke methoden

AARD UITZONDERLIJKE METHODE	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Betreden van en observeren in niet publiek toegankelijke plaatsen met of zonder een technisch middel	2	8
Betreden en doorzoeken van niet publiek toegankelijke plaatsen met of zonder een technisch middel	3	6
Oprichten en gebruiken van een fictieve rechtspersoon	0	0
Openmaken en kennisnemen van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post	4	12
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen	10	16
Binnendringen in een informaticasysteem	3	10
Afluisteren, kennisnemen en opnemen van communicaties	11	50
TOTAAL	33	102 ⁷⁶

De cijfers tonen – net zoals voor de ADIV – een opvallende stijging van het aantal tapmaatregelen: 50 in 2012 tegenover 11 in 2011. Maar ook de andere uitzonderlijke methoden werden veel vaker gemachtigd.

⁷⁶ In vijf gevallen had de toelating betrekking op een van de beschermde beroepscategorieën, te weten een advocaat, arts of beroepsjournalist.

Voor het eerst werden twee machtigingen verleend door de bevoegde minister, en dit omdat de BIM-Commissie niet kon zetelen (zie ook III.2.2.1).

III.1.2.3. De belangen en dreigingen die de inzet van de bijzondere methoden rechtvaardigen⁷⁷

De VSSE mag slechts optreden ter vrijwaring van volgende belangen:

- de inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde;
- de uitwendige veiligheid van de Staat en de internationale betrekkingen;
- de vrijwaring van de essentiële elementen van het wetenschappelijk of economisch potentieel.

AARD BELANG	AANTAL 2011	AANTAL 2012
De inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde	694	704
De uitwendige veiligheid van de Staat en de internationale betrekkingen	571	693
De vrijwaring van de essentiële elementen van het wetenschappelijk of economisch potentieel	24	15

Volgende tabel geeft een beeld van de (potentiële) dreigingen die de VSSE viseerde bij de inzet van specifieke en uitzonderlijke methoden. Uiteraard kan één methode gericht zijn tegen meerdere dreigingen. De VSSE kan de specifieke methoden aanwenden in het kader van alle dreigingen die tot haar bevoegdheid behoren (art. 8 W.I&V). Uitzonderlijke methoden mogen niet ingezet worden in het kader van het extremisme en de inmenging. Zij zijn wel toegelaten in het kader van het aan het terrorisme voorafgaande radicaliseringsproces (art. 3, 15° W.I&V).

AARD DREIGING	AANTAL 2011	AANTAL 2012
Spionage	193	243
Terrorisme (en radicaliseringsprocessen)	371	288
Extremisme	319	177
Proliferatie	17	28
Schadelijke sektarische organisaties	4	7
Inmenging	3	10
Criminele organisaties	3	5

⁷⁷ Per toelating kunnen meerdere belangen en dreigingen aan de orde zijn.

Deze cijfers zijn belangrijk in vergelijking met de telling van 2011. Net zoals bij de ADIV werden beduidend minder BIM-methoden gemachtigd in de strijd tegen ‘terrorisme’ maar ook tegen het ‘extremisme’. In 2012 nam de aandacht (althans wat betreft de BIM) voor de dreiging ‘spionage’ toe: van 193 naar 243.

III.2. DE ACTIVITEITEN VAN HET VAST COMITÉ I ALS JURISDICTIONEEL ORGAAN EN ALS PREJUDICIEEL ADVIESVERLENER

III.2.1. DE CIJFERS

Het Vast Comité I kan op vijf manieren worden gevat om zich uit te spreken over de wettelijkheid van bijzondere inlichtingenmethoden (art. 43/4 W.I&V):

- op eigen initiatief;
- op verzoek van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- op klacht van een burger;
- van rechtswege als de BIM-Commissie een specifieke of een uitzonderlijke methode wegens onwettigheid heeft geschorst en de exploitatie van de gegevens heeft verboden;
- van rechtswege als de bevoegde minister een toelating heeft verleend op basis van artikel 18/10 § 3 W.I&V.

Daarnaast kan het Comité ook gevat worden in zijn hoedanigheid van ‘prejudicieel adviesverlener’ (art. 131*bis*, 189*quater* en 279*bis* Sv.). Desgevraagd geeft het Comité een advies over de al dan niet rechtmatigheid van aan de hand van specifieke of uitzonderlijke methoden ingewonnen inlichtingen die in een strafzaak worden gebruikt. De beslissing om een advies te vragen berust bij de onderzoeksgerechten of de strafrechters. Strikt genomen treedt het Comité alsdan niet op als juridictioneel orgaan.

WIJZE VAN VATTING	AANTAL 2011	AANTAL 2012
1. Op eigen initiatief	13	19
2. Privacycommissie	0	0
3. Klacht	0	0
4. Schorsing door BIM-Commissie	15	17
5. Toelating minister	0	2
6. Prejudicieel adviesverlener	0	0
TOTAAL	28	38

Eens gevat, kan het Comité verschillende soorten (tussen)beslissingen nemen. In twee gevallen (1. en 2. hieronder) wordt evenwel een beslissing genomen vóór de eigenlijke vatting.

1. Nietigheid van de klacht wegens vormgebrek of afwezigheid van een persoonlijk en rechtmatig belang (art. 43/4, eerste lid, W.I&V);
2. Beslissing om geen gevolg te geven aan een klacht die kennelijk niet gegrond is (art. 43/4, eerste lid, W.I&V);
3. Schorsing van de betwiste methode in afwachting van een definitieve beslissing (art. 43/4, laatste lid, W.I&V);
4. Vordering tot bijkomende informatie ten aanzien van de BIM-Commissie (43/5 § 1, eerste tot derde lid, W.I&V);
5. Vordering tot bijkomende informatie ten aanzien van de betrokken inlichtingendienst (43/5 § 1, derde lid, W.I&V);
6. Onderzoeksopdracht voor de Dienst Enquêtes I (art. 43/5 § 2 W.I&V). In deze rubriek wordt niet verwezen naar de veelvuldige bijkomende informatie die door de Dienst Enquêtes I wordt ingewonnen vóór de eigenlijke vatting en dus op eerder informele wijze ;
7. Horen van de BIM-Commissieleden (art. 43/5 § 4, eerste lid, W.I&V);
8. Horen van het diensthoofd of de leden van de betrokken inlichtingendienst (art. 43/5 § 4, eerste lid, W.I&V);
9. Beslissing over geheimen die betrekking hebben op een lopend opsporings- of gerechtelijk onderzoek waarvan de leden van de inlichtingendiensten drager zijn, na overleg met de bevoegde magistraat (art. 43/5 § 4, tweede lid, W.I&V);
10. Uitspraak door de voorzitter van het Vast Comité I, na het diensthoofd te hebben gehoord, indien het lid van de inlichtingendienst meent het geheim waarvan hij drager is te moeten bewaren omdat de onthulling ervan nadelig is voor de bescherming van de bronnen, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden of de vervulling van de opdrachten van de inlichtingendienst (art. 43/5 § 4, derde lid, W.I&V);
11. Stopzetting van een methode indien ze nog steeds in uitvoering is of indien zij werd geschorst door de BIM-Commissie en bevel dat de gegevens die met deze methode werden verkregen niet mogen worden geëxploiteerd en dienen te worden vernietigd (art. 43/6 § 1, eerste lid, W.I&V);
12. Gedeeltelijke stopzetting van een toegelaten methode. Hier wordt de situatie bedoeld waarbij bijvoorbeeld één methode in tijd wordt beperkt, niet de situatie waarbij in één toelating van een diensthoofd meerdere methoden worden gemachtigd en het Comité slechts één ervan stopzet.
13. Gehele of gedeeltelijke opheffing van de schorsing en het verbod die door de BIM-Commissie was uitgesproken (art. 43/6 § 1, eerste lid, W.I&V). Dit houdt in dat de door het diensthoofd toegelaten methode door het Comité wel (gedeeltelijk) wettelijk, proportioneel en subsidiair werd bevonden;
14. Onbevoegdheid van het Vast Comité I;

15. Ongegrondheid van de aanhangige zaak en geen stopzetting van de methode;
 16. Advies als prejudicieel adviesverlener (artt. 131*bis*, 189*quater* en 279*bis* Sv.).

Het Vast Comité I moet binnen een termijn van een maand volgend op de dag waarop het werd geadieerd een definitieve uitspraak doen (art. 43/4 W.I&V). In alle dossiers werd die termijn gerespecteerd.

AARD VAN DE BESLISSING	2011	EIND- BESLISSING 2011	2012	EIND- BESLISSING 2012
1. Nietige klacht	0		0	
2. Kennelijk ongegronde klacht	1		0	
3. Schorsing methode	3		1	
4. Bijkomende informatie van BIM-Commissie	4		0	
5. Bijkomende informatie van inlichtingendienst	9		6	
6. Onderzoeksopdracht Dienst Enquêtes I	17		11	
7. Horen BIM-Commissieleden	0		0	
8. Horen leden inlichtingendiensten	1		0	
9. Beslissing m.b.t. geheim van onderzoek	0		0	
10. Gevoelige informatie tijdens verhoor	0		0	
11. Stopzetting methode	12	39	4	38
12. Gedeeltelijke stopzetting methode	7		18	
13. (Gedeeltelijke) opheffing verbod van BIM-Commissie	5		13	
14. Onbevoegd	0		0	
15. Wettige toelating / Geen stopzetting methode / Ongegrond	15		3	
16. Prejudicieel advies	0		0	

Opmerkelijk is dat, ondanks het feit dat het aantal eindbeslissingen van het Comité quasi gelijk is gebleven met vorig jaar, de draagwijdte van deze beslissingen grondig verschilt. Daar waar er in 2011 nog vijftien maal werd besloten tot de

wettigheid van de in het geding zijnde methode, was dit in 2012 slechts driemaal het geval. Dit is zeker het gevolg van het feit dat het Comité het eerste jaar nog dossiers behandelde om het toe te laten principiële beslissingen te nemen, ook al bleek uit het *prima facie* onderzoek geen wettigheidsprobleem; in 2012 heeft het Comité zich niet langer gevat in dergelijke dossiers.

Ander opmerkelijk feit is dat in dertien gevallen de schorsing die was uitgesproken door de BIM-Commissie, (gedeeltelijk) teniet werd gedaan; in 2011 diende deze maatregel slechts vijfmaal te worden toegepast. Het hogere cijfer is voornamelijk het gevolg van het feit dat het Comité in acht identieke dossiers tot een ander oordeel kwam dat de BIM-Commissie (zie III.2.2.1.1).

III.2.2. DE RECHTSPRAAK

Hieronder wordt de essentie weergegeven van de 38 eindbeslissingen die het Vast Comité I in 2012 nam. De samenvattingen zijn ontdaan van operationele gegevens. Alleen die elementen die van belang zijn voor het juridische vraagstuk worden opgenomen.⁷⁸

De beslissingen werden gegroepeerd onder vijf rubrieken:

- Wettelijke (vorm)vereisten voorafgaandelijk aan de uitvoering van een methode;
- Motivering van de toelating;
- De proportionaliteits- en de subsidiariteitsvereisten;
- Wettelijkheid van de methode met betrekking tot de aangewende technieken, de ingewonnen gegevens, de duur van de maatregel en de aard van dreiging;
- De gevolgen van een onwettig(e) (uitgevoerde) methode.

Indien relevant werden sommige beslissingen onder meerdere rubrieken opgenomen.

III.2.2.1. *Wettelijke (vorm)vereisten voorafgaandelijk aan de uitvoering van een methode*

Geen bijzondere methode mag aangewend worden zonder voorafgaande schriftelijke toelating van het diensthoofd. In geval van een uitzonderlijke methode dient er daarenboven een ontwerp van machtiging en een eensluidend advies van de BIM-Commissie voor te liggen. Indien methoden worden ingezet zonder schriftelijke toelating of eensluidend advies, kan het Comité uiteraard optreden.

⁷⁸ Alle beslissingen van het Comité in deze materie worden gemerkt met de vermelding 'beperkte verspreiding' of zijn als 'vertrouwelijk' geclassificeerd.

III.2.2.1.1. Toelating van de plaatsvervanger van het diensthoofd

Toen de door het diensthoofd tijdelijk als zijn plaatsvervanger aangewezen ambtenaar door ziekte zelf onverwacht afwezig was, tekende een andere ambtenaar diverse toelatingen voor specifieke methoden *‘Pour l’Administrateur général, absent, X, pour X, absent, Y’* (dossiers 2012/1266 tot en met 2012/1273). Omdat artikel 3, 8° W.I&V echter bepaalt dat het diensthoofd, die moet instaan voor de toelatingen, bij verhindering wordt vervangen door *‘de dienstdoende administrateur-generaal’* van de VSSE en door *‘het dienstdoende hoofd’* wat betreft de ADIV, stelde zich de vraag of aan deze regel tegemoet was gekomen. Het Comité oordeelde dat in de gegeven omstandigheden de methoden wettelijk tot stand waren gekomen omdat *‘les principes de cas de force majeure et de continuité du service public s’appliquent en l’espèce’*.⁷⁹

III.2.2.1.2. Toelating door de bevoegde minister

Omwille van de vakantieperiode en van het feit dat er nog steeds geen plaatsvervangers waren aangeduid voor de effectieve leden, besloot de BIM-Commissie om zowel in juli als in augustus slechts één moment te voorzien om de nieuwe dossiers te behandelen. Wanneer de betrokken inlichtingendienst midden juli een uitzonderlijke methode wil inzetten, doet zij onmiddellijk een beroep op de procedure *ex* artikel 18/10 § 3, derde lid, W.I&V (dossiers 2012/1308 en 2012/1309). Deze bepaling laat toe dat, indien de commissie geen advies uitbrengt binnen de termijn van vier dagen na ontvangst van het ontwerp van machtiging, de inlichtingendienst haar minister kan vragen de methode alsnog toe te laten. Gelet op de concrete omstandigheden en op de noodzaak voor de dienst om zijn wettelijke opdrachten te kunnen blijven uitoefenen, had het Comité geen bezwaar tegen het feit dat de minister onmiddellijk werd gevat. Het Vast Comité I merkte nog op dat artikel 18/10 § 3, derde lid, W.I&V slechts voorziet in de toelating van de minister *‘sans poser d’autres exigences telles que celles prévues par l’article 18/10 § 1er: Que [le ministre] a autorisé la méthode exceptionnelle en apposant sa signature sur la décision’*.⁸⁰ Wel had de minister nagelaten in zijn toelating te vermelden op welke tijdstippen de inlichtingendienst verslag moest uitbrengen over het verloop van de methode en dit conform artikel 18/10 § 3, vierde lid, W.I&V. Het Comité oordeelde echter *‘que cette omission n’affecte pas la légalité de la décision, ni l’autorisation donnée par [le ministre]’*.⁸¹

⁷⁹ *‘de principes van overmacht en van de continuïteit van de openbare dienst in casu van toepassing zijn’* (vrije vertaling).

⁸⁰ *‘zonder andere eisen te stellen zoals deze voorzien in artikel 18/10 § 1: Dat [de minister] de uitzonderlijke methode heeft gemachtigd door zijn handtekening te plaatsen op de beslissing’* (vrije vertaling).

⁸¹ *‘dat deze ommissie niet raakt aan de wettelijkheid van de beslissing, noch aan de toelating verleend door [de minister]’* (vrije vertaling).

III.2.2.1.3. Methode niet gedekt door de toelating of machtiging

In de referteperiode moest het Comité zich viermaal uitspreken over dossiers waarbij een vergissing of overmacht aan de basis lag van het feit dat de limieten van het wettelijke mandaat in de praktijk niet werden gerespecteerd.

In een eerste dossier (2012/902) had het diensthoofd de toelating verleend om een gebouw te observeren gedurende een welbepaalde periode. Het observatiedispositief stond opgesteld bij een persoon die hiervoor zijn medewerking had verleend. Maar door diens afwezigheid kon het apparaat niet tijdig worden verwijderd. Er werden dan ook, buiten de wil van de dienst om, gedurende een aantal dagen 'observaties' verricht die niet gedekt waren door de toelating. Het diensthoofd meldde spontaan aan de BIM-Commissie dat deze beelden werden gewist van zodra het dispositief kon worden weggenomen. De BIM-Commissie besloot tot de gedeeltelijke schorsing van de methode, met name voor het gedeelte dat buiten de oorspronkelijke toelating viel. Het Comité sloot zich hierbij aan.

In het tweede dossier (2012/1058) wenste het diensthoofd over te gaan tot het opsporen van oproepgegevens van de gsm van een bepaalde *target*. Voor de uitvoering van de methode vorderde de inlichtingendienst de medewerking van een andere instantie. Door een administratieve vergissing startte die instantie echter een telefoontap. Wanneer de fout de volgende dag aan het licht komt, vraagt de inlichtingendienst onmiddellijk de stopzetting van de methode. De betrokken instantie wist daarop alle opgeslagen gegevens. Het Comité oordeelde '*dat de aldus geïntercepteerde communicaties, ook al werden zij niet aan de [inlichtingendienst] meegedeeld en luidens schriftelijk rapport van [de gevorderde instantie] onmiddellijk na de vaststelling van de vergissing gewist, uiteraard onwettig zijn bekomen en dit bij gebreke aan rechtsgeldige beslissing*'. Telefoontap vormt immers een uitzonderlijke methode en hiervoor was geen rechtsgeldige beslissing voorhanden.

Een inlichtingendienst werd gemachtigd gedurende twee maanden twee gsm's af te luisteren (dossier 2012/1136). Al op de tweede dag merkt de dienst dat er een materiële vergissing in het spel is: één van de twee geïntercepteerde nummers is niet het nummer dat in de machtiging is vermeld. Het diensthoofd beveelt onmiddellijk de stopzetting. Hij brengt hiervan de Commissie op de hoogte die op haar beurt de gedeeltelijke schorsing beveelt. Het Comité erkent de materiële vergissing en sprak op zijn beurt de gedeeltelijke stopzetting van de methode uit.

In een laatste dossier (2012/1435) ontdekt het diensthoofd dat naar aanleiding van een wettelijk toegelaten tapmaatregel bepaalde inlichtingen zijn bekomen die geen betrekking hadden op de *target*. Dit was het gevolg van een foutieve manipulatie door de gevorderde operator. De BIM-Commissie schorste daarop gedeeltelijk de methode en legde een verbod op om die gegevens te exploiteren. Het Vast Comité I bevestigde het exploitatieverbod en beval de vernietiging van de betrokken gegevens, maar hief het verbod van de Commissie op '*[a]ttendu que la déci-*

sion du chef de service est légale; que le problème de légalité a pour origine une erreur non [du service de renseignement] mais de l'opérateur requis, qu'en conséquence il n'y a pas lieu de suspendre la méthode'.⁸²

III.2.2.1.4. Een uitzonderlijke methode zonder voorafgaande machtiging

Een inlichtingenagent kon kortstondig beschikken over een digitale gegevensdrager. Hij maakte onmiddellijk gebruik van deze opportuniteit om gegevens te kopiëren alvorens de drager terug te plaatsen. Deze handeling vormt echter de uitzonderlijke methode *ex* artikel 18/16 § 1, 1° tot 4°, W.I&V en vereist bijgevolg een voorafgaande machtiging. Dergelijke machtiging was echter nooit verleend (dossier 2012/1371). Het diensthoofd beriep zich hiervoor op de rechtsfiguur van de noodtoestand. Hij was van oordeel dat de wettelijke voorschriften materialiter niet konden nageleefd worden binnen het korte tijdsbestek waarover zijn dienst beschikte. Het Comité oordeelde echter dat *'de verkeerdelijk als noodtoestand omschreven rechtsfiguur van overmacht in casu geenszins kan worden bijgetreden. Dat de wetgever de aanwending van de meest invasieve methoden van informatiegaring met klem afhankelijk heeft gemaakt van de naleving van zeer strikte en duidelijk omschreven voorwaarden, evenzeer in het overigens expliciet voorziene geval van uiterste hoogdringendheid. Dat het dienvolgens de inlichtingendiensten toekomt de nodige schikkingen te treffen en de nodige flexibiliteit en inventiviteit aan de dag te leggen om binnen redelijkerwijs voorzienbare situaties legaal te kunnen opereren, ook en zelfs a fortiori voor het geval die zich bij hoogdringendheid zouden voordoen. [...] Dat het Vast Comité I er ten gene dele van overtuigd is dat mits een efficiënte inzet van de huidige communicatiemiddelen, het voorhanden hebben van anticipatieve scenario's en een adequate coördinatie van de inspanningen, een tijdige schriftelijke machtiging en een eensluidend advies in het specifieke geval van [de methode] redelijkerwijze volstrekt onmogelijk zouden zijn geweest.'* Daarenboven merkte het Vast Comité I op dat het diensthoofd had nagelaten de methode te schorsen en de BIM-Commissie in kennis te stellen van zodra hij de onwettigheid had vastgesteld.

III.2.2.1.5. Voorafgaande kennisgeving van de BIM-Commissie

Een specifieke methode mag pas effectief worden aangewend na kennisgeving van de gemotiveerde beslissing van het diensthoofd aan de BIM-Commissie. Omdat de betrokken inlichtingendienst reeds was overgegaan tot de aanwending van de methode vooraleer die kennisgeving had plaatsgevonden, werd besloten tot de gedeeltelijke vernietiging: de gegevens die waren ingezameld vóór de effec-

⁸² *'Overwegende dat de beslissing van het diensthoofd wettig is; dat aan de oorsprong van het wettigheidsprobleem een vergissing ligt, niet van de [inlichtingendienst] maar van de gevorderde operator; dat bijgevolg de methode niet moet geschorst worden.'* (vrije vertaling).

tieve kennisgeving aan de Commissie waren immers op onwettige wijze verkregen (dossier 2012/1662).

III.2.2.2. *Motivering van de toelating*

III.2.2.2.1. Geen enkele motivering

In zeven dossiers (2012/1289, 2012/1290, 2012/1293, 2012/1296, 2012/1299, 2012/1300 en 2012/1310) had het diensthoofd de beslissing genomen om over te gaan tot het opsporen van oproepgegevens van gsm-nummers, tot identificatie van de titularissen van de bekomen nummers, alsook tot de lokalisatie van al deze personen. Het betrof met andere woorden drie afzonderlijke methoden. De aanwending van specifieke methoden vereist echter een voorafgaande, schriftelijke beslissing van het diensthoofd die met redenen moet omkleed zijn. Omdat *'deze bepaling geen louter vormvoorschrift is, nu zij er immers toe strekt te waarborgen dat de legaliteit van de beslissing, inbegrepen de subsidiariteit en de proportionaliteit van de in te zetten methode, kan worden nagegaan'*, besloot het Comité de zeven methoden gedeeltelijk stop te zetten nu wat betreft de lokalisatie in de beslissingen immers *'niet de minste verantwoording'* werd gegeven.

III.2.2.2.2. Geen draagkrachtige motivering

De betrokken inlichtingendienst wenste over te gaan tot het opsporen van inkomende en uitgaande oproepgegevens van het communicatiemiddel van een persoon die de 'vermoedelijke pion' zou zijn van een derde die – ondanks het feit dat hij reeds gedurende langere periode werd gevolgd – 'vermoedelijk' inlichtingenactiviteiten verricht, zonder dat hiervoor een concreet element naar voor werd geschoven (dossier 2011/841). Zoals voor elke specifieke methode moet er een potentiële dreiging voorhanden zijn (art. 18/3 § 1 W.I&V) *'die evident in de beslissing haar weerslag moet vinden, aangezien deze met redenen moet omkleed zijn'*. In dit dossier was niet aan deze voorwaarde voldaan.

In dossier 2011/843 kwam het Comité tot hetzelfde besluit. In de toelating had het diensthoofd *'een loutere hypothese'* geformuleerd *'alsook een gemeenplaats die kan opgaan voor elke [gelijkaardige beroepsbeoefenaar]'. 'Dat er volgens de W.I&V voor de aanwending van een specifieke methode echter meer moet zijn, nl. een gemotiveerde potentialiteit. Dat m.a.w. moet worden aangetoond dat de gebeurlijke dreiging niet louter in de verbeelding bestaat. Dat er dan ook elementen dienen te worden aangedragen die deze mogelijkheid redelijkerwijs kunnen schragen.'* Aangezien in de beslissing noch in de bijkomende door het Vast Comité I verkregen informatie aanwijzingen te vinden waren die de veronderstellingen redelijkerwijs aannemelijk konden of zouden kunnen maken, werd de methode stopgezet.

In twee andere dossiers (2012/1039 en 2012/1040) was de BIM-Commissie op basis van het dossier en van bijkomende informatie overgegaan tot de schorsing

*‘au motif que la gravité de la menace potentielle ne ressort pas suffisamment du dossier, qu’il n’apparaît pas clairement quelle menace représente le target et que la lettre n’apporte pas les éléments suffisants demandés.’*⁸³ Desondanks vraagt het Comité bijkomende informatie bij de betrokken dienst. Hieruit bleek wel degelijk dat het *‘ne s’agit pas d’une simple activité de lobbying; que le but de la méthode est de vérifier si le target tente de recruter des agents pour les services de renseignement étranger, comme les contacts qu’il a sembleraient l’indiquer.’*⁸⁴ Omdat er wel degelijk een potentiële dreiging bestond met betrekking tot de *target*, werd de schorsing opgeheven.

III.2.2.2.3. Ambiguïteit in de motivering

Een inlichtingendienst wenste over te gaan tot de observatie van één persoon én van verschillende locaties (dossier 2011/855). De persoon was weliswaar niet volledig geïdentificeerd, doch voldoende aanwijsbaar zodat het Comité geen wettigheidsbezwaar zag in deze methode. Ook de observatie van de ingang van een als dusdanig gekend lokaal van de extremistische beweging waarvan de *target* deel uitmaakte, vormde geen probleem. Anders was het met de toelating om, van zodra het adres van de *target* kon worden achterhaald, ook de toegangsdeur tot zijn domicilie te observeren, net zoals alle plaatsen die hij frequenteerde. Bij gebreke aan enig concreet adres kon het Comité niet uitmaken of het om de observatie van/in private plaatsen toegankelijk voor het publiek zou gaan, dan wel een observatie in private plaatsen niet toegankelijk voor het publiek (bijvoorbeeld indien de te observeren locatie zelf gelegen zou zijn in een omsloten *compound*). Dit laatste vormt geen specifieke maar een uitzonderlijke methode. Aangezien aan de voorwaarden inzake de aanwending van een uitzonderlijke methode niet was voldaan, was de toelating op dit vlak inhoudelijk ambigu en werd zij voor dit gedeelte als onwettig beoordeeld.

In een ander dossier (2012/1371) wenste een inlichtingendienst over te gaan tot de kennisname van geïnformateerde gegevens. Aangezien dit een uitzonderlijke methode vormt, moeten *‘de bedreigingen, nader omschreven in art. 18/9 W.I&V, ernstig van aard zijn’*. Het Vast Comité I oordeelde dat de geponeerde ernst van de dreiging incompatibel was met de vaststelling dat vijftien dagen werd gewacht om de gegevens uit te lezen.

⁸³ *‘met als reden dat de ernst van de potentiële dreiging niet voldoende blijkt uit het dossier, dat niet duidelijk blijkt welke dreiging de target vertegenwoordigt en dat de brief niet de gevraagde voldoende elementen bijbrengt.’* (vrije vertaling).

⁸⁴ *‘niet gaat om een eenvoudige lobbyactiviteit; dat het doel van de methode erin bestaat na te gaan of de target agenten voor een buitenlandse inlichtingendienst probeert te rekruteren, zoals de contacten die hij heeft, schijnen aan te tonen.’* (vrije vertaling).

III.2.2.2.4. Versterkte motivering in geval van een tweede verlenging

Artikel 18/10, § 5 W.I&V bepaalt dat elke tweede en navolgende verlenging van een uitzonderlijke methode slechts mogelijk is indien bijzondere omstandigheden die verlenging noodzaken. Deze bijzondere redenen moeten daarenboven in de beslissing zelf opgenomen worden.

In een bepaald dossier (2012/1230) maakte de machtiging van de tweede verlenging om bankgegevens in te kijken weliswaar melding van de – door het Vast Comité I bijgetreden – redenen die de inzet van de methode rechtvaardigden, maar de bijzondere omstandigheden werden omzeggens niet geëxpliciteerd. De redengeving in de betrokken machtiging was *quasi* identiek aan deze uit de twee voorgaande machtigingen. Uit bijkomend onderzoek, verricht door het Vast Comité I overeenkomstig artikel 43/5 W.I&V, bleek dat de bij wet vereiste bijzondere omstandigheden wel degelijk en genoegzaam voorhanden waren. Daarom oordeelde het Comité dat *‘de machtiging wettig is, zij het dat op formeel vlak slechts op een bijzonder rudimentaire wijze werd tegemoetgekomen aan het in artikel 18/10 § 5 W.I&V bepaalde. Dat het dienvolgens de voorkeur verdient erover te waken dat al de bijzondere omstandigheden ab initio in de beslissing worden opgenomen en hun bestaan en aard niet pas ingevolge een vatting van het Vast Comité I nader dienen te worden achterhaald.’*

III.2.2.3. De proportionaliteits- en de subsidiariteitseis

Het Comité sprak zich viermaal uit over de vraag of een toegelaten methode in verhouding stond met de ernst van de dreiging (proportionaliteit) en of het door een methode beoogde doel niet op een minder ingrijpende manier kon bereikt worden (subsidiariteit).

Het diensthoofd van een inlichtingendienst had de toelating verleend om over te gaan tot de identificatie van de communicatiemiddelen waarvan een persoon gebruik maakte (dossier 2012/1040). Daar was niets mis mee (zie hoger III.2.2.2.2). Maar in dezelfde beslissing had hij meteen de toelating verleend om twee andere methoden in te zetten die afhankelijk waren van de resultaten van de eerste methode. Het Comité oordeelde evenwel dat *‘en l’absence d’informations obtenues par la méthode sollicitée soit “l’identification des services de communications électroniques auxquels une personne déterminée est abonnée ou qui sont utilisés habituellement par une personne déterminée” (art. 18/7 § 1, 2° L.R&S), il n’est pas permis de juger du respect des principes de subsidiarité et de proportionnalité et donc de la légalité des deux autres méthodes sollicitées à savoir celles visées par les articles 18/7 § 1, 1° et 18/8 § 1, 1° L.R&S.’*⁸⁵

⁸⁵ *‘gelet op het ontbreken van de informatie verkregen door de gevraagde methode, met name ‘de identificatie van de elektronische communicatiediensten waarop een bepaald persoon geabonneerd is of die gewoonlijk gebruikt worden door een bepaald persoon (art. 18/7 § 1, 2° W.I&V), is*

Hoger (zie III.2.2.2.3) werd reeds het dossier aangehaald waarbij een inlichtingendienst wenste over te gaan tot de observatie van één persoon en van verschillende locaties (dossier 2011/855). Het Comité sanctioneerde deze methode wat betreft de observatie van de toegangsdeur tot de domicilie van de target, net zoals alle plaatsen die hij frequenteert omdat bij gebreke aan enig concreet adres niet kon worden uitgemaakt of het een specifieke dan wel een uitzonderlijke observatie betrof. Daarenboven stelde het Comité dat *'de beslissing evenmin de subsidiariteit en de proportionaliteit van de methode tegen de ongekende locaties genoegzaam aantoonst nu deze naar aard als aantal volledig onbepaald zijn'*.

In twee dossiers kwam alleen de problematiek van de subsidiariteit ter sprake (dossiers 2012/903 en 2012/904). Een inlichtingendienst ging over tot de identificatie van een lijst van vaste en mobiele telefoonnummers. Dit is een specifieke methode. Artikel 18/3 § 1 W.I&V stelt echter dat een specifieke methode slechts kan worden aangewend indien gewone methoden ontoereikend worden geacht om de desbetreffende informatie te verzamelen. Het Comité stelde echter vast dat sommige van de vaste telefoonnummers via een gewone methode konden worden geïdentificeerd, met name door een beroep te doen op de openbare dienst 1207 van Belgacom. Met betrekking tot de vaste (en niet de mobiele) telefoonnummers was de toelating dan ook door een onwettigheid aangetast.

III.2.2.4. Wettelijkheid van de methode met betrekking tot de aangewende technieken, de ingewonnen gegevens, de duur van de maatregel en de aard van de dreiging

De inlichtingendiensten kunnen uiteraard niet zomaar elke methode inzetten of techniek aanwenden: deze moeten voorzien zijn in de wet, zijn soms gebonden aan tijdslimieten, kunnen niet steeds voor elke dreiging worden ingezet, mogen niet buiten België worden aangewend ... In enkele beslissingen verduidelijkte het Vast Comité I deze grenzen.

III.2.2.4.1. Maximale wettelijke duur van een methode

De wet bepaalt dat de uitzonderlijke methode die erin bestaat private plaatsen te doorzoeken, niet langer mag duren dan vijf dagen (art. 18/12 § 1, tweede lid, W.I&V). De machtiging van het diensthoofd hield echter een toelating in om gedurende zes dagen een zoeking te verrichten (dossier 2012/972). Het Comité besloot *'en conséquence, que la méthode exceptionnelle est illégale pour [...] le sixième jour'*.⁸⁶

het niet mogelijk te oordelen over de naleving van de principes van subsidiariteit en proportionaliteit en dus over de wettelijkheid van de twee andere gevraagde methoden, met name deze bedoeld in de artikelen 18/7 § 1, 1° et 18/8 § 1, 1° W.I&V' (vrije vertaling).

⁸⁶ *'bijgevolg dat de uitzonderlijke methode onwettig was voor [...] de zesde dag'* (vrije vertaling).

III.2.2.4.2. Wettelijke mogelijkheden en beperkingen van derden die hun medewerking verlenen bij de uitvoering van bijzondere methoden

In twee dossiers (2012/1455 en 2012/1491) wenste een inlichtingendienst over te gaan tot de lokalisatie van een gsm-toestel. Zij vroeg daarbij de eventuele medewerking van een welbepaalde overheidsdienst. De door deze overheidsdienst hiertoe aangewende techniek houdt echter in dat er eveneens metadata van en naar de gsm worden onderschept of, met andere woorden, signalen die moeten beschouwd worden als communicatie in de zin van de Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

Het Comité merkte op dat de VSSE over de bevoegdheid beschikt om gsm-signalen te capteren en hiervoor een beroep kan doen op een operator van een elektronisch communicatienetwerk of van een verstrekker van een elektronische communicatiedienst. Maar de specifieke overheidsdienst die *in casu* werd gesolliciteerd, beantwoordde niet aan die kwalificatie. Daarenboven rustte op die dienst een strafrechtelijk gesanctioneerd verbod om kennis te nemen van het bestaan van communicatie zonder toestemming van alle betrokkenen (artt. 124 en 145 Wet 13 juni 2005). Geen van de in artikel 125 van deze wet opgenomen uitzonderingen was op haar van toepassing: *'Attendu qu'en effet, l'art. 125 en question ne vise pas, dans ses exceptions, les demandes ou les réquisitions [d'un service de renseignement] alors que ledit article le prévoit explicitement pour le juge d'instruction'*.⁸⁷ Het Comité besloot dan ook dat de methode niet wettig was in de mate waarin ze voorzag in de eventuele medewerking van de bedoelde dienst.

In een ander dossier was ook de vraag aan de orde in welke mate voorzien mag worden in de medewerking van een derde (dossier 2012/1683). De betrokken inlichtingendienst wenste een woning te doorzoeken. De machtiging bepaalde dat dit zou geschieden in samenwerking met een (niet nader genoemd) lid van een (daarin wel nader bepaalde) vreemde inlichtingendienst. Het Comité nam hierover volgende principiële beslissing: *'Overwegende nochtans dat art. 15 Grondwet de onschendbaarheid van de woning waarborgt in die mate dat er geen huiszoeking kan plaats hebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft. Overwegende dat de BIM-wet in het algemeen en in casu art. 18/12 W.I&V in het bijzonder het machtigingsrecht van het diensthoofd uitdrukkelijk beperkt tot de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Dat deze diensten conform art. 2 van dezelfde wet enkel VSSE en de ADIV zijn. Dat bovendien waar art. 18/10, § 2, 6° W.I&V voorschrijft dat de machtiging inzake uitzonderlijke methoden onder meer de vermelding moet inhouden van de namen en de hoedanigheden van de inlichtingsofficieren aangesteld voor de aanwending van de uitzonderlijke methode voor het verzamelen van gegevens, die zich kunnen laten bijstaan door leden van*

⁸⁷ *'Overwegende dat immers bedoeld artikel 125 in zijn uitzonderingen niet voorziet in verzoeken of vorderingen door [een inlichtingendienst] terwijl dit artikel dit expliciet voorziet wat betreft de onderzoeksrechter.'* (vrije vertaling).

hun dienst, het duidelijk is dat enkel Belgische inlichtingsofficieren en -agenten een methode mogen aanwenden. Overwegende dat in geval van een gebeurlijke, maar in casu niet uit de machtiging blijkende noodzakelijke hulp en bijstand door een persoon, vreemd aan de dienst, bij een strafrechtelijk gesanctioneerde schending van de woning (art. 439 e.v. Sw.), de procedure voorzien in art. 13/2, § 2, al. 3 en 5 W.I&V. dient te worden gevolgd, in casu quod non. Overwegende dat de thans gemachtigde samenwerking met een persoon, vreemd aan de dienst, bij de uitvoering van de doorzoeking derhalve geen enkele legale basis heeft.'

III.2.2.4.3. De aanwending van een niet-wetsconforme tactiek bij een wettige methode

De inlichtingendienst verkreeg de machtiging om in een niet voor het publiek toegankelijke private plaats te observeren (dossiers 2012/907 en 2012/912). Wanneer het diensthoofd echter verneemt dat met het oog op een zo efficiënt mogelijke inzet van de methoden ook één tactiek wordt aangewend die niet wetsconform is, schorst hij de methode en brengt hij hiervan de BIM-Commissie op de hoogte. Deze bevestigt de schorsing. Aangezien 'de bedoelde tactiek inderdaad onder een strafrechtelijke kwalificatie, weze het van administratief-technische aard, lijkt te ressorteren. Dat hij dienvolgens, geen inbreuk zijnde op de wegcode van 01.12.1975, slechts is toegelaten mits voorafgaandelijk en expliciet fiat van de BIM-Commissie. Dat een dergelijke toelating in deze niet voorlag.' Het Comité besloot dan ook dat het diensthoofd terecht toepassing had gemaakt van artikel 18/10 § 5, eerste lid, W.I&V dat hem oplegt een uitzonderlijke methode te schorsen indien hij een onwettigheid vaststelt. Wat er vervolgens diende te gebeuren met de reeds verzamelde gegevens, wordt verder besproken (zie III.2.2.5).

III.2.2.5. De gevolgen van een onwettig(e) (uitgevoerde) methode

Artikel 43/6 W.I&V bepaalt dat het Comité, wanneer het de onwettigheid van de beslissingen met betrekking tot specifieke of uitzonderlijke methoden vaststelt, de stopzetting van de betrokken methode beveelt indien deze nog steeds in uitvoering is of indien zij werd geschorst door de commissie alsook het exploitatieverbod en de vernietiging van de aldus bekomen gegevens. In een aantal beslissingen ging het Comité dieper in op de gevolgen van een onwettige methode.

In een eerste zaak (dossier 2012/902) had het diensthoofd een toelating verleend om een gebouw te observeren gedurende een welbepaalde periode (zie ook III.2.2.1.3). Door de afwezigheid van de bewoner van het pand waar het observatieapparaat was geplaatst, kon dit niet tijdig worden verwijderd. Er werd dan ook buiten de wil van de dienst om door het toestel gedurende een aantal dagen verder observaties verricht die niet gedekt waren door de toelating. Het diensthoofd meldde spontaan aan de BIM-Commissie dat zijn dienst deze beelden onmiddellijk had gewist. De BIM-Commissie sprak de gedeeltelijke schorsing uit

van de methode waardoor het Vast Comité I was gevat. Het Comité stelde eveneens de onwettelijkheid van de methode vast vanaf het einde van het oorspronkelijke mandaat en beval de vernietiging van de vanaf dat ogenblik ingezamelde gegevens.

In twee identieke zaken (dossiers 2012/907 en 2012/912) stelde zich de vraag wat er diende te gebeuren met de gegevens die waren verkregen naar aanleiding van een methode die op zich wel wettelijk was maar waarbij een tactiek was aangewend die strikt genomen niet toegelaten was (zie III.2.2.4.3). Gelet op de precedentwaarde van de beslissing worden de consideransen hieronder integraal weergegeven: *‘Overwegende echter dat de vraag rijst in hoeverre deze strijdigheid van een aspect van een uitvoeringsmodaliteit met de voorschriften van de W.I&V, gebeurlijk ook de wettigheid aantast van de door de behoorlijk gemachtigde observatie verkregen gegevens. Overwegende dat de gegevens ten deze niet verkregen zijn door middel van de inbreuk. Dat deze daartoe evenmin op enigerlei wijze doorslaggevend was. Dat het vergrijp zich louter situeert in een van de gekozen afscheringsmodaliteiten, waarbij werd geopteerd voor de meest efficiënte. Dat daarenboven het belang van de geviseerde dreiging en van de ingewonnen gegevens de ernst van de (administratief-technische) onregelmatigheid ruim overstijgen, dat de inbreuk geen repercussies had op de betrouwbaarheid van de ingewonnen informatie en dat de aangewende tactiek evenmin een bijkomende inbreuk met zich kon brengen op de grondrechten – zoals de privacy – van de personen die het voorwerp waren van de betrokken methode. Overwegende dat alhier dan ook een onderscheid dient te worden gemaakt tussen het gebeurlijk daardoor begane strafbaar feit, dat een eigen sanctionering kent en de sanctionering van de methode op zich. Overwegende dat naar oordeel van het Vast Comité I de eigenlijke verkrijging van de gegevens in se niet is behept met een onwettigheid. Dat echter uiteraard terecht een einde moe(s)t worden gesteld aan de onwettelijke praktische modaliteit naar aanleiding van de methode.’*

In een ander geval (dossier 2012/1371) was de vraag aan de orde of een methode die verder bouwt op illegaal verkregen gegevens, zelf kan gemachtigd worden. De betrokken inlichtingendienst wenste namelijk over te gaan tot het uitlezen van de data op een gegevensdrager. Maar die informatie was op onwettige wijze gekopieerd (zie III.2.2.1.4). Het Vast Comité I oordeelde dat de methode die *‘de kennisname en exploitatie van illegaal door de [inlichtingendienst] verkregen data beoogt, [...] afbreuk doet aan de W.I&V. Dat art. 43/6 § 1 W.I&V voor dergelijke gegevens immers in de vernietiging ervan voorziet.’*

Een andere vraag met betrekking tot de eventuele vernietiging van gegevens stelde zich in dossier 2012/1435. Het Comité was tot de bevinding gekomen dat de methode volkomen legaal was maar dat er door een vergissing buiten de wil van de betrokken inlichtingendienst om verkeerde gegevens waren ingezameld door de operator (zie III.2.2.1.3). Daarom sprak het Comité het verbod uit om deze gegevens te exploiteren en moesten ze worden vernietigd.

In dossier 2012/1683 wou de inlichtingendienst een plaats doorzoeken, en dit in samenwerking met een lid van een vreemde inlichtingendienst. Het Comité oordeelde dat deze werkwijze niet conform de wet was (zie III.2.2.4.2). Het beval evenwel niet de vernietiging van alle ingezamelde gegevens. Alleen ‘*de gegevens, louter verkregen en gebeurlijk nog te verkrijgen ingevolge het onwettig verklaarde gedeelte van de beslissing, [...] mogen [niet] worden geëxploiteerd en moeten worden vernietigd.*’

III.3. CONCLUSIES

Wat betreft het werkingsjaar 2012 kunnen volgende conclusies worden geformuleerd:

- Het aantal ingezette methoden is in vergelijking met 2011 ongeveer stabiel gebleven. De conclusie die het Comité vorig jaar formuleerde, kan dan ook herhaald worden: de inlichtingendiensten benutten de mogelijkheden om bijzondere inlichtingenmethoden in te zetten op een evenwichtige wijze.
- Wel is er een verschuiving te noteren naar méér uitzonderlijke methoden voor beide diensten. Deze stijging is grotendeels het gevolg van het feit dat er meer werd overgegaan tot het afluisteren van communicatie.
- Een aanzienlijk aantal van de in 2012 verleende machtigingen tot de inzet van uitzonderlijke methoden hadden betrekking op de verlenging van een eerder gemachtigde methode. *In concreto* betekent dit vaak dat eenzelfde *target* veel langer gevolgd wordt dan de initiële wettelijke maximumtermijn van twee maanden.
- Voor de ADIV blijft de strijd tegen ‘spionage’ de meeste bijzondere methoden opeisen. Ook wat betreft de VSSE nam de aandacht voor deze dreiging (althans wat betreft de BIM) toe. Anderzijds werden door beide diensten minder methoden gemachtigd in de strijd tegen het terrorisme.
- Voor het eerst werden twee machtigingen verleend door de bevoegde minister, en dit omdat de BIM-Commissie niet kon zetelen.
- 24 specifieke en uitzonderlijke methoden werden ingezet ten aanzien van een advocaat, arts of beroepsjournalist. Aangezien op één persoon meerdere BIM-methoden kunnen worden toegepast, zegt dit cijfer niets over het aantal beroepsbeoefenaars dat het voorwerp uitmaakte van een BIM-methode.
- Ondanks het feit dat het aantal eindbeslissingen van het Comité quasi gelijk is gebleven met vorig jaar, verschilt de draagwijdte ervan. Daar waar er in 2011 nog vijftien maal werd besloten tot de wettigheid van de in het geding zijnde methode, was dit in 2012 slechts driemaal het geval. Dit is het gevolg van het feit dat het Comité het eerste jaar nog dossiers behandelde om het toe te laten principiële beslissingen te nemen, ook al bleek uit het *prima facie* onderzoek geen wettigheidsprobleem. Uit dit cijfer mag dus zeker niet worden afgeleid dat de inlichtingendiensten driester tewerk zouden zijn gegaan. Het aantal (gedeeltelijk) stopgezette methoden is quasi gelijk gebleven en het merendeel van de gevallen betrof het de niet naleving van vormvereisten.

HOOFDSTUK IV

HET TOEZICHT OP DE INTERCEPTIE VAN COMMUNICATIE UITGEZONDEN IN HET BUITENLAND

Sinds begin 2011 kunnen zowel de VSSE als de ADIV onder zeer strikte voorwaarden communicaties afluisteren, er kennis van nemen en ze registreren (art. 18/17 § 1 W.I&V).

Deze zogenaamde ‘BIM-intercepties’ moeten evenwel duidelijk worden onderscheiden van *‘het zoeken, het onderscheppen, het afluisteren, het kennismaken of het opnemen door de Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht van elke vorm van communicatie uitgezonden in het buitenland.’* Deze vorm van afluisteren was al langer mogelijk en kan worden ingezet om redenen van militaire aard in het kader van de opdrachten gedefinieerd in artikel 11 § 2, 1° en 2°, W.I&V als om redenen van veiligheid en bescherming van Belgische en van geallieerde troepen tijdens opdrachten in het buitenland alsook van onze onderdanen die in het buitenland gevestigd zijn (art. 11 § 2, 3° en 4° W.I&V). Ook dit worden klassiek ‘veiligheidsintercepties’ genoemd, maar zij kennen een volkomen ander controlekader. Het externe toezicht erop is namelijk uitsluitend opgedragen aan het Vast Comité I, en dit zowel voor, tijdens als na de intercepties (art. 44bis W.I&V). Het Comité heeft hierbij de bevoegdheid om lopende intercepties te doen stopzetten wanneer blijkt dat de voorwaarden waarin ze uitgevoerd worden, de wettelijke bepalingen en/of de ministeriële toelating niet respecteren (art. 44ter W.I&V). Elk jaar, begin december, dient de ADIV immers aan de minister van Landsverdediging zijn gemotiveerde lijst voor te leggen met organisaties of instellingen, van wie de communicatie het komende jaar mag onderschept worden. Dit gebeurt met het oog op de ministeriële toelating van deze intercepties. De minister dient zijn beslissing te nemen binnen tien werkdagen en moet ze vervolgens meedelen aan de ADIV. Nadien moeten zowel de lijst als de ministeriële toelating door de ADIV worden overgezonden aan het Vast Comité I.

In 2012 heeft het Vast Comité I de door de wetgever vereiste verificaties verricht.

HOOFDSTUK V

ADVIEZEN, STUDIES EN ANDERE ACTIVITEITEN

V.1. VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN DE BIM-WET

Bij de voorstelling van zijn ‘*Verslag over de toepassing van de specifieke en uitzonderlijke methoden door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de controle hierop door het Vast Comité I (1 januari tot 31 december 2011)*’, werd het Comité door de Begeleidingscommissie gevraagd om twee ontwerpen van wetsvoorstel tot wijziging van de BIM-Wet voor te bereiden. Het betrof enerzijds een wijziging van de regeling in verband met de identificatie van gebruikers van bepaalde communicatiemiddelen als specifieke methode en anderzijds een wijziging van de hoogdringendheidsprocedure voor specifieke en uitzonderlijke methoden. Het Comité zond begin juli 2012 zijn tekstvoorstellen naar de Voorzitster van de Senaat.

V.1.1. ONTWERP VAN WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE W.I&V INZAKE DE IDENTIFICATIE VAN GEBRUIKERS VAN BEPAALDE COMMUNICATIE- MIDDELEN

In zijn BIM-verslag deed het Comité volgende aanbeveling: ‘*Inzake de identificatie van gebruikers van bepaalde communicatiemiddelen, zoals een GSM, is een reflectie aangewezen over de opportuniteit van het behoud van deze maatregel als een specifieke methode. Terwijl de intrusiviteit van dergelijke methode als gering tot zeer gering wordt ervaren, is deze maatregel niettemin aan dezelfde stringente eisen onderworpen als alle andere specifieke methoden die nochtans een meer verregaande inbreuk op het privéleven kunnen inhouden. Gelet op de zeer aanzienlijke inzet van dit soort methoden, weegt de administratieve werklast, gelet de te vervullen voorwaarden, dan ook zwaar door bij de diensten.*’⁸⁸

De Wet van 4 februari 2010 op de specifieke en uitzonderlijke inlichtingenmethoden biedt beide inlichtingendiensten de mogelijkheid om kennis te nemen

⁸⁸ Zie ook VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2011*, 108.

van identificatiegegevens van elektronisch communicatieverkeer. Het betreft een specifieke methode die is omschreven in de artikelen 18/2 § 1, 4° en 18/7 W.I&V. De uitvoering ervan is – zoals elke specifieke methode – onderworpen aan heel wat voorwaarden.

Zo mag er slechts gebruik gemaakt worden van specifieke inlichtingenmethoden wanneer de gewone methoden niet toereikend worden geacht om het beoogde doel te bereiken (subsidiariteitseis) en wanneer het middel in verhouding staat tot de ernst van de dreiging (proportionaliteitseis). De inlichtingenagenten mogen niet autonoom beslissen om een specifieke methode aan te wenden. Die beslissing komt alleen toe aan de administrateur-generaal van de VSSE of de chef van de ADIV. De beslissing van het diensthoofd is steeds schriftelijk en gemotiveerd, zelfs in geval van hoogdringendheid. Daarbij komt dat de methode pas effectief mag worden uitgevoerd nadat de beslissing ter kennis is gebracht van de BIM-Commissie. In geval van een specifieke methode ten aanzien van een advocaat, arts of beroepsjournalist zijn de regels nog strenger: de BIM-commissie moet dan immers voorafgaandelijk haar eensluidend advies verlenen. Verder mogen specifieke methoden alleen worden aangewend door een zogenaamde inlichtingenofficier.⁸⁹ Daarenboven is de uitvoering van deze methoden onderworpen aan een interne en een dubbele externe controle. De interne controle gebeurt door het diensthoofd die door de inlichtingenofficier regelmatig moet geïnformeerd worden over het verloop van de maatregel; de externe controle wordt uitgevoerd door de BIM-Commissie en door het Vast Comité I. Ten slotte mogen de specifieke methoden alleen gehanteerd worden in het kader van de klassieke inlichtingenopdracht; niet in het kader van veiligheidsonderzoeken of beschermingsopdrachten.

De naleving van deze voorwaarden impliceert een aanzienlijke werklast voor de betrokken actoren terwijl de geïmplementeerde methode – zeker in vergelijking met de reeds bestaande gewone methoden – weinig intrusief is én daarenboven veelvuldig wordt toegepast: bijna de helft van alle toelatingen of machtigingen hebben betrekking op de identificatie van de abonnee of de gebruiker van een telefoon- of gsm-nummer. Komt daarbij dat de identificatie van de gebruiker van een communicatiemiddel vaak het logische gevolg is van een eerder toegelaten specifieke methode: de observatie van een bepaald communicatiemiddel. Deze laatste methode levert onder meer een lijst op van gsm- of telefoonnummers. Deze gegevens zijn uiteraard zonder betekenis indien ze niet worden gekoppeld aan een bepaald persoon.⁹⁰

⁸⁹ Dit is een agent die ten minste over de graad van commissaris beschikt.

⁹⁰ Het voorstel had geen betrekking op de twee andere methoden die omschreven zijn in artikel 18/7 W.I&V: enerzijds de identificatie van de elektronische communicatiediensten waarop een bepaalde persoon is geabonneerd of die door een bepaalde persoon gewoonlijk worden gebruikt en anderzijds de mededeling van de facturen met betrekking tot de geïdentificeerde abonnementen. Dat moeten specifieke methoden blijven.

In zijn ontwerp voorzag het Comité dat de identificatie van gebruikers van communicatiemiddelen – net zoals dat nu reeds kan – op drie manieren zou kunnen plaatsvinden: door de diensten zelf (bijvoorbeeld via open bronnen of eigen bestanden), via een vordering aan de operatoren of via de rechtstreekse toegang tot de gegevens van deze operatoren.

Wel suggereerde het Vast Comité I in zijn ontwerp om twee bijkomende garanties in te bouwen die niet gelden voor de andere gewone methoden: de vordering van de operator moet gebeuren door een inlichtingenofficier (en dus niet door eender welke agent) en de inlichtingendiensten moeten een register bijhouden van de gevorderde nummers of van elke rechtstreekse toegang om aldus het Vast Comité I toe te laten toezicht uit te oefenen. Mocht het Comité op basis van de analyse van deze gegevens vaststellen dat er zich problemen aandienen op het vlak van rechtmatigheid of efficiëntie, kan het steeds een toezichtonderzoek openen en het Parlement inlichten van de resultaten. Daarenboven werd voorgesteld dat het Vast Comité I in zijn zesmaandelijks verslagen aan de Begeleidingscommissie specifiek aandacht zou besteden aan de wijze waarop de twee inlichtingendiensten de bevoegdheid hanteren om over te gaan tot de identificatie van gebruikers van communicatiemiddelen.

Tot slot wees het Vast Comité I in zijn voorstel op de bijkomende bescherming die geldt ten aanzien van communicatiemiddelen van advocaten, artsen en journalisten (artikel 18/2 § 3 W.I&V). Door de identificatie weg te halen uit de specifieke methoden vervalt deze bescherming. Dit levert echter geen probleem op, aangezien de bescherming *ex* artikel 2 § 2 W.I&V onverkort geldt.⁹¹

V.1.2. ONTWERP VAN WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE W.I&V INZAKE DE HOOGDRINGENDE-HEIDSPROCEDURES BIJ DE INZET VAN SPECIFIEKE EN UITZONDERLIJKE METHODEN

In het bovenvermelde BIM-verslag deed het Vast Comité I nog een andere aanbeveling: *‘De wet biedt geen duidelijk, uniform en werkbaar kader voor de inzet van bijzondere methoden in hoogdringende situaties. (...) Voor alle specifieke en uitzonderlijke methoden moet in een hoogdringendheidsprocedure worden voorzien die de*

⁹¹ *‘Het is de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verboden gegevens die worden beschermd door ofwel het beroepsgeheim van een advocaat of een arts, ofwel door het bronnengeheim van een journalist te verkrijgen, te analyseren of te exploiteren. Bij uitzondering en ingeval de betrokken dienst vooraf over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële bedreiging, zoals bedoeld in de artikelen 7, 1°, 8, 1° tot 4°, en 11, kunnen deze beschermde gegevens worden verkregen, geanalyseerd of geëxploiteerd worden.’*

*diensten enerzijds toelaat onmiddellijk te reageren op acute dreigingen en anderzijds een gedegen controle mogelijk maakt.*⁹²

Enerzijds werd er een systeem voorgesteld waarbij de inlichtingendiensten in gevallen van hoogdringendheid effectief snel kunnen overgaan tot de inzet van specifieke of uitzonderlijke methoden. Anderzijds zou de controle worden versterkt, met als ultieme ‘stok achter de deur’ de vernietiging van gegevens die bij hoogdringendheid werden verkregen indien zou blijken dat er in werkelijkheid geen sprake was van enige urgentie. In drie gevallen werd voorgesteld die sanctie expliciet in de wet in te schrijven. De afwezigheid van (een behoorlijk gemotiveerde) hoogdringendheid zou steeds de onwettelijkheid van de methode met zich brengen zodat zowel de BIM-commissie als het Vast Comité I ter zake zouden kunnen optreden.

Het voorstel van het Comité, dat werd overgemaakt aan de Begeleidingscommissie, voorzag in vier verschillende ‘vormen’ van hoogdringendheid:

1. De hoogdringendheid om een specifieke methode in te zetten. De hoogdringendheid kan zowel ingegeven zijn door de ernst van de dreiging als door een opportuniteit die zich plots aandient. De toelating kan mondeling verleend worden maar moet binnen vierentwintig uur schriftelijk bevestigd worden. Hierin moet de urgentie omstandig gemotiveerd worden.
2. De ‘gewone’ hoogdringendheid om een uitzonderlijke methode in te zetten. Ook hier kan de hoogdringendheid zowel ingegeven zijn door de ernst van de dreiging als door een opportuniteit. Aangezien het een uitzonderlijke methode betreft, wordt hier – anders dan voor een specifieke methode – wel vereist dat het diensthoofd voorafgaandelijk een schriftelijk document opmaakt, al mag het beknopter zijn dan een normale machtiging.
3. Op deze voorgaande regel zou één uitzondering worden toegestaan: wanneer elk uitblijven van de beslissing om een uitzonderlijke methode in te zetten van aard is om welbepaalde fundamentele belangen ernstig in het gedrang te brengen, kan een mondelinge toelating van het diensthoofd volstaan. Het betreft met andere woorden een situatie van uiterste hoogdringendheid waarbij zich een zeer ernstige, concrete en nakende dreiging voordoet. Wel dient deze mondelinge beslissing zo snel mogelijk te worden geformaliseerd en moet een strakke controle mogelijk zijn, aldus het voorstel.
4. Ten slotte zijn er de gevallen waarin een inlichtingendienst de medewerking van een derde (bijvoorbeeld een operator) moet vorderen en waarbij de gegevens hoogdringend moeten verkregen worden. Dergelijke vordering (die losstaat van de eigenlijke toelating om een methode aan te wenden) moet ook mondeling kunnen geformuleerd worden.

Uiteraard werd bij de uitwerking van het voorstel rekening gehouden met de bijzonder beschermingswaardige positie van advocaten, artsen en journalisten, zon-

⁹² Zie ook VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2011*, 107-108.

der daarbij in te boeten op de operationaliteit van inlichtingendiensten en dus mogelijk op de veiligheid van de Staat en haar burgers.

V.2. INFORMATIEDOSSIER

Naast toezichtonderzoeken (zie hierover uitvoerig Hoofdstuk II), opende het Vast Comité I net als voorgaande jaren ook zogenaamde ‘informatiedossiers’. Die betroffen onder meer de bevoegdheden van de VSSE inzake wapenbezit en wapendrachtvergunningen, liaisonofficieren gestationeerd in het buitenland, protocolakkoorden of nog, de informatie-uitwisseling in het kader van terrorismedossiers. Het opzet van deze informatiedossiers is om een gestructureerde respons te bieden op elementen met betrekking tot de werking van de inlichtingendiensten en het OCAD die vanuit diverse hoeken worden aangedragen.⁹³ Mochten dergelijke dossiers aanwijzingen van disfuncties aan het licht brengen of van aspecten van de werking van inlichtingendiensten die nader onderzoek behoeven, gaat het Comité uiteraard over tot het initiëren van een toezichtonderzoek. Indien echter duidelijk is dat een dergelijk onderzoek geen meerwaarde resorteert vanuit de doelstellingen van het Vast Comité I, wordt het informatiedossier gesloten.

V.3. EXPERT OP DIVERSE FORA

Begin mei 2012 werd ingegaan op het verzoek van het *Democratic Centre of Armed Forces (DCAF)* om deel te nemen aan en het woord te voeren tijdens een werkbezoek over *Intelligence Governance and Oversight* in Ljubljana, Slovenië. Datzelfde DCAF organiseerde in Tunis samen met het Tunesische ministerie van Defensie in juni de conferentie ‘*Vers un auto-bilan des relations civilo-militaires. Différents modèles de gestion dans des contextes de transition démocratique*’. Ook hier werd een beroep gedaan op de expertise van het Vast Comité I. In juli ten slotte vond een informele, besloten vergadering plaats in Genève over de wijze waarop de Europese toezichtorganen zelf het voorwerp van controle uitmaakten (*‘Evaluating Intelligence Oversight Bodies’*⁹⁴).

⁹³ De aanleiding voor het opstarten van informatiedossiers is zeer divers: er wordt een klacht neergelegd en het Vast Comité I wil via een snelle verificatie de manifeste ongegrondheid zo snel als mogelijk uitsluiten; de directie van een inlichtingendienst maakt melding van een incident en het Comité wil nagaan hoe het werd afgehandeld; de media melden een voorval en het Comité wil weten of dit strookt met de realiteit en of er een meer algemene problematiek achter schuilgaat...

⁹⁴ Zie A. WILLS, ‘Who’s watching the overseers? Ad hoc evaluations of intelligence oversight and control bodies’, in *Inzicht in toezicht. Twintig jaar democratische controle op de inlichtingen-*

Daarnaast werd deelgenomen aan de vergaderingen van de *Groupe européen de recherche sur l'éthique du renseignement (GERER)*. Deze werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit het academische milieu en practici (vertegenwoordigers vanuit de (militaire) Franse, Belgische en Luxemburgse inlichtingendiensten, het Vast Comité I...) en reflecteert over de relatie 'ethiek – inlichtingen'.

In eigen land neemt het Vast Comité I het voorzitterschap waar van het *Belgian Intelligence Studies Centre (BISC)*. Dit centrum voor inlichtingenstudies wil de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de wetenschappelijke wereld dichter bij elkaar brengen en een bijdrage leveren aan het oplossen van inlichtingenvraagstukken. In 2012 organiseerde het BISC twee studiedagen: in mei 2012 over 'Overheden en economisch inlichtingenbeleid in België', en in november over 'Cyberthreats, Cyberwar, Cyberdefence. Pearl Harbour or a death of a thousand cuts?'.⁹⁵

Ten slotte werden de werkzaamheden in de 'Werkgroep Analyse' verder gezet. De werkgroep, die oorspronkelijk was samengesteld uit vertegenwoordigers van de VSSE, de ADIV en het Vast Comité I, werd in 2012 uitgebreid met experts van de Algemene Directie Vorming en van de Inlichtingen- en Veiligheidsschool van Defensie. Met het oog op de oprichting van een *Belgian Intelligence Academy (BIA)* werden de fundamenten gelegd voor diverse opleidingen voor analisten uit zowel de burgerlijke als de militaire inlichtingendienst. De academie moet in 2013 van start gaan.

V.4. ACADEMISCHE ZITTING

'Inlichtingendiensten en de media' vormde het thema van de traditionele jaarlijkse academische zitting van het Vast Comité I. De veelzijdige én complexe relatie tussen de inlichtingendiensten en de media werd toegelicht door professor Jan Van den Bulck (Faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven), journaliste Marie-Cécile Royen (Le Vif/L'Express) en administrateur-generaal Alain Winants (VSSE). De zitting vond plaats in het Huis der Parlementsleden.

V.5. SYSTEMATISCH INFORMATIESYSTEEM VOOR DE INLICHTINGENDIENSTEN

De realisatietermijn van toezichtonderzoeken – en bijgevolg hun actualiteitswaarde – hangt onder meer af van de beschikbaarheid van informatie over en vanwege de onderzochte dienst(en).

diensten, W. VAN LAETHEM en J. VANDERBORGHT (eds.), Intersentia, Antwerpen, 2013, 471-500.

⁹⁵ Zie F. FRANCEUS, 'Cyberaanvallen en het recht van gewapende conflicten: bemerkings bij een juridische primeur in België en de Verenigde Staten', in *Cahiers Inlichtingenstudies nr. 2*, M. COOLS e.a. (eds.), Maklu, Antwerpen, 2012, 105-137.

Het Comité wil daarbij streven naar een permanente beschikbaarheid van (cijfermatige) gegevens. Bedoeld wordt cijfermateriaal inzake personeelsaantallen, het personeelsverloop, de (minimum-)bezetting van diverse afdelingen en departementen, de vormingsinspanningen... naast bijvoorbeeld de kwantificering van de *output* (het aantal opgemaakte verslagen en analyses...). Eveneens relevant zijn data waarmee inzicht kan worden verworven in de strategische ontwikkelingen: Op welke wijze worden prioriteiten gesteld? Hoe verschuiven deze doorheen de tijd? Hoeveel interactiemomenten zijn er met de afnemers van inlichtingen/klanten? Deze gegevens moeten toelaten de elementen en evoluties die tijdens de toezichtonderzoeken worden waargenomen, meer accuraat en in een ruimer perspectief te plaatsen.

Na ruggenspraak met de Begeleidingscommissie, werd door het Comité in oktober 2012 een voorstel tot de uitbouw van 'Systematisch Informatiesysteem Voor de Inlichtingendiensten' (SIVI) aan de VSSE en de ADIV toegelicht. De gegevens waarover het voortdurend meent te moeten kunnen beschikken, zijn uiteraard niet enkel nuttig voor het Comité of dienen niet louter voor het Comité te worden verzameld. Naar aanleiding van de audit van de VSSE werd immers eerder aanbevolen dat *'uitgaande van de managementinformatiebehoeften op lange termijn een meet- en opvolgingssysteem [moet] geïmplementeerd worden'*.⁹⁶ Dit vraagt uiteraard om de permanente beschikbaarheid van nuttige data.

Op middellange termijn wordt gedacht aan het uitwerken van een systeem van indicatoren die als 'knipperlichten' kunnen werken, en die zowel het Vast Comité I als de inlichtingendiensten moet toelaten om mogelijke knelpunten en risico's proactief te detecteren en vervolgens remediërend op te treden.

Een dergelijke brede en accurate gegevensbasis zal bovendien niet alleen toelaten om onderzoeken beter te kaderen, maar ook om te bepalen welke toezichtonderzoeken prioritair moeten worden uitgevoerd.

⁹⁶ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2009*, 82.

HOOFDSTUK VI

DE OPSPORINGS- EN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN

Naast zijn medewerking aan de toezichtonderzoeken, voert de Dienst Enquêtes I van het Comité ook onderzoeken naar leden van de inlichtingendiensten die verdacht worden van een misdaad of wanbedrijf. Dit doet de enquêtedienst in opdracht van de gerechtelijke overheden. Deze bevoegdheid staat omschreven in artikel 40, derde lid van de Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse. Met de Wet van 10 juli 2006 betreffende de analyse van de dreiging werd deze bevoegdheid uitgebreid tot misdaden of wanbedrijven gepleegd door de leden van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD). Wat betreft de leden van de andere ‘ondersteunende diensten’, geldt deze bepaling alleen ten aanzien van de verplichting om relevante inlichtingen aan het OCAD mee te delen (artt. 6 en 14 W.OCAD).

Wanneer zij een opdracht van gerechtelijke politie vervullen, staan de leden en de directeur van de Dienst Enquêtes I onder het toezicht van de procureur-generaal bij het hof van beroep of van de federaal procureur (art. 39 W.Toezicht). Op dat ogenblik heeft het Vast Comité I geen zeggenschap over hen. De voorzitter van het Vast Comité I moet er echter zorg voor dragen dat de uitvoering van de opdrachten van gerechtelijke politie de uitvoering van de toezichtonderzoeken niet hindert. De reden daarvoor ligt voor de hand: het controleorgaan staat in de eerste plaats ter beschikking van het parlement. Die opdracht zou in het gedrang kunnen komen indien een te aanzienlijk deel van de tijd zou besteed worden aan gerechtelijke dossiers. De voorzitter kan in dat geval overleg plegen met de gerechtelijke autoriteiten over de inzet van de leden van de Dienst Enquêtes I in strafonderzoeken (art. 61bis W.Toezicht). Gelet op het beperkte aantal strafonderzoeken is van deze mogelijkheid nog nooit gebruik gemaakt.

In de gevallen waarin de Dienst Enquêtes I strafonderzoeken voert, moet de directeur na het afronden van dit onderzoek verslag uitbrengen bij het Vast Comité I. In dat geval ‘beperkt het verslag zich evenwel tot de informatie die nuttig is voor de uitoefening door het Vast Comité I van zijn opdrachten’ (art. 43, derde lid, W.Toezicht).

In 2012 voerde de Dienst Enquêtes I een aanzienlijk aantal gerechtelijke opdrachten uit.

Vooreerst dienden twee onderzoeken te worden verder gezet die waren opgestart in 2011. Het betrof enerzijds een onderzoek in opdracht van de gerechtelijke overheden te Luik. De Dienst Enquêtes I onderzocht er samen met de Federale Gerechtelijke Politie de mogelijke betrokkenheid van een of meerdere leden van een inlichtingendienst in sociale en fiscale fraude. Anderzijds werd de enquête-dienst eind 2011 door het Federaal Parket belast met een opdracht in een opsporingsonderzoek naar mogelijke geldverduistering door inlichtingenagenten. Ook dit onderzoek werd verder gezet in de loop van 2012.

Een gelijkaardig onderzoek werd geopend op verzoek van de procureur des Konings te Antwerpen. In dat kader werden in de loop van 2012 talrijke verhoren en gerechtelijke opdrachten uitgevoerd.

HOOFDSTUK VII

DE GRIFFIE VAN HET BEROEPSORGAAN INZAKE VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN, -ATTESTEN EN -ADVIEZEN

De voorzitter van het Vast Comité I neemt ook het voorzitterschap van het Beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen, -attesten en -adviezen waar.⁹⁷ De griffiefunctie wordt uitgeoefend door de griffier (of zijn plaatsvervanger) en door de administratie van het Vast Comité I.

Het Beroepsorgaan is bevoegd voor geschillen die betrekking hebben op beslissingen in vier domeinen: de veiligheidsmachtigingen, de veiligheidsattesten die toegang moeten verlenen tot plaatsen waar zich geclassificeerde documenten bevinden, de veiligheidsattesten die toegang moeten verlenen tot welbepaalde plaatsen waar zich een dreiging voordoet en, ten slotte, de veiligheidsadviezen. Daarnaast treedt het Beroepsorgaan ook op als 'annulatierechter' tegen beslissingen van publieke of administratieve overheden om in een bepaalde sector of voor een bepaalde plaats of evenement veiligheidsattesten of -adviezen aan te vragen.⁹⁸

Deze activiteiten van het Beroepsorgaan hebben een directe impact op zowel de budgettaire als personele middelen van het Vast Comité I. Immers worden alle werkingskosten gedragen door het Vast Comité I, dat daarnaast niet enkel én de voorzitter én de griffier levert, doch ook het nodige administratief personeel dat moet instaan voor de tijdsintensieve voorbereiding, de behandeling en de afhandeling van de beroepen.

In dit hoofdstuk worden de aard van de bestreden beslissingen, de hoedanigheid van de bevoegde overheden en van de verzoekers en de aard van de beslissingen van het Beroepsorgaan binnen de verschillende beroepsprocedures cijfermatig weergegeven. Om enige vergelijking mogelijk te maken, werden de cijfers van de afgelopen twee jaar eveneens opgenomen.

In 2012 viel een aanzienlijke stijging van het aantal beroepen en beslissingen te noteren tegenover 2011: 91 tegenover 71 beroepen en 81 tegenover 70 beslissingen.

⁹⁷ Bij diens afwezigheid wordt het voorzitterschap waargenomen door een raadsheer van het Vast Comité I die tevens de hoedanigheid van magistraat heeft.

⁹⁸ Zie hierover uitgebreid het *Activiteitenverslag 2006* van het Vast Comité I (91-119).

Tabel 1. Betrokken veiligheidsoverheid

	2010	2011	2012
NVO	36	21	40
VSSE	3	2	0
ADIV	33	39	27
ADCC	0	0	0
FANC	5	7	11
Federale politie	0	1	1
Lokale politie	0	0	2
Lokale luchthavencommissie ⁹⁹	5	1	10
Onbekend	1	0	0
TOTAAL	83	71	91

Tabel 2. Aard van de bestreden beslissing

	2010	2011	2012
Veiligheidsmachtigingen			
Vertrouwelijk	13	14	7
Geheim	38	31	29
Zeer geheim	9	9	9
Totaal veiligheidsmachtigingen	60	54	45
Weigering	47	32	31
Intrekking	12	21	12
Machtiging voor beperkte duur	1	0	0
Machtiging voor lager niveau	0	1	1
Geen beslissing binnen termijn	0	0	1

⁹⁹ In iedere luchthaven werd door het Directoraat-generaal Luchtvaart een lokale luchthavencommissie opgericht. Bij wijze van overgangsmaatregel levert deze commissie de veiligheidsadviezen af voor personen die over een luchthavenidentificatiebadge moeten beschikken. Gelet op artikel 15 van de Wet van 28 december 2011 (BS 30 december 2011) en het K.B van 1 juli 2012 tot wijziging van het Koninklijk besluit van 24 maart 2000 tot uitvoering van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen (BS 13 juli 2012) waren deze commissies bevoegd voor verzoeken inzake identificatiebadges die werden geformuleerd vóór 31 maart 2012.

De griffie van het Beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen,
-attesten en -adviezen

Geen beslissing binnen verlengde termijn	0	0	0
Totaal veiligheidsmachtigingen	60	54	45
SUBTOTAAL VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN	60	54	45
Veiligheidsattesten geclassificeerde documenten			
Weigering	0	1	23
Intrekking	0	0	0
Geen beslissing binnen termijn	0	0	0
Veiligheidsattesten plaats of gebeurtenis			
Weigering	15	14	0
Intrekking	0	0	0
Geen beslissing binnen termijn	0	0	0
Veiligheidsadviezen	0	0	0
Negatief advies	8	3	23
'Herroeping' van een positief advies	0	0	0
Normatieve rechtshandelingen		0	0
Beslissing van publieke overheid om attesten te eisen	0	0	0
Weigering NVO om verificaties voor attesten te verrichten	0	0	0
Beslissing van administratieve overheid om adviezen te eisen	0	0	0
Weigering NVO om verificaties voor adviezen te verrichten	0	0	0
SUBTOTAAL ATTESTEN EN ADVIEZEN	23	17	46
TOTAAL BESTREDEN BESLISSINGEN	83	71	91

Tabel 3. Hoedanigheid van de verzoeker

	2010	2011	2012
Ambtenaar	10	4	5
Militair	31	37	26
Particulier	39	29	54
Rechtspersoon	3	1	6

Tabel 4. Taal van de verzoeker

	2010	2011	2012
Franstalig	39	32	51
Nederlandstalig	44	39	40
Duitstalig	0	0	0
Anderstalig	0	0	0

Tabel 5. Aard van de door het Beroepsorgaan genomen voorbereidende beslissingen¹⁰⁰

	2010	2011	2012
Volledig dossier opvragen (1)	82	68	90
Aanvullende informatie opvragen (2)	13	5	5
Horen lid overheid (3)	12	4	10
Beslissing voorzitter (4)	0	0	0
Informatie uit dossier halen door Beroepsorgaan (5)	31	24	44
Informatie uit dossier halen door inlichtingendienst (6)	0	0	0

- (1) Het Beroepsorgaan beschikt over de mogelijkheid het gehele onderzoeksdossier bij de veiligheidsoverheden op te vragen. Aangezien dit dossier meer gegevens bevat dan het onderzoeksverslag alleen, wordt dit verzoek systematisch gedaan.
- (2) Het Beroepsorgaan heeft de mogelijkheid om tijdens de procedure aanvullende informatie die het nuttig acht, op te vragen.
- (3) Het Beroepsorgaan kan beslissen om de leden van de inlichtingen- en politiediensten of van de veiligheidsoverheden die aan het veiligheidsonderzoek of de -verificatie hebben meegewerkt, te horen.
- (4) De voorzitter van het Beroepsorgaan kan beslissen dat het lid van de inlichtingendienst bepaalde gegevens geheim houdt tijdens zijn verhoor.
- (5) Indien de betrokken inlichtingendienst hierom verzoekt, kan het Beroepsorgaan beslissen dat bepaalde informatie uit het dossier dat aan de verzoeker ter inzage zal worden voorgelegd, wordt gehaald.
- (6) Indien het informatie betreft die afkomstig is van een buitenlandse inlichtingendienst, beslist de Belgische inlichtingendienst zelf of de informatie ter inzage is. Dit is een aspect van de toepassing van de zogenaamde 'derdenregel'.

¹⁰⁰ Het 'aantal genomen voorbereidende beslissingen' (tabel 5), de 'wijze waarop de verzoeker zijn rechten van verdediging gebruikt' (tabel 6) of nog, de 'aard van de beslissingen van het Beroepsorgaan' (tabel 7) is niet noodzakelijkerwijs gelijklopend met het aantal ingediende verzoeken uit de tabellen 1 tot en met 4. Immers, sommige dossiers werden bijvoorbeeld al opgestart in 2011, terwijl de beslissing pas viel in 2012.

Tabel 6. Wijze waarop de verzoeker zijn rechten van verdediging gebruikt

	2010	2011	2012
Dossierinzage door klager / advocaat	70	48	54
Horen van de klager / advocaat ¹⁰¹	79	55	65

Tabel 7. Aard van de beslissingen van het beroepsorgaan

	2010	2011	2012
Veiligheidsmachtigingen			
Onontvankelijk	0	5	0
Zonder voorwerp	0	1	1
Ongegrond	30	29	19
Geground (volledige of gedeeltelijke toekenning)	29	19	23
Bijkomende onderzoeksdadn door overheid	0	1	1
Bijkomende termijn voor overheid	1	0	0
Veiligheidsattesten geclassificeerde documenten			
Onontvankelijk	0	0	0
Zonder voorwerp	0	0	0
Ongegrond	0	0	0
Geground (toekenning)	0	0	0
Veiligheidsattesten plaats of gebeurtenis			
Onontvankelijk	1	1	3
Zonder voorwerp	0	0	1
Ongegrond	7	7	8
Geground (toekenning)	8	4	6
Veiligheidsadviezen			
Onbevoegd	0	0	5
Onontvankelijk	0	0	1
Zonder voorwerp	1	0	0
Negatief advies	7	0	9
Positief advies	1	3	4

¹⁰¹ In bepaalde dossiers wordt de klager/advocaat meermaals gehoord.

Hoofdstuk VII

	2010	2011	2012
Normatieve rechtshandelingen			
Onontvankelijk	0	0	0
Zonder voorwerp	0	0	0
Gegronnd	0	0	0
Ongegrond	0	0	0
TOTAAL	85	70	81

HOOFDSTUK VIII

DE INTERNE WERKING VAN HET VAST COMITÉ I

VIII.1. SAMENSTELLING VAN HET VAST COMITÉ I

De samenstelling van het Vast Comité I onderging in 2012 geen wijzigingen. Het voorzitterschap werd waargenomen door Guy Rapaille (F), advocaat-generaal bij het hof van beroep te Luik. Hij werd midden 2012 opnieuw benoemd voor een termijn van zes jaar.¹⁰² De twee raadsheren waren Gérald Vande Walle (F), ambtenaar, en Peter De Smet (N), substituut-procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent.

Ook bij de Dienst Enquêtes I vielen geen verschuivingen te noteren. Het personeelsbestand van deze dienst, die onder leiding staat van directeur Pierre Nivelles, bleef op 6 *fulltime* equivalenten. Eind 2012 besliste het Comité om het mandaat van het diensthoofd te hernieuwen.¹⁰³

De administratieve staf van het Vast Comité I ten slotte, onder leiding van griffier Wouter De Ridder, kende geen wijzigingen en bleef op een totaal van 16 personeelsleden.

VIII.2. VERGADERINGEN MET DE BEGELEIDINGS- COMMISSIE(S)

In de loop van 2012 vonden vijf vergaderingen plaats met de Senatoriële Begeleidingscommissie aan wie het Vast Comité I rapporteert en die de uiteindelijke controle uitoefent op zijn werking. Tijdens deze vergaderingen werden diverse afgesloten toezichtonderzoeken besproken. Tevens vond er midden 2012 één vergadering plaats met de Begeleidingscommissies van de Kamer en de Senaat en dit ter bespreking van het *Activiteitenverslag 2011* van het Vast Comité I.

De samenstelling van de Senaatscommissie bleef ongewijzigd. Sabine de Bethune (CD&V) nam, als voorzitter van de Senaat, het voorzitterschap van de Senatoriële Begeleidingscommissie waar. Verder maakten Dirk Claes (CD&V),

¹⁰² BS 30 juli 2012.

¹⁰³ BS 30 januari 2013.

Armand De Decker (MR), Philippe Mahoux (PS) en Danny Pieters (NV-A) deel uit van de commissie.

VIII.3. GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERINGEN MET HET VAST COMITÉ P

De artikelen 52 tot 55 W.Toezicht bepalen de gevallen waarin en de wijze waarop het Vast Comité I en het Vast Comité P gemeenschappelijke vergaderingen dienen te organiseren. Het doel van deze vergaderingen is tweërlei: het uitwisselen van informatie en het bespreken van gemeenschappelijke toezichtonderzoeken. In 2012 vonden vijf gemeenschappelijke vergaderingen plaats. Daarin werden voornamelijk de voornoemde toezichtonderzoeken met betrekking tot het functioneren van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse besproken, hetgeen *de jure* een gemeenschappelijke bevoegdheid van beide Comités betreft.

VIII.4. FINANCIËLE MIDDELEN EN BEHEERSACTIVITEITEN

Voor het werkingsjaar 2012 werd aan het Vast Comité I een dotatie toegekend van 3,93 miljoen euro tegenover 4,5 miljoen euro in 2011.¹⁰⁴ Met het oog op besparingen heeft het Comité zich gebogen over zijn kostenstructuur. Dergelijke besparing is mogelijk gemaakt door het feit dat de kosten verbonden aan het gebruik van het gebouw dat het Comité bezette tot in 2011, zijn weggevallen.

VIII.5. VORMING

Omwille van het belang voor de organisatie, moedigt het Vast Comité I zijn medewerkers aan tot het volgen van algemene (informatica, management...) of sectoreigen opleidingen. Wat betreft deze laatste categorie werden onderstaande studiedagen door een of meerdere (personeels)leden van het Vast Comité I bijgewoond.

¹⁰⁴ Parl. St. Kamer 2011-2012, nr. 53K1945/002 en Parl. St. Kamer 2011-2012, nr. 53K2015/001; Financierwet van 21 december 2012 voor het begrotingsjaar 2012, BS 30 december 2012; en de Wet van 16 februari 2012 houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2012, BS 9 maart 2012.

De interne werking van het Vast Comité I

DATUM	TITEL	ORGANISATIE	PLAATS
2012	Hogere Studies Veiligheid en Defensie	KHID	Brussel
13 januari 2012	Academische zitting De inlichtingendien- sten en de media	Vast Comité I	Brussel
24-27 januari 2012	Cyber defense network security	IQPC International – Defense IQ	Londen
24 januari 2012	Quel contrôle parlementaire pour le renseignement français?	Association nationale des auditeurs jeunes – IHEDN	Parijs
25 januari 2012	Cyber Defence in de geostrategische context	KHID	Brussel
6 februari 2012	Ethique & Renseig- nement	Métis	Parijs
28 februari 2012	Cyber Protection	Ambassade Verenigd Koninkrijk	Brussel
18 april 2012	Het tienjarige bestaan van de CTIVD en de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten	CTIVD	Den Haag
23 april 2012	L'Orchestre rouge: une réalité et un mythe au cœur des préoccupations du contre-espion- nage occidental (1944-1975)?	Métis	Parijs
26-27 april 2012	Counter Terror Expo & Canary Wharf	ECSA	Londen
2 mei 2012	Overheden en economisch inlichtingenbeleid in België	KHID BISC	Brussel
9 mei 2012	Afghanistan = deux mondes qui s'affrontent. Imagination ou réalité?	Centre régional du Libre examen et l'Afghanistan Analyst Network	Brussel

Hoofdstuk VIII

DATUM	TITEL	ORGANISATIE	PLAATS
21 mei 2012	Adapter les services de renseignement soviétiques à l'après-Guerre froide	Métis	Parijs
23 mei 2012	Cercle ATHENA – Alumni Day (bezoek militaire intallaties)	KMS SEDEE Militair Kwartier Kemmel CC MP	Poelkapelle – Kemmel
26-30 mei 2012	2012 International Intelligence Review Agencies Conference (IIRAC)	SIRC	Ottawa
1-3 juni 2012	The importance of a secure work environment	ECSA	Brussel
13 juni 2012	Forum interdépartemental – Optimisation de la sécurité dans l'exécution des tâches policières en rationalisant l'usage d'une contrainte proportionnée	Police fédérale Police judiciaire Arlon	Aarlen
14 juni 2012	Activités de renseignement et activités de police	Fastes, Police de Liège	Luik
19 juni 2012	Single table lunch met Catherien De Bolle, Commissaris-generaal federale politie	ECSA	Brussel
27 juni 2012	Single table lunch met Alain Winants, Administrateur-generaal VSSE	ECSA	Brussel
28 juni 2012	Towards a European cyberstrategy	IHEDN	Brussel
5 juli 2012	2012 Diplomatic security conference on the terrorism situation and trends in the EU	ECSA	Brussel

De interne werking van het Vast Comité I

DATUM	TITEL	ORGANISATIE	PLAATS
18 september 2012	Evaluatie van de Salduz-Wet en vooruitblik naar de toekomst	Politeia Dienst voor het strafrechtelijk beleid NICC	Brussel
17 oktober 2012	Fight against the financing of terrorism	KHID	Brussel
22 oktober 2012	Cybersecurity Gathering 2012	LSEC&B-Centre	Brussel
30 oktober 2012	Overheidsopdrachten inzake Defensie en Veiligheid	Politeia	Antwerpen
15 november 2012	Les Assises de l'Intelligence Stratégique	Agence de Stimulation économique	Louvain-la-Neuve
19 november 2012	Cyberthreats, Cyberwar, Cyberdefense. Pearl Harbour or a death of a thousand cuts	KHID BISC	Brussel
22-23 november 2012	Sweepstakes VIP Day	FCO Services	Londen
13 december 2012	Audition sur la mission d'évaluation du cadre juridique applicable aux services de renseignement	Assemblée nationale de la République française	Parijs
13 december 2012	Tides and currents in police theories	Nederlandse Stichting maatschappij, veiligheid en politie	Deinze

HOOFDSTUK IX

AANBEVELINGEN

Op basis van de in 2012 afgesloten toezichtonderzoeken, formuleert het Vast Comité I onderstaande aanbevelingen. Zij hebben in het bijzonder betrekking op de bescherming van de rechten die de Grondwet en de wet aan de personen verlenen (IX.1), op de coördinatie en de efficiëntie van de inlichtingendiensten, het OCAD en de ondersteunende diensten (IX.2) en – ten slotte – op de optimalisatie van de toezichtmogelijkheden van het Vast Comité I (IX.3).

IX.1. AANBEVELINGEN IN VERBAND MET DE BESCHERMING VAN DE RECHTEN DIE DE GRONDWET EN DE WET AAN PERSONEN WAARBORGEN

IX.1.1. TOEZICHT OP DE ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGDIENSTEN¹⁰⁵

Ook in 2012 herhaalde het Comité zijn steun voor de aanbeveling van de Senaat om in de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst een specifieke bevoegdheid op te nemen inzake toezicht door de VSSE en de ADIV op de (wettelijkheid van de) activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Deze aanbeveling stamt uit de onderzoeken naar 'De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België' en naar 'De eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België' (zie II.2 en II.3).

¹⁰⁶ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2006*, 132 en *Activiteitenverslag 2008*, 2. In een reactie op deze aanbeveling toonde de minister van Landsverdediging zich ook voorstander van een wetgevend initiatief dat de controle op de wettelijkheid van de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied mogelijk zou maken.

IX.1.2. IN KENNIS STELLEN VAN PERSONEN DIE HET VOORWERP ZIJN VAN EEN DREIGING¹⁰⁷

Artikel 19 W.I&V biedt de VSSE en de ADIV de mogelijkheid om niet enkel instanties maar ook personen die het voorwerp uitmaken van een dreiging daarvan in kennis te stellen. Het Comité beveelt aan dat de beide inlichtingendiensten voor eind 2013 criteria zouden uitwerken inzake de toepassing van deze bepaling.

IX.1.3. UNIFORME CRITERIA VOOR ‘VERLOVEN VOOR OPDRACHT’¹⁰⁸

Het Vast Comité I beveelt aan om voor het personeel van de binnen- én buitendiensten van de VSSE een gemeenschappelijke dienstnota op te stellen inzake het toekennen van verloven voor opdracht, en dit uiteraard binnen de mogelijkheden van het reglementair kader. Op die manier kan – althans op dit vlak – een zo uniform mogelijk personeelsbeheer binnen het geheel van de dienst worden gegarandeerd.

IX.1.4. EEN ‘NEUTRALE WAARNEMER’ BIJ VEILIGHEIDSONDERZOEKEN

Met uitzondering van de situatie waarbij geclassificeerde informatie wordt besproken, is de aanwezigheid van een ‘neutrale waarnemer’ bij het verhoor in het kader van een veiligheidsonderzoek verboden noch verplicht. De inlichtingendiensten kunnen ter zake zelf hun beleid bepalen. Dat is de conclusie van het onderzoek naar de ‘Syndicale bijstand tijdens het onderhoud naar aanleiding van een veiligheidsonderzoek’.¹⁰⁹ Het Comité acht het echter aangewezen dat het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid ter zake een instructie zou uitvaardigen die geldt in het kader van alle veiligheidsonderzoeken, ongeacht de dienst die het onderzoek voert en ongeacht het statuut van de onderzochte persoon.

¹⁰⁷ Deze aanbeveling werd geformuleerd naar aanleiding van het onderzoek naar ‘De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België’ (zie II.2).

¹⁰⁸ Zie het onderzoek naar ‘De behandeling van verzoeken tot ‘verlof voor opdracht’ bij de VSSE’ (II.6).

¹⁰⁹ Zie II.4.

IX.2. AANBEVELINGEN IN VERBAND MET DE COÖRDINATIE EN DE EFFICIËNTIE VAN DE INLICHTINGDIENSTEN, HET OCAD EN DE ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

IX.2.1. EFFICIËNTIEVERHOOGING BIJ DE AFHANDELING VAN NATIONALITEITSAANVRAGEN¹¹⁰

Bij de Dienst Veiligheidsverificaties van de VSSE kan de efficiëntie bij de afhandeling van dossiers in het kader van de nationaliteitswetgeving worden verhoogd middels:

- een centrale registratie van alle bewegingen in een dossier;
- een gesystematiseerde kwaliteitsbewaking;
- een uniformisering van de dossiersamenstelling;
- een ruimere inzet van ICT-tools *sensu lato*, gaande van de uitbreiding van de toegang tot het Rijksregister tot een grondige informatisering van de werkzaamheden.

Bij de Analysedienst en de Buitendiensten kunnen volgende maatregelen bijdragen tot een verhoging van de doelmatigheid:

- de ontwikkeling van een methodische en formele dossieropvolging teneinde het respecteren van termijnen te garanderen (ook al is dit momenteel niet problematisch);
- het vastleggen van criteria, bepalend voor de toezending van een dossier naar de Buitendiensten voor bijkomend onderzoek;
- een debat met zowel interne als externe partners en klanten omtrent de concrete inhoudelijke verwachtingen inzake de rol van de VSSE.

Daarnaast zou het opstellen van een consultatielijst van de reeds behandelde aanvragen de permanente actualisatie van een dossier toelaten in elke stand van de procedure.

De implementatie van deze voorstellen kunnen naar het oordeel van het Comité slechts een optimaal effect ressorteren indien ook gewerkt wordt aan een aantal factoren die buiten de bevoegdheid van de VSSE vallen. Bedoeld wordt:

- de integratie van de ICT-systemen van de diverse actoren zodat de informatie efficiënter kan worden gedeeld¹¹¹;

¹¹⁰ Deze aanbeveling vloeit voort uit het onderzoek naar 'De rol van de VSSE in het kader van de procedures tot het verkrijgen van de Belgische nationaliteit' (zie II.1).

¹¹¹ Vanzelfsprekend moet daarbij rekening gehouden worden met de eigenheid en behoeften van alle betrokken actoren. Wat betreft de VSSE bijvoorbeeld, zal in deze moeten worden gedacht aan de veiligheids- en classificatieproblematiek. Het Comité beveelt dan ook aan dat de VSSE

- het vastleggen van de juiste draagwijdte van de ‘advies’-opdracht van de VSSE in het kader van naturalisatiedossiers, met zo nodig een formalisering ervan in een protocol met de Kamer van Volksvertegenwoordigers;
- het nader omschrijven van het begrip ‘beletsel wegens gewichtige feiten, eigen aan de persoon’.¹¹²

IX.2.2. HET VASTLEGGEN EN FORMULEREN VAN HAALBARE PRIORITEITEN¹¹³

Het Comité beveelt beide inlichtingendiensten aan de criteria die moeten toelaten te beslissen welke prioriteit moet worden toegekend aan ‘de opvolging van de opvolging’ door buitenlandse inlichtingendiensten van hun diaspora op Belgisch grondgebied, in een richtlijn vast te leggen.

Wat betreft het luik ‘spionage en inmenging’ uit de prioriteitenlijst van de actieplannen van de VSSE, dient daarenboven te worden opgemerkt dat de omschrijvingen van de prioriteiten nog te vaak vaag geformuleerd zijn. Dit heeft onder meer tot gevolg dat moeilijk met zekerheid kan worden aangegeven of de opvolging van de inlichtingenactiviteiten van de diverse diensten ten aanzien van hun diaspora nu wel of niet als prioritair wordt beschouwd. Eenzelfde opmerking geldt voor de prioriteitsstelling uit de stuurplannen van de ADIV. Aanbevolen wordt dit in toekomstige plannen te verduidelijken en te expliciteren.

Binnen het operationele luik van de actieplannen van de VSSE worden jaarlijks ongeveer 150 problematieken ‘actief prioritair’ en ‘actief’ opgevolgd. Dit doet de VSSE besluiten dat het – rekening houdend met de personele middelen waarover ze beschikt – niet mogelijk is om voor elk van deze problematieken de nodige agenten in te zetten. Ook de ADIV maakt in zijn stuurplannen keuzes, en dit gelet op de beperkte middelen. Deze keuzes worden te vaak ingegeven door pragmatisme, en kunnen te weinig worden geobjectiveerd. Het Vast Comité I is de mening toegedaan dat het opstellen van actieplannen/stuurplannen dient te gebeuren in functie van de beschikbare personele, budgettaire en technische middelen en dit in overeenstemming met de politieke beleidskeuzes. Met andere woorden, indien er onvoldoende *resources* voorhanden zijn, dient er in de ‘prioriteitenlijst’ te worden gesnoeid. Zo niet verwordt deze lijst tot een *a priori* onhaalbare opsomming.

in de mate van het mogelijke nu reeds met deze plannen rekening zou houden bij de ontwikkeling van zijn eigen procedures.

¹¹² Deze aanbeveling werd intussen geïmplementeerd (zie I.1).

¹¹³ Deze aanbeveling werd geformuleerd naar aanleiding van het onderzoek naar ‘De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België’ (zie II.2).

IX.2.3. HET OPSTELLEN EN ACTUALISEREN VAN FENOMEENANALYSES

Naar opzet en inhoud is een document als de ‘Fenomeenanalyse Inmenging (december 2009)’¹¹⁴ van de VSSE een schoolvoorbeeld van een strategisch product van een inlichtingendienst. Met het oog op de *business continuity* verdient het aanbeveling om op middellange termijn dergelijke documenten op te stellen voor zoveel mogelijk dreigingen of te beschermen belangen en ze regelmatig te actualiseren. Deze aanbeveling richt zich evident tot beide inlichtingendiensten.

IX.2.4. EEN MINISTERIËLE RICHTLIJN VOOR DE UITVOERING VAN ARTIKEL 20 W.I&V¹¹⁵

Artikel 20 § 1 W.I&V gebiedt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten ervoor te zorgen ‘*dat er samenwerking is met de buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten.*’ De derde paragraaf van diezelfde bepaling draagt het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid op ‘*de voorwaarden van de in § 1 van dit artikel bedoelde samenwerking*’ te bepalen. De VSSE stelde in 2011 een gedetailleerde instructie op over de ‘bilaterale samenwerking met correspondenten’. Hoewel het Vast Comité I deze richtlijn als zeer waardevol beschouwt, wijst het op de rol die de wetgever ter zake aan het Ministerieel Comité heeft toevertrouwd. Bepaalde door de VSSE in haar richtlijn genomen opties dienen naar het oordeel van het Comité gedragen te worden door de beleidsverantwoordelijken. Het Comité herhaalt dan ook nogmaals¹¹⁶ zijn aanbeveling dat het Ministerieel Comité een dergelijke richtlijn zou uitvaardigen, waarbij in het bijzonder aandacht moet worden besteed aan de aard van de gegevens die aan buitenlandse diensten kunnen meegedeeld worden. De VSSE wordt aanbevolen om zijn richtlijn aan het MCIV te bezorgen.

Wat de ADIV betreft, beveelt het Vast Comité I de spoedige finalisering aan van het project dat er eveneens toe strekt evaluatiecriteria uit te werken om te bepalen op welke wijze de samenwerking met andere buitenlandse diensten kan verlopen. Ook dit document dient te worden toegezonden aan het Ministerieel Comité.

¹¹⁴ Zie II.2.3.3.

¹¹⁵ Aanbeveling afkomstig uit het onderzoek naar ‘De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België’ (zie II.2).

¹¹⁶ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2006*, 132; *Activiteitenverslag 2007*, 73; *Activiteitenverslag 2008*, 6 en 109-110; *Activiteitenverslag 2009*, 4 en 106-107; *Activiteitenverslag 2010*, 3-4.

IX.2.5. EEN AANPASSING VAN ARTIKEL 18/9 W.I&V¹¹⁷

Wat de inzet van BIM-methoden betreft, viel te noteren dat artikel 18/9 W.I&V de ‘inmenging’ niet opneemt in de lijst van dreigingen waarvoor de VSSE uitzonderlijke methoden mag inzetten. In zoverre een bepaalde activiteit van een buitenlandse inlichtingendienst in België slechts als ‘inmenging’ zou kunnen worden gekwalificeerd, kan de VSSE dus geen dergelijke methoden aanwenden. Het Comité ziet hiervoor geen overtuigende argumenten, temeer de uitzonderlijke methoden aan een zeer scherpe administratieve en jurisdictionele controle onderworpen zijn. Het beveelt dan ook aan de wet op dit vlak aan te passen.

IX.2.6. GEDOCUMENTEERDE WERKAFSPRAKEN TUSSEN DE VSSE EN DE FOD BUITENLANDSE ZAKEN¹¹⁸

Ondanks het feit dat de FOD Buitenlandse Zaken inzake ‘de opvolging van de opvolging van bepaalde diaspora’ wordt beschouwd als de belangrijkste klant van de VSSE en zij bovendien de aangewezen dienst is om de VSSE bij te staan in het *counteren* van de activiteiten van de buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied, valt de ontstentenis van gedocumenteerde werkafspraken tussen beide instellingen op. Het Vast Comité I dringt hier op aan.

IX.2.7. GESTANDAARDISEERDE METHODOLOGIE EN EEN UNIFORME OPLEIDING VOOR PUNCTUELE DREIGINGSANALYSES

De Vaste Comités P en I moesten in het onderzoek naar de wijze waarop het OCAD dreigingsevaluaties opstelt bij bezoeken van VIP’s aan België¹¹⁹ vaststellen dat deze evaluaties op een niet-geformaliseerde wijze gebeuren en dat de deskundigen zelfs geen eenvormige opleiding genieten. Deze situatie zou voor het OCAD problematisch kunnen blijken indien er zich een incident zou voordoen en het uitleg zou moeten verschaffen over de gebruikte methodologie. De Vaste Comités P en I waren dan ook van mening dat de expertise, die zeker aanwezig is binnen het OCAD, geen reden is om geen gestandaardiseerde methodologie te hanteren, hierbij rekening houdend met de punctuele specificiteiten. De Comités bevalen *in concreto* aan dat het OCAD een gestructureerd proces zou uitwerken (formeel, ondersteund en controleerbaar) voor de dreigingsevaluaties voor buitenlandse VIP’s op bezoek in België en dat het erop zou toezien dat zijn deskun-

¹¹⁷ *Idem.*

¹¹⁸ *Idem.*

¹¹⁹ Zie II.5.

digen een uniforme opleiding krijgen. In een reactie op deze aanbeveling liet de minister van Binnenlandse Zaken weten dat ze zou toezien op de implementatie ervan door het OCAD.

IX.2.8. PROTOCOLAKKOORD MET DE DIENST VREEMDELINGENZAKEN EN HET COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE VLUCHTELINGEN EN DE STAATSLOZEN

In het kader van het onderzoek naar ‘De eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België’¹²⁰ bracht het Vast Comité I zijn eerdere aanbeveling in herinnering om een protocolakkoord te sluiten tussen de VSSE, de Dienst Vreemdelingenzaken en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.^{121, 122} Het beval tevens aan dat ook de ADIV een protocolakkoord zou sluiten met deze diensten.

IX.2.9. PROTOCOLAKKOORD MET HET DIRECTORAAT-GENERAAL UITVOERING VAN STRAFFEN EN MAATREGELEN

In het kader van datzelfde onderzoek beval het Comité aan alle bepalingen van het protocolakkoord dat op 20 november 2006 was gesloten tussen de VSSE en het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen rigoureus toe te passen. Tevens beval het aan dat ook de ADIV een dergelijk protocolakkoord zou afsluiten.¹²³

¹²⁰ Zie II.3.

¹²¹ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2006*, 134.

¹²² Op 27 juni 2011 was reeds een dergelijk protocol ondertekend met de Dienst Vreemdelingenzaken. De VSSE had echter nagelaten het Comité hiervan uit eigen beweging in kennis te stellen, zoals nochtans voorzien door artikel 33 W.Toezicht.

¹²³ De minister van Landsverdediging deelde aan het Comité mee dat de ADIV de aanbeveling met betrekking tot het afsluiten van een protocol met de Dienst Vreemdelingenzaken en met het Commissariaat-generaal voor Vluchtelingen en Staatslozen ter harte nam. De ADIV vroeg zich evenwel af of een protocol met het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen geen dubbel gebruik zou uitmaken met het akkoord gesloten door de VSSE in het kader van het Plan Radicalisme.

IX.3. AANBEVELINGEN IN VERBAND MET DE DOELTREFFENDHEID VAN HET TOEZICHT

IX.3.1. TOEZICHT OP DE INTERNATIONALE INFORMATIE-UITWISSELING EN DE 'REGEL VAN DE DERDE DIENST'¹²⁴

'Gelet op de groeiende internationalisering van de samenwerking tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de daaruit voortvloeiende informatie-uitwisseling is het noodzakelijk het parlementair toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten ter zake te verbeteren.' Tot die conclusie kwam de 'Internationale Conferentie van de parlementaire commissies van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van de Lidstaten van de Europese Unie alsook van Noorwegen en Zwitserland'.¹²⁵ Het Vast Comité I schaart zich achter dit standpunt, maar is van mening dat het bevorderen van een vorm van parlementair toezicht op de internationale samenwerking tussen inlichtingendiensten een grondige denkoefening niet in de weg mag staan over de wijze waarop de toepassing van de 'regel van de derde dienst' kan worden gecontroleerd.

IX.3.2. GEMOTIVEERDE, CONSULTEERBARE EN VERIFIEERBARE BESLISSINGEN

Het Comité is er zich van bewust dat het voor een inlichtingendienst onmogelijk is iedereen die een potentiële dreiging vormt (even intensief) op te volgen, dit gelet op de evidente beperkte middelen. Er dienen dus keuzes te worden gemaakt. Uit een toezichtonderzoek¹²⁶ is gebleken dat de VSSE een voor terrorisme veroordeelde gevangene tijdens en na zijn gevangenisstraf niet opvolgde en dat van die beslissing geen enkel spoor van een reële analyse die resulteerde in een gemotiveerde, consulteerbare en verifieerbare beslissing, kon worden gevonden. Het Comité wees in deze op het feit dat de VSSE recent zelf de noodzaak hiertoe heeft erkend in zijn *'Instructie voor de bilaterale samenwerking met de correspondenten'*. Onder de hoofding *'Transparantie en traceerbaarheid'* wordt vereist dat er van elke actie een *'administratief spoor'* bestaat, dit onder meer met het oog op de controle door het Vast Comité I. Het Comité kan dergelijke instructies alleen maar verwelkomen.

¹²⁴ Deze aanbeveling stamt uit het onderzoek naar 'De opvolging van buitenlandse inlichtingendiensten ten aanzien van hun diaspora in België' (zie II.2).

¹²⁵ Zevende conferentie van de parlementaire commissies belast met het toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten van 27 en 28 oktober 2011 gehouden te Berlijn. Zie VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2011*, 84-85.

¹²⁶ Zie 'De eventuele opvolging van een particulier tijdens en na zijn opsluiting in België' (II.3).

BIJLAGEN

BIJLAGE A. OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE REGELGEVING MET BETREKKING TOT DE WERKING, DE BEVOEGD- HEDEN EN HET TOEZICHT OP DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN EN HET OCAD (1 JANUARI 2012 TOT 31 DECEMBER 2012)

- Wet 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, *BS* 30 december 2011
- Wet 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, *BS* 1 februari 2012
- Wet 16 februari 2012 houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2012, *BS* 9 maart 2012
- Wet 22 april 2012 tot wijziging van de wet van 27 maart 2003 betreffende de werving van de militairen en het statuut van de militaire muzikanten en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het personeel van Landsverdediging, *BS* 21 mei 2012
- Wet 6 juni 2012 houdende eerste aanpassing van de algemene uitgaven begrotingsjaar 2012, *BS* 11 juli 2012
- Wet 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit ten einde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *BS* 14 december 2012
- K.B. 23 januari 2012 plaatsing overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, *BS* 1 februari 2012
- K.B. 24 januari 2012 tot vaststelling van de inwerkingtreding van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, alsook van de regels inzake motivering, informatie en rechtsmiddelen voor deze opdrachten, *BS* 1 februari 2012
- K.B. 1 juli 2012 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 juni 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 maart 2000 tot uitvoering van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, *BS* 13 juli 2012
- K.B. 1 oktober 2012 houdende samenstelling van de Bestuurlijke Commissie door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, *BS* 1 oktober 2012
- M.B. 31 januari 2012 houdende interne organisatie, overdracht van bevoegdheid en machtigingen tot handtekening in de Federale Overheidsdienst Justitie inzake de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, inzake diverse uitgaven, *BS* 13 februari 2012

M.B. 24 april 2012 houdende de hernieuwing van het mandaat van F. Lejeune, aangesteld als juridisch expert in grondwettelijk en administratief recht in de ondersteuningscel van de Veiligheid van de Staat, voor een periode van vijf jaar, *BS* 30 april 2012

Oproep tot kandidaten voor de Bestuurlijke Commissie door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens, *BS* 9 maart 2012

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten, algehele hernieuwing van het Comité, oproep aan de kandidaten, *BS* 2 mei 2012

Uittreksel uit arrest nr. 5/2012 van 11 januari 2012, rolnummer 5118. Inzake de prejudiciële vraag betreffende artikel 42, § 3, tweede lid, van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen (Toekenning van een bijzondere vergoeding in geval van fysieke schade geleden door leden van politie- en hulpdiensten), gesteld door de Raad van State, *BS* 4 mei 2012

Decreet betreffende de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen en munitie, *BS* 4 juli 2012

Benoeming van de voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten (Comité I), *BS* 30 juli 2012

Decreet houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator, *BS* 1 augustus 2012

BIJLAGE B. OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE WETSVOORSTELLEN, WETSONTWERPEN, RESOLUTIES EN PARLEMENTAIRE BESPREKINGEN MET BETREKKING TOT DE WERKING, DE BEVOEGDHEDEN EN HET TOEZICHT OP DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN EN HET OCAD (1 JANUARI 2012 TOT 31 DECEMBER 2012)

Senaat

Voorstel van resolutie betreffende de bestrijding van islamitische satellietzenders, radio-stations en websteaks die op het Belgische en Europese grondgebied anti-Westerse haatpropaganda verspreiden, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1421/1

Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving wat de afschaffing van de Staatsveiligheid betreft, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1435/1

Wetsvoorstel tot wijziging van artikelen 137 en 138 van het Strafwetboek, teneinde de strijd tegen het terrorisme op te voeren, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nrs. 5-1655/1 en 5-1655/2

Voorstel tot wijziging van het reglement van de Senaat met betrekking tot de samenstelling van de commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité I, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1667/1

Wetsvoorstel tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 mei 2004 betreffende de bestrijding van de mensensmokkel en mensenhandel met het oog op een vertegen-

woordiging van de opvangcentra voor slachtoffers van mensenhandel in de Interdepartementale Coördinatiecél voor de strijd tegen mensensmokkel en mensenhandel, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1690/1

Voorstel van resolutie tot opvoering van de strijd tegen de mensenhandel, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1701/3

Benoeming van een voorzitter van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten (Comité I), *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1713/1

Voorstel van resolutie ter beveiliging van elektronische informatie en bescherming tegen cyberaanvallen, *Parl. St. Senaat* 2012-13, nr. 5-1855/1

Wetsvoorstel tot aanvulling van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, met het oog op de uitbreiding van de controlebevoegdheid van de Cel voor Financiële Informatieverwerking wat betreft het extremisme, *Parl. St. Senaat* 2012-13, nr. 5-1873/1

Voorstel van begroting voor het jaar 2012 van de Bestuurlijke Commissie belast met de controle op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Commissie BIM C-BIM), *Hand. Senaat* 2011-12, 22 december 2011, nr. 5-41, 21

Benoeming van de voorzitter van het Vast Comité van toezicht op de inlichtingendiensten (Comité I), *Hand. Senaat* 2011-12, 19 juli 2012, nr. 5-74, 63

Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten, rekeningen voor het jaar 2011, *Hand. Senaat* 2011-12, 19 juli 2012, nr. 5-74, 88

Kamer van Volksvertegenwoordigers

Wetsontwerp tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K0476/013 tot 53K0476/016, 53K0476/019 en 53K0476/021

Ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K1944/001, 53K1944/004, 53K1944/005, 53K1944/016, 53K1944/020 en 53K1944/024

Wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K1952/017

Gedachtewisseling met de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie over de tragische gebeurtenis te Luik, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K1986/001

Rekenhof, Grondwettelijk Hof, Hoge Raad voor de Justitie, Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, Federale ombudsmannen, Commissie voor de Bescherming van de persoonlijke levenssfeer, Benoemingscommissies voor het notariaat: rekeningen van het begrotingsjaar 2010; aanpassingen van de begrotingen van het begrotingsjaar 2011; begrotingsvoorstellen voor het begrotingsjaar 2012, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K2015/001 en 53K2015/002

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 maart 2003 betreffende de werving van de militairen en het statuut van de militaire muzikanten en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het personeel van Landsverdediging, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K2020/001, 53K2020/003 en 53K2020/004 en *Hand. Kamer* 2011-12, 8 maart 2012, CRIV53PLEN074, 46

- Wetsvoorstel betreffende de beëdigde vertalers, tolken en vertalers-tolken, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K2050/001
- Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K2077/001 en 53K2077/003
- Wetsontwerp houdende eerste aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2012, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K2113/001 en 53K2113/002
- Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wat betreft de naturalisatieprocedure, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K2116/001
- Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake elektronische communicatie, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K2143/001
- Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat de strijd tegen het terrorisme betreft, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K2169/001
- Wetsvoorstel betreffende de uitvoering van een onderzoek door het Studie- en Documentatiecentrum 'Oorlog en Hedendaagse Maatschappij' (SOMA) naar de moord op Julien Lahaut, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 53K2419/001
- Wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nrs. 53K2429/001, 53K2429/002 en 53K2429/006
- Wetsontwerp houdende de Middelenbegroting voor het begrotingsjaar 2013, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr. 53K2521/001
- Wetsontwerp houdende derde aanpassing van de Algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2012, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr. 53K2529/001
- Ontwerp van Financiewet begrotingsjaar 2013, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr. 53K2530/001
- Resolutie tot verbetering van de procedure inzake uitvoer van nuclear materiaal, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nrs. 53K2475/001 en 53K2475/002
- Wetsontwerp houdende diverse maatregelen voor de bestrijding van maritieme piraterij betreffende aangelegenheden als bedoeld door artikel 78 van de Grondwet; wetsontwerp houdende diverse maatregelen voor de bestrijding van maritieme piraterij betreffende aangelegenheden als bedoeld door artikel 77 van de Grondwet, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nrs. 53K2509/001 en 53K2510/001
- Wetsvoorstel tot oprichting van een Vast Comité van Toezicht op de veiligheid van de federale openbare infrastructuur, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr. 53K2565/001
- Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 27 maart 2003 betreffende de werving van de militairen en het statuut van de militaire muzikanten en tot wijziging van verschillende wetten van toepassing op het personeel van Landsverdediging, *Parl. St. Kamer* 2012-13, nr. 53K2569/001
- Rekenhof, Grondwettelijk hof, Hoge Raad voor Justitie, Vaste Comités van Toezicht op de politie- en inlichtingendiensten, Federale Ombudsmannen, Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en Benoemingscommissies voor het notariaat – de rekeningen van het begrotingsjaar 2010 – aanpassing van de begroting 2011 – de begrotingsvoorstellen voor het betrotingsjaar 2012 (2015/1), *Hand. Kamer* 2011-12, 2 februari 2012, CRIV53PLEN070, 100
- Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken (476/1-20); wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (494/1-4); wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (574/1-2); wets-

voorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (601/1-4); wetsvoorstel tot invoering van het Staatsburgerschapswetboek (618/1-2); wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (742/1-2), *Hand. Kamer*, 2012-13, 24 oktober 2012, CRIV53PLEN108, 2

Voorstel van resolutie tot verbetering van de procedure inzake uitvoer van nucleair materiaal (2475/1), *Hand. Kamer* 2012-13, 14 november 2012, CRIV53PLEN111, 51

Bespreking van de verklaring van de regering, *Hand. Kamer* 2012-13, 22 november 2012, CRIV53PLEN113, 1

Rekenhof, Grondwettelijk Hof, Hoge Raad voor Justitie, Vaste Comit es van Toezicht op de politie- en inlichtingendiensten, Federale ombudsmannen, Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en Benoemingscommissies voor het notariaat: de rekeningen van het begrotingsjaar 2011, aanpassing van de begroting 2012 en de begrotingsvoorstellen voor het begrotingsjaar 2013 (2578/1)), *Hand. Kamer* 2012-13, 20 december 2012, CRIV53PLEN122, 72

Rekeningen van het begrotingsjaar 2011 van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten (2578/1), *Hand. Kamer* 2012-13, 20 december 2012, CRIV53PLEN123, 8

Begrotingsvoorstellen voor het begrotingsjaar 2013 van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten (2578/1)), *Hand. Kamer* 2012-13, 20 december 2012, CRIV53PLEN123, 12

BIJLAGE C.

OVERZICHT VAN INTERPELLATIES, VRAGEN OM UITLEG EN MONDELINGE EN SCHRIFTELIJKE VRAGEN MET BETREKKING TOT DE WERKING, DE BEVOEGDHEDEN EN HET TOEZICHT OP DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN EN HET OCAD (1 JANUARI 2012 TOT 31 DECEMBER 2012)

Senaat

Mondelinge vraag van B. Laeremans aan de minister van Justitie over ‘de organisatie Sharia4Belgium’ (*Hand. Senaat* 2011-12, 22 december 2011 nr. 5-41, 9, Vr. nr. 5-345)

Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de eerste minister over ‘cyberaanvallen en cybercrime – cyberdefensie – federaal beleid – opmerkingen Comité I’ (*Senaat* 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4291)

Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Buitenlandse Zaken over ‘cyberaanvallen en cybercrime – cyberdefensie – Europese Unie (EU) – Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) – specifieke situatie Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken’ (*Senaat* 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4302)

Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Economie over ‘cyberaanvallen en cybercrime – cyberdefensie – Computer Emergency Response Team (CERT) – oprichting – werking – specifieke situatie Federale Overheidsdienst Economie’ (*Senaat* 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4322)

- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de eerste minister over ‘Ministerieel Comité voor inlichtingen en veiligheid – regels voor geheimhouding – besproken onderwerpen – parlementaire controle’ (Senaat 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4617)
- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘spionage – inlichtingendiensten – evolutie – preventie’ (Senaat 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4853)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Binnenlandse Zaken over de ‘Veiligheid van de Staat – lezingen van haatpredikers in het buitenland – aanwezigheid van landgenoten – aantallen en handhaving’ (Senaat 2011-12, 23 december 2011, Vr. nr. 5-4992)
- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de minister van Landsverdediging over ‘spionage – inlichtingendiensten – evolutie – preventie’ (Senaat 2011-12, 28 december 2011, Vr. nr. 5-4934)
- Vraag om uitleg van B. Laeremans aan de minister van Justitie over ‘het dossier van de politieke moorden die toegeschreven zijn aan Abdelkader Belliraj’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 11 januari 2012, nr. 5-111, 10, Vr. nr. 5-1627)
- Vraag om uitleg van A. Van dermeersch aan de minister van Justitie over ‘het gebruik van spionagesoftware door de Belgische Veiligheid van de Staat’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 11 januari 2012, nr. 5-111, 15, Vr. nr. 5-1662)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘Staatsveiligheid – spionageactiviteiten in België – illegale activiteiten’ (Senaat 2011-12, 10 februari 2012, Vr. nr. 5-5613)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Buitenlandse Zaken over ‘Staatsveiligheid – spionageactiviteiten in België – buitenlandse inlichtingendiensten – persona non grata’ (Senaat 2011-12, 10 februari 2012, Vr. nr. 5-5614)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘Staatsveiligheid – verbindingsofficieren – overzicht’ (Senaat 2011-12, 10 februari 2012, Vr. nr. 5-5615)
- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de minister van Justitie over de ‘private inlichtingendiensten – controles – wettelijk kader’ (Senaat 2011-12, 9 maart 2012, Vr. nr. 5-5837)
- Vraag om uitleg van H. Broers aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de preventieve maatregelen om aanslagen met zogenaamde vuile bommen te voorkomen’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 13 maart 2012, nr. 5-132, 11, Vr. nr. 5-1628)
- Mondelinge vragen van B. Laeremans, F. Dewinter en R. Miller aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de aanslag op een moskee in Anderlecht’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 29 maart 2012, nr. 5-55, 13, Vr. nrs. 5-472, 5-476 et 5-477)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Landsverdediging over de ‘Staatsveiligheid – spionageactiviteiten in België – illegale activiteiten’ (Senaat 2011-12, 11 april 2012, Vr. nr. 5-6059)
- Vraag om uitleg van B. Anciaux aan de minister van Binnenlandse over ‘de onberispelijkheid van werknemers in de wapensector’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 17 april 2012, nr. 5-140, 9, Vr. nr. 5-1742)
- Vraag om uitleg van B. Anciaux aan de minister van Justitie over ‘de toekomst en de werking van de Executief van de Moslims van België’ (*Hand.* Senaat 2011-12, 2 mei 2012, nr. 5-146, 12, Vr. nr. 5-2046)

- Schriftelijke vraag van A. Van dermeersch aan de staatssecretaris voor Ambtenarenzaken over 'de beveiliging van bedrijfsgeheimen' (Senaat 2011-12, 4 mei 2012, Vr. nr. 5-6186)
- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de minister van Justitie over 'de mogelijke betrokkenheid van de Belgische veiligheidsdiensten bij de weigering van de Staat Israël om een aantal landgenoten tot hun grondgebied toe te laten' (Senaat 2011-12, 22 mei 2012, Vr. nr. 5-6295)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Financiën over 'de cyberdefensie en het 'hacktivisme' op federale overheidswebsites' (Senaat 2011-12, 24 mei 2012, Vr. nr. 5-6305)
- Mondelinge vraag van K. Vanlouwe aan de eerste minister over 'het Flame-supervirus, cyberdefensie en het federaal veiligheidsbeleid' (*Hand.* Senaat 2011-12, 31 mei 2012, nr. 5-61, 31, Vr. nr. 5-571)
- Mondelinge vragen van J. Ceder en F. Dewinter aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de plannen ten aanzien van extremistische verenigingen' (*Hand.* Senaat 2011-12, 7 juni 2012, nr. 5-62, 24, Vr. nrs. 5-579 en 585)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'Nederland – Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) – inzetten van journalisten tegen betaling – Veiligheid van de Staat – Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht – regelgeving' (Senaat 2011-12, 9 juli 2012, Vr. nr. 5-6703)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'Nederland – Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) – inzetten van journalisten tegen betaling – Veiligheid van de Staat – Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht – regelgeving' (Senaat 2011-12, 9 juli 2012, Vr. nr. 5-6704)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over 'Nederland – Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) – inzetten van journalisten tegen betaling – Veiligheid van de Staat – Algemene Dienst inlichting en veiligheid van de Krijgsmacht – regelgeving' (Senaat 2011-12, 9 juli 2012, Vr. nr. 5-6705)
- Mondelinge vraag van K. Vanlouwe aan de eerste minister over 'de tekortkomingen van het federaal cyberbeleid volgens het Comité I' (*Hand.* Senaat 2011-12, 12 juli 2012, nr. 5-73, 36, Vr. nr. 5-654)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Justitie over 'spionageactiviteiten – opvolgvraag' (Senaat 2011-12, 21 augustus 2012, Vr. nr. 5-6877)
- Schriftelijke vraag van K. Vanlouwe aan de minister van Buitenlandse Zaken over 'spionageactiviteiten – opvolgvraag' (Senaat 2011-12, 21 augustus 2012, Vr. nr. 5-6878)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'Staatsveiligheid – OCAD – ondersteunende diensten – risico op veiligheidsincidenten – niet beveiligde communicatie' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6922)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'VSSE – ADIV – uitwisseling informatie met zusterdiensten – lacune in controle' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6924)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'VSSE – ADIV – uitwisseling informatie met zusterdiensten – lacune in controle' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6925)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'Veiligheid van de Staat – Strijd tegen de proliferatie en de bescherming van het WEP' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6926)

- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'Veiligheid van de Staat – strijd tegen de proliferatie en de bescherming van het WEP' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6927)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'VSSE – inlichtingendienst – kennismanagement' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6928)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'VSSE – inlichtingendienst – kennismanagement' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6929)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'ADIV – uitblijven geïntegreerd ICT-systeem – risico's op fouten in informatieverwerking' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6930)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over 'ADIV – uitblijven geïntegreerd ICT-systeem – risico's op fouten in informatieverwerking' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6931)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'ADIV – beveiliging van de infrastructuur en de bewakingsmiddelen – tekortkomingen' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6932)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'OCAD – ondersteunende diensten – communicatie – veiligheidsincidenten' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6933)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'aanslag in Kopenhagen – tekortkomingen – belang uitwisseling gegevens tussen inlichtingendiensten en politie' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6936)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over 'aanslag in Kopenhagen – tekortkomingen – belang uitwisseling gegevens tussen inlichtingendiensten en politie' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6937)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Binnenlandse Zaken over de 'Staatsveiligheid – acute dreigingen – urgentieprocedure voor specifieke en uitzonderlijke methoden' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6938)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'Staatsveiligheid – acute dreigingen – urgentieprocedure voor specifieke en uitzonderlijke methoden' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6939)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'Staatsveiligheid – aankoop communicatiemateriaal – banden van leveranciers met buitenlandse mogelijkheden – homologatie' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6940)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'Staatsveiligheid – aankoop communicatiemateriaal – banden van leveranciers met buitenlandse mogelijkheden – homologatie' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6941)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'politiediensten – inlichtingendiensten – samenwerkingsakkoorden' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6943)
- Schriftelijke vraag van B. Anciaux aan de minister van Justitie over de 'terrorisme – extreem rechts – maatregelen' (Senaat 2011-12, 29 augustus 2012, Vr. nr. 5-6961)

- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – risicoanalyse – gebouw Europese raad' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6976)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'Comité I – Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – contacten met buitenlandse anti-terreurorganen – mogelijke verwarring met Staatsveiligheid' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6979)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over 'Comité I – Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – contacten met buitenlandse anti-terreurorganen – mogelijke verwarring met Staatsveiligheid' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6980)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over 'Comité I – Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – contacten met buitenlandse anti-terreurorganen – mogelijke verwarring met Staatsveiligheid' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6981)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Financiën over de 'strijd tegen de financiering van terrorisme – Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) – Algemene Dienst inlichting en veiligheid (ADIV) – Staatsveiligheid – financiën – coördinatie en informatie-uitwisseling tussen diensten' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6982)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'strijd tegen de financiering van terrorisme – Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) – Algemene Dienst inlichting en veiligheid (ADIV) – Staatsveiligheid – financiën – coördinatie en informatie-uitwisseling tussen diensten' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6983)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Justitie over de 'strijd tegen de financiering van terrorisme – Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) – Algemene Dienst inlichting en veiligheid (ADIV) – Staatsveiligheid – financiën – coördinatie en informatie-uitwisseling tussen diensten' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6984)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Buitenlandse Zaken over de 'Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – veiligheidsdiensten – informatiedoorstroming Buitenlandse Zaken – gevolgen' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6988)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over het 'Orgaan voor de Coördinatie en de Analyse van de Dreiging (OCAD) – veiligheidsdiensten – informatiedoorstroming Buitenlandse Zaken – gevolgen' (Senaat 2011-12, 4 september 2012, Vr. nr. 5-6990)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Economie over de 'aankoop van communicatie- en informaticamateriaal – banden van leveranciers met buitenlandse mogelijkheden – homologatie – bedreiging voor de staatsveiligheid' (Senaat 2012-13, 10 oktober 2012, Vr. nr. 5-7148)
- Schriftelijke vraag van B. Tommelein aan de minister van Landsverdediging over de 'aankoop van communicatie- en informaticamateriaal – banden van leveranciers met buitenlandse mogelijkheden – homologatie – bedreiging voor de Staatsveiligheid' (Senaat 2012-13, 10 oktober 2012, Vr. nr. 5-7149)

- Schriftelijke vraag van R. Miller aan de minister van Justitie over 'de door Saoedi-Arabië gefinancierde islamscholen in België' (Senaat 2012-13, 25 oktober 2012, Vr. nr. 5-7205)
- Schriftelijke vraag van L. Lijnen aan de minister van Landsverdediging over 'overheidsdiensten – cyberaanvallen – computerbeveiliging – beveiligingssoftware – opleiding personeel' (Senaat 2012-13, 13 december 2012, Vr. nr. 5-7574)
- Schriftelijke vraag van L. Lijnen aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'overheidsdiensten – cyberaanvallen – computerbeveiliging – beveiligingssoftware – opleiding personeel' (Senaat 2012-13, 13 december 2012, Vr. nr. 5-7579)
- Schriftelijke vraag van L. Lijnen aan de minister van Financiën over 'overheidsdiensten – cyberaanvallen – computerbeveiliging – beveiligingssoftware – opleiding personeel' (Senaat 2012-13, 13 december 2012, Vr. nr. 5-7583)
- Vraag om uitleg van K. Vanlouwe aan de minister van Justitie over 'het personeel van de dienst voor de Veiligheid van de Staat' (*Hand.* Senaat 2012-13, 19 december 2012, nr. 5-191, 12, Vr. nr. 5-2673)

Kamer van Volksvertegenwoordigers

- Samengevoegde vragen van D. Geerts, A. Ponthier, K. Grosemans en R. Defreyne aan de minister van Landsverdediging over 'de werking van ADIV' (*Hand.* Kamer 2011-12, 18 januari 2012, CRIV53COM364, 16, Vr. nrs. 8482, 8495, 85008 en 8515)
- Samengevoegde vragen van J. Van Esbroeck, T. Veys, J. Boulet, P. Vanvelthoven en R. Madrane aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de radicalisering van jonge moslims' (*Hand.* Kamer 2011-12, 18 januari 2012, CRIV53COM366, 37, Vr. nrs. 8204, 8296, 8478, 8479, 8480, 8562, 8632, 8644, 8690 en 8715)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de dreigbrief aan minister Turtelboom van Sharia4Belgium' (*Hand.* Kamer 2011-12, 25 januari 2012, CRIV53COM374, 56, Vr. nr. 8846)
- Vraag van Z. Genot aan de minister van Justitie over 'de vernieuwing van het Executief van de Moslims van België' (*Hand.* Kamer 2011-12, 25 januari 2012, CRIV53COM375, 19, Vr. nr. 8845)
- Vraag van G. Dallemagne aan de minister van Justitie over 'het Kashmir Centre.EU' (*Hand.* Kamer 2011-12, 25 januari 2012, CRIV53COM375, 23, Vr. nr. 8908)
- Samengevoegde vragen van K. Grosemans en A. Ponthier aan de minister van Landsverdediging over 'de Belgische cybercapaciteit' (*Hand.* Kamer 2011-12, 31 januari 2012, CRIV53COM383, 5, Vr. nrs. 8588 en 8600)
- Samengevoegde vragen van D. Geerts, A. Ponthier, B. Maertens, R. Defreyne en G. Kindermans aan de minister van Landsverdediging over 'de controle op het gebruik van Facebook door militairen in het buitenland' (*Hand.* Kamer 2011-12, 31 januari 2012, CRIV53COM383, 10, Vr. nrs. 8675, 8677, 8680, 8725 en 8732)
- Vraag van T. Veys aan de minister van Justitie over de 'toezichtscommissie inlichtingendiensten – samenstelling en benoeming' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 13 februari 2012, QRVA52, 305, Vr. nr. 252)
- Vraag van S. Becq aan de minister van Pensioenen over 'de bijzonder tantièmes voor de pensioenberekening van ambtenaren' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 27 februari 2012, QRVA54, 186, Vr. nr. 14)

- Vraag van K. Grosemans aan de minister van Landsverdediging over 'ADIV – de Divisie Veiligheid – veiligheidsmachtigingen' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 27 februari 2012, QRVA54, 232, Vr. nr. 93)
- Vraag van A. Frédéric aan de minister van Justitie over 'de vermelding van 'psychoanalytische bewegingen' in het jaarverslag van de Veiligheid van de Staat' (*Hand.* Kamer 2011-12, 29 februari 2012, CRIV53COM411, 7, Vr. nr. 9550)
- Samengevoegde vragen van N. Lanjri en B. Weyts aan de minister van Justitie over 'het mandaat van de leden van het Executief van de Moslims van België' (*Hand.* Kamer 2011-12, 29 februari 2012, CRIV53COM411, 15, Vr. nrs. 9614 en 9669)
- Vraag van G. Gilkinet aan de minister van Justitie over de 'detachering van magistraten in niet-rechterlijke functies' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 5 maart 2012, QRVA55, 328, Vr. nr. 308)
- Vraag van K. Grosemans aan de minister van Landsverdediging over 'het personeelsbeleid bij ADIV' (*Hand.* Kamer 2011-12, 7 maart 2012, CRIV53COM417, 9, Vr. nr. 9542)
- Vraag van K. Grosemans aan de minister van Landsverdediging over 'de 'Belgische spionnen' in Afghanistan' (*Hand.* Kamer 2011-12, 7 maart 2012, CRIV53COM417, 13, Vr. nr. 9637)
- Vraag van E. Brems aan de minister van Buitenlandse Zaken over 'de intimidatie van Iraanse dissidenten buiten Iran' (*Hand.* Kamer 2011-12, 7 maart 2012, CRIV53COM418, 1, Vr. nr. 9619)
- Vraag van A. Ponthier aan de minister van Justitie over 'het al dan niet bestaan van lijsten en/of ledenlijsten van extremistische bewegingen' (*Hand.* Kamer 2011-12, 7 maart 2012, CRIV53COM418, 14, Vr. nr. 9584)
- Vraag van É. Jadot aan de minister van Justitie over 'de gegevens die door de Veiligheid van de Staat bij de OCMW's worden ingezameld' (*Hand.* Kamer 2011-12, 7 maart 2012, CRIV53COM418, 38, Vr. nr. 9933)
- Vraag van J. Van Esbroeck aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de screening van het securitypersoneel' (*Hand.* Kamer 2011-12, 14 maart 2012, CRIV53COM433, 47, Vr. nr. 10142)
- Vraag van K. Jadin aan de minister van Landsverdediging over de 'militaire geheime dienst' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 15 mars 2012, QRVA53059, 364, Vr. nr. 169)
- Samengevoegde vragen van P. Logghe, D. Ducarme, J. Van Esbroeck en M. Doomst aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de aanwezigheid van salafisten, extremisten en jihadisten in ons land' (*Hand.* Kamer 2011-12, 22 maart 2012, CRIV53PLEN078, 5, Vr. nrs. 829 tot 832)
- Vraag van J. Van Esbroeck aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de bescherming van vips' (*Vr. en Antw.* Kamer 2011-12, 26 maart 2012, QRVA58, 159, Vr. nr. 51)
- Vraag van M. Doomst aan de minister van Justitie over 'de opvolging van religieuze studenten in het buitenland' (*Hand.* Kamer 2011-12, 27 maart 2012, CRIV53COM439, 6, Vr. nr. 10272)
- Vraag van G. Dallemagne aan de minister van Justitie over 'de aanwezigheid van agenten van de inlichtingendiensten bij demonstraties van tegenstanders van het Syrische regime van Bashar al-Assad en de bescherming van de Syrische ambassade te Brussel' (*Hand.* Kamer 2011-12, 27 maart 2012, CRIV53COM439, 34, Vr. nr. 10209)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over 'Fouad Belkacem' (*Hand.* Kamer 2011-12, 27 maart 2012, CRIV53COM439, 64, Vr. nr. 10596)

- Vraag van A. Frédéric aan de minister van Binnenlandse Zaken over de ‘mogelijke schraping van de strijd tegen fraude als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan 2012-2015’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 2 april 2012, QRVA53059, 195, Vr. nr. 41*)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over de ‘afgetapte en afgeluisterde telefoongesprekken’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 16 april 2012, QRVA53061, 241, Vr. nr. 148*)
- Vraag van T. Veys aan de minister van Justitie over ‘de vereniging Al Mawada – bezoek van een moslimextremist in Antwerpen’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 16 april 2012, QRVA53061, 255, Vr. nr. 249*)
- Vraag van T. Veys aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de weigering van de toegang van de voorzitter van de raad van bestuur van Liège Airport tot de Luikse luchthaven’ (*Hand. Kamer 2011-12, 18 april 2012, CRIV53COM453, 36, Vr. nr. 11014*)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over de ‘Staatsveiligheid – inkijken van bankrekeningen’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 24 april 2012, QRVA53062, 195, Vr. nr. 157*)
- Vraag van S. Bracke aan de minister van Justitie over ‘de controle op private inlichtingenfirma’s’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 24 april 2012, QRVA53062, 305, Vr. nr. 416*)
- Vraag van T. Veys aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de veiligheid van de Joodse scholen’ (*Hand. Kamer 2011-12, 25 april 2012, CRIV53COM464, 27, Vr. nr. 10608*)
- Samengevoegde vragen van P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de contacten tussen Forzane Alissa en Sharia4Belgium’ (*Hand. Kamer 2011-12, 25 april 2012, CRIV53COM464, 14, Vr. nrs. 10581 en 10624*)
- Vraag van I. De Meulemeester aan de minister van Buitenlandse Zaken over ‘het Healthcare Belgium-project met Libië’ (*Hand. Kamer 2011-12, 2 mei 2012, CRIV53COM470, 47, Vr. nr. 10740*)
- Vraag van L. Dierick aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘cybercriminaliteit – opleiding politiemensen’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 2 mei 2012, QRVA53063, 197, Vr. nr. 288*)
- Vraag van G. Annemans aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de beveiliging en bewaking van Joodse scholen’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 2 mei 2012, QRVA53063, 234, Vr. nr. 367*)
- Vraag van K. Grosemans aan de minister van Landsverdediging over ‘terugroepbaarheid van het personeel van ADIV’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 2 mei 2012, QRVA53063, 270, Vr. nr. 193*)
- Vraag van B. Schoofs aan de staatssecretaris voor Leefmilieu over ‘vergunningen voor sirenes en zwaailichten’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 2 mei 2012, QRVA53063, 396, Vr. nr. 114*)
- Vraag van Z. Génot aan de minister van Justitie over de ‘wervingsreserve van inspecteurs bij de Veiligheid van de Staat’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 15 mei 2012, QRVA53065, 191, Vr. nr. 132*)
- Vraag van J. Van Esbroeck aan de minister van Justitie over de ‘islamitisch-extremisme in kleinere steden en gemeenten’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12, 15 mei 2012, QRVA53065, 194, Vr. nr. 153*)

- Vraag van P. Logghe aan de staatssecretaris voor Asiel en Migratie over ‘mankementen bij de screening van vreemdelingen bij naturalisatie’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 15 mei 2012, CRIV53COM483, 23, Vr. nr. 11676)
- Vraag van R. Defreyne aan de minister van Landsverdediging over ‘het bestrijden van cyberaanvallen in NAVO-verband’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 22 mei 2012, CRIV53COM491, 13, Vr. nr. 11408)
- Vraag van K. Grosemans aan de minister van Landsverdediging over ‘de terugroepbaarheid van het personeel van ADIV’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 22 mei 2012, CRIV53COM491, 30, Vr. nr. 11825)
- Samengevoegde vragen van B. Schoofs en B. Weyts aan de minister van Justitie over ‘de recente ontwikkelingen in de Moslimexecutieve’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 23 mei 2012, CRIV53COM494, 3, Vr. nrs. 41 en 44)
- Vraag van M. Doomst aan de minister van Justitie over ‘de Cel Informatie en Communicatie – werking’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12*, 4 juni 2012, QRVA53068, 223, Vr. nr. 470)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over ‘Staatsveiligheid – inkijken van bankrekeningen’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12*, 4 juni 2012, QRVA53068, 196, Vr. nr. 500)
- Vraag van B. Schoofs aan de minister van Justitie over ‘de bedreigingen geuit op basis van de sharia in de gevangenis van Nijvel ten opzichte van gedetineerden’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 6 juni 2012, CRIV53COM506, 30, Vr. nr. 12251)
- Samengevoegde vragen van G. Annemans, J. Van Esbroeck, N. Lanjri, P. Vanvelthoven, R. Madrane, B. Somers, S. Van Hecke, C. De Permentier, M. Dedecker en F. Lahssaini aan de eerste minister over ‘Sharia4Belgium’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 7 juni 2012, CRIV53PLEN090, 7, Vr. nrs. 1021 tot 1030)
- Samengevoegde vragen van D. Thiéry, G. Dallemagne, P. Logghe, M. Doomst, J. Galant en B. Somers aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de maatregelen ter bestrijding van het radicalisme’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 7 juni 2012, CRIV53PLEN090, 22, Vr. nrs. 1038 tot 1043)
- Vraag van J. Van Esbroeck aan de minister van Justitie over ‘de Cel voor Financiële Informatieverwerking – uitbreiding bevoegdheden’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12*, 11 juni 2012, QRVA53069, 230, Vr. nr. 546)
- Samengevoegde vragen van M. Doomst, J. Van Esbroeck en P. Logghe aan de eerste minister over ‘de strijd tegen het extremisme’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 14 juni 2012, CRIV53PLEN091, 12, Vr. nrs. 1057 tot 1059)
- Samengevoegde vragen van G. Dallemagne, L. Louis, M. Doomst, C. De Parmentier, J. Van Esbroeck en P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de toename van de terroristische dreiging’ (*Hand. Kamer 2011-12*, 14 juni 2012, CRIV53PLEN091, 27, Vr. nrs. 1066 tot 1070 en 1078)
- Vraag van L. Dierick aan de minister van Justitie over ‘de vertegenwoordiging van vrouwen in topfuncties’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12*, 18 juni 2012, QRVA53070, 234, Vr. nr. 488)
- Vraag van G. Dallemagne aan de minister van Justitie over ‘in Brussel gestationeerde Syrische diplomaten – bedreigingen en intimidaties aan het adres van oppositieleden in ballingschap’ (*Vr. en Antw. Kamer 2011-12*, 25 juni 2012, QRVA53071, 316, Vr. nr. 514)

- Actualiteitsdebat over de toestand in Syrië en samengevoegde vragen van J. Boulet, E. Demol, D. Van der Maelen, P. Moriau, G. Coëm en R. Desey aan de minister van Buitenlandse Zaken (*Hand. Kamer* 2011-12, 27 juni 2012, CRIV53COM525, 1, Vr. nrs. 12034, 12054, 12083, 12132, 12180, 12484, 12625, 12686 en 12761)
- Samengevoegde vragen en interpellatie van D. Ducarme, N. Lanjri, R. Madrane, M. Doomst en J. Van Esbroeck aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de jongste uitspraken van de minister inzake de strijd tegen het radicalisme’ (*Hand. Kamer* 2011-12, 4 juli 2012, CRIV53COM532, 27, Vr. nrs. 12264, 12270, 12293, 12399, 51 en 57)
- Interpellatie van M. Gerkens aan de minister van Justitie over ‘de openstelling van het archief van de Veiligheid van de Staat om het SOMA in staat te stellen wetenschappelijk onderzoek te doen naar de moord op Julien Lahaut’ (*Hand. Kamer* 2011-12, 4 juli 2012, CRIV53COM531, 12, Vr. nr. 53)
- Vraag van K. Degroote aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘de permanentie van het OCAD’ (*Hand. Kamer* 2011-12, 5 juli 2012, CRIV53PLEN096, 36, Vr. nr. 1142)
- Samengevoegde vragen van D. Geerts, K. Grosemans, A. Dufrane, A. Ponthier, W. De Vriendt en B. Slegers aan de minister van Landsverdediging over ‘het investeringsplan voor Defensie voor de periode 2012-2014’ (*Hand. Kamer* 2011-12, 10 juli 2012, CRIV53COM534, 1, Vr. nrs. 54, 55, 2663, 12834, 12843, 12849 en 13028)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over de ‘Saoedische moslimscholen’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2011-12, 25 juli 2012, QRVA53076, 216, Vr. nr. 237)
- Vraag van B. Schoofs aan de minister van Justitie over de ‘adviezen gevraagd door respectievelijk de parketten en de Veiligheid van de Staat aan het IACSSO’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2011-12, 25 juli 2012, QRVA53076, 236, Vr. nr. 595)
- Vraag van S. Smeyers aan de staatssecretaris voor Asiel en Migratie over de ‘behandelings-termijn van regularisatiedossiers’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2011-12, 25 juli 2012, QRVA53076, 333, Vr. nr. 92)
- Vraag van P. De Decker aan de minister van Binnenlandse Zaken over de ‘bescherming van ggo-onderzoek’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2011-12, 13 augustus 2012, QRVA53077, 313, Vr. nr. 466)
- Vraag van M. Gerkens aan de minister van Overheidsbedrijven over de ‘financiering van het onderzoek naar de moord op Julien Lahaut’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2012-13, 9 oktober 2012, QRVA53084, 188, Vr. nr. 557)
- Vraag van S. Smeyers aan de staatssecretaris voor Asiel en Migratie over de ‘CGVS – DVZ – behandeling dossiers moord op Julien Lahaut’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2012-13, 9 oktober 2012, QRVA53084, 198, Vr. nr. 304)
- Vraag K. Waterschoot aan de minister van Buitenlandse Zaken over de ‘uitwisseling van terrorismegegevens tussen België en de VS’ (*Vr. en Antw. Kamer* 2012-13, 15 oktober 2012, QRVA53085, 82, Vr. nr. 221)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over ‘een actieplan inzake de strijd tegen de financiering van het terrorisme’ (*Hand. Kamer* 2012-13, 16 oktober 2012, CRIV53COM555, 25, Vr. nr. 13319)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘Sharia4Belgium’ (*Hand. Kamer* 2012-13, 16 oktober 2012, CRIV53COM555, 27, Vr. nr. 13371)
- Samengevoegde vragen van D. Dumery en K. Waterschoot aan de minister van Binnenlandse Zaken over ‘het uitwisselen van terrorismegegevens tussen België en de VS’ (*Hand. Kamer* 2012-13, 17 oktober 2012, CRIV53COM558, 2, Vr. nrs. 12310 en 12328)

- Vraag van M.-M. Schyns aan de minister van Justitie over 'de vertrouwelijkheid met betrekking tot het mobiele telefonienetwerk' (Hand. Kamer 2012-13, 18 oktober 2012, CRIV53PLEN107, 25, Vr. nr. 1230)
- Vraag van P. Logghe aan de vice-eersteminister over 'de taalaanhorigheid personeel bij de federale politie' (Vr. en Antw. Kamer 2012-13, 29 oktober 2012, QRVA53087, 190, Vr. nr. 582)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Justitie over 'radicale moslimscholen in België' (Hand. Kamer 2012-13, 7 november 2012, CRIV53COM572, 4, Vr. nr. 13250)
- Vraag van D. Van der Maelen aan de minister van Buitenlandse Zaken over 'de geweigerde toegang tot Belgische vluchten naar Israël' (Vr. en Antw. Kamer 2012-13, 12 november 2012, QRVA53088, 67, Vr. nr. 166)
- Vraag van D. Thiéry aan de minister van Financiën over 'de uitspraken van de voorzitter van de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) over de financiering van terrorisme' (Hand. Kamer 2012-13, 20 november 2012, CRIV53COM584, 2, Vr. nr. 13267)
- Samengevoegde vragen van K. Van Vaerenbergh en L. Van Biesen aan de minister van Justitie over 'de communicatie tussen de antiterreurdiensten' (Hand. Kamer 2012-13, 20 november 2012, CRIV53COM585, 16, Vr. nrs. 14124 en 14161)
- Samengevoegde vragen van M. Doomst en B. Slegers aan de Minister van Justitie over 'het budget van de Staatsveiligheid' (Hand. Kamer 2012-2013, 27 november 2012, CRIV53COM596, 23, Vr. nrs. 14227 en 14240)
- Samengevoegde vragen van K. Grosemans, G. Dallemagne en Ch. Lacroix aan de minister van Landsverdediging over 'de Belgische capaciteit inzake cyberoorlog' (Hand. Kamer 2012-13, 3 december 2012, CRIV53COM601, 12, Vr. nrs. 14169, 14343 en 14427)
- Samengevoegde vragen van A. Ponthier, K. Grosemans en K. Waterschoot aan de minister van Landsverdediging over 'soldaten met salafistische overtuigingen' (Hand. Kamer 2012-13, 3 december 2012, CRIV53COM601, 18, Vr. nrs. 14208, 14432 en 14437)
- Vraag van K. Jadin aan de minister van Justitie over 'de mogelijke herkenning van medewerkers van de Veiligheid van de Staat op sociaalnetwerksites' (Hand. Kamer 2012-13, 5 december 2012, CRIV53COM607, 12, Vr. nr. 14345)
- Vraag van P. Logghe aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de rol van België als transitland voor terreurnetwerken' (Hand. Kamer 2012-13, 12 december 2012, CRIV53COM619, 11, Vr. nr. 14245)
- Vraag van F. De Man aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'het verhogen van terreuralarmniveau' (Hand. Kamer 2012-13, 13 december 2012, CRIV53PLEN119, 20, Vr. nr. 1365)
- Samengevoegde vragen van P. Dedecker en M. Doomst aan de minister van Binnenlandse Zaken over 'de cyberveiligheid' (Hand. Kamer 2012-13, 18 december 2012, CRIV53COM625, 7, Vr. nrs. 14170, 14192 en 14193)
- Vraag van A. Frédéric aan de minister van Justitie over 'de vermelding van 'psychoanalytische bewegingen' in het jaarverslag van de Veiligheid van de Staat' (Hand. Kamer 2012-13, 18 december 2012, CRIV53COM627, 1, Vr. nr. 14525)

